

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

EMPEDOKLES

EMPEDOKLES adlı yapıt Sn. İsmet Zeki Eyüboğlu'nun izniyle basılmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz

Dizgi : Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.

Baskı : Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.

Ekim 2000

HÖLDERLIN

EMPEDOKLES

Almancadan çeviren:

İsmet Zeki Eyüboğlu

HÖLDERLIN VE EMPEDOKLES ÜZERİNE

Alman şiirinde özel bir yeri, özel bir önemi olan Friedrich Hölderlin (1770-1843) doğayla kendini birleştiren, kendinden doğaya açılan, doğadan kendi iç-evreninin derinliklerine inip oradan türlü türlü sesler getiren bir şiir anlayışının taşıyıcısıdır. Onun gözleri dış-evrene bakarken bile kendi içini, kendi özünü görür. Şiirinde, boyuna kendini doğalaştıran, doğa olaylarında kendinin yansıdığını sezinleyen, bu sezilerini anlatmaya, şiirin diliyle açıklamaya yönelik bir tutum, bir güç kavranır eğilim vardır. Yaşamının pek kısa bir dönemi içinde düzenli düşünebilen, yıllarının çoğunu çalgınlık içinde geçiren Hölderlin'in şiirinde derin bir insan anlatımı, daha doğrusu kendini doğaya veriş, özünü doğada buluş duygusu sezilir. 1806 yılında çıldıran ozanın bütün yazılarında doğayla birleşme, doğanın içinde kendini bulma çabaları kolayca görülür. Alman şiirine getirdiği yenilik de işte buradadır. Onun şiirlerinde, doğa konuşur, bir ozanın dilinde kendini, kendi anlatımını bulur gibidir. Onun bu derin doğa sevgisini, doğanın içinde yitişini, doğa olaylarıyla kendini ortaya koyuşunu anlamak için An die Natur (Doğa'ya), Sonnenuntergang (Güneşin Batışı), Aus Menon's Klage (Menon'un Yakınması), Die Nacht (Gece), Am Abend (Akşam), Haelfte des Lebens (Yaşamın Yarısı) adlı şiirlerini okumak, onlar üzerinde düşünmek yeter de artar bile. Derin bir acı, insanın içini kemiren, yüreğini oyan, boyuna kımıldatan, bir yerde durdurmaya sürekli üzüntü Hölderlin'in şiirinde ilk göze çarpan özelliklerdir. O, daha çok acının, insan varlığına gizlice sinmiş, nereden geldiği bilinmeyen üzüntünün dile getiricisidir. Acı ile sevgi, sevinç ile derinden gelen, insanın birdenbire bütün varlığını kaplayan köklü tedirginlik şiirinin ana kavramları arasında yer alır. Durum böyle olmakla birlikte, Hölderlin gene de neden dolayı acı çektiğini, derin, yıkıcı bir üzüntü duyduğunu açık kanıtlarla ortaya koymaz. İnişler, çıkışlar, üzüntüden sevince, sevinçten üzüntüye dalışlar, bir şiirde beklenmedik çelişmeler çokluk şaşkırtır insanı. Hölderlin bir acı çeken, üzüntü duyan ozan olarak çıkar karşımıza. Bizim Fuzuli'yi andırır bir bakıma. Doğayla binbir boyam içinde görürken bütün sevinç verici görüşler gözünden silinir, doğayı insana acı çektirdiği için seviyor sanıyoruz. Doğada insanın ölmeyeceğine, yok olmayacağına inanmış bir durum, bir içten sezişi vardır dersiniz. Çokluk aldatır insanı şiiri. Günlük bir doğa olayı içinde birdenbire bir insan dikiliverir karşınıza. Onun gözünde bir ağacın yaprağında, bir akarsuyun karşısında yeşeren otta görülen yeşil insanın büründüğü bir boyamdır. Ağaçta

insan açar,
 çiçekte insan gülümser, akar suda insan türkü çığırır ya da mırıldanır. Doğaya,
 doğa olaylarına
 doymayan bir tutkusu, bir çözülmez bağına vardır.
 Hölderlin'in böyle bir anlayışla doğaya sarılmasında, doğayı bir ana gibi
 kucaklamasında
 yaşamının, pek küçükken öksüz kalıp başka ellerde büyütülmesinin etkileri
 vardır. Öğrenimini
 yapması için gönderildiği dinci okullardan; sıkı, kuru koşullara bağlı bir
 eğitim görmekten kaçışı,
 yaratılışındaki doğaya açılma isteğinin ne denli derinlere kökler saldığını
 göstermektedir. Aşağı
 yukarı bütün şiirlerinde bu tutum kolaylıkla görülür.
 Doğanın çevremizi saran, işten dıştan bizi sürekli etkileyen olayları içinde
 Hölderlin bizim
 gördüğümüzden başka bir nesne görür, anladığımızdan başkasını anlar,
 düşündüğümüzden
 başkasını düşünür, aradığımızdan başkasını arar. Onun dilinde doğa sürekli bir
 canlılık,
 tükenmeyen bir yaratıcılık içindedir. Sanatçı doğanın dile gelmiş bir biçimi
 gibidir. Doğada,
 zamanda tükenmeyen, eskimeyen, boyuna güç kazanan, sürüp giden bir yaratıcı tin
 (ruh) vardır.
 Ozanın bu anlayışını Der Zeitgeist (Zamanın Tini) adlı şiirinde açıkça
 buluyoruz. Doğa ile Tanrı
 birdir, birliktedir. İnsan doğanın içinde bu gücün izlerini taşıyan (daha
 sanatçı insan) bir varlıktır.
 Hölderlin'in böyle bir varlık anlayışına ulaşmasında en etkili neden eski çağ
 şiiriyle olan içten
 yakınlığıdır. Nitekim Hyperion adlı yapıtında eski Greklere duyduğu derin
 sevginin, bağlılığın
 izleri açıkça kendini göstermektedir. Eski Greklere duyulan bu aşırı sevgi,
 derin bağlılık
 yalnızca Hölderlin'e vergi değildir. Aşağı yukarı onsekiz ile ondokuzuncu
 yüzyılın bütün Batılı
 düşünürlerinde, sanatçılarında, aydınlarında bu nitelikler, eğilimler görülür.
 Avrupa'yı eski çağ
 kültürünün ışığı kavuşturmasında Grek diliyle yazılan yazıların önemli bir
 etkisi vardır.
 Avrupa'nın birçok alanda düzene kavuşmasında, düzenli düşünmesinde, kurumların
 kuruluşlarında en büyük etkinin Latinlerden gelmesine karşılık, onlara, Greklere
 duyulan sevgi
 duyulmamıştır öylesine. Oysa düşünceyi gerçek yaşama uygulama, yaşamla düşünce
 arasında
 bağlantı kurma anlayışı daha çok Latinlerden gelmektedir. Böyle olmasına
 karşılık Grek sevgisi
 daha derindir Batı'nın yüreğinde. Şaşılacak iştir: Batı devlet kurmayı, okul
 açmayı, yasalar
 koymayı, devletler arasında ilişkiler kurmayı, daha bunlar gibi topluma vergi
 birçok uygarlık
 kurumunu, kuruluşunu Latinlerden öğrenmişken gene de Grek sevgisi ağır
 basmaktadır.
 Bu aşırı sevgi daha çok sanattan, şiirden gelmektedir. Grek düşüncesi kendini
 şiirle, yontuyla,
 tiyatroyla beslemesini bilmiş; bütün sanat dallarından elden geldiğince
 yararlanmıştır.
 Eski Grek ozanları yazılarında daha çok tanrıları konuştururdu, Hölderlin ise
 insan diliyle doğayı
 konuşturuyor bir bakıma. Bunun böyle olduğunu onun Der Mensch (İnsan) adlı
 şiirinden
 anlamakta güçlük çekmiyoruz. Yalnız bu "insan"ın da Hölderlin'in kendisi
 olduğunu gözden
 kaçırmamak gerekiyor. Doğa gibi bütün insanlar da Hölderlin'in özünde birleşmiş,
 bir araya
 gelmiş, kaynaşmış durumdadır.
 Hölderlin'in şiirine giren, onun en çok kullandığı sözlere bir göz atarsak
 bunların insanda bir
 devinme, bir kıvrılma uyandıracak nitelikte oldukları görülür. Bütün

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

varlıklar, dağlar, taşlar, sular, ağaçlar, ırmaklar, dalgalar, yapraklar, oylumlar, sevgi onun dilinde sürekli bir devinim içindedir. Onun dilinde, şiirinde duran, kıymıldamayan, bu kıymıldanışları içinde insanın bir yanını yansıtmayan bir tek nesne bulamazsınız. Sessiz bir uğultuya kapılır insan Hölderlin'i okurken. Bu bakımdan Hölderlin diyebilirim ki Alman şiirinin en devingen ozanıdır. Onun şiirinde kendi evrenine çekilen, bir kıyıda sessiz duran insan bile sürekli bir devinme akışı içindedir. Hölderlin'in insanı kendi içinde bütün doğayla elele verip devinen, boyuna kıymıldayan bir varlıktır. Bu görüşü de eski Anadolu felsefesinde bulmaktayız. Birçok şiirinde bu eski felsefenin izlerini, eski mitosların işlendiğini, onlara değinildiğini görüyoruz açıkça... Hölderlin'in şiiri; yapısı, işlediği konular, tutumu, varlığa bakışı, olayları, nesnelere yaklaşımları açıklayıcı bakımından İlkçağ Grek - Latin şiirine benzer. Özellikle çevirisini sunduğum Empedokles'de Homeros gibi bir tutum göze çarpar. İlkçağ şiirinde özellikle Homeros, Vergilius, Ovidius, son ikisinden daha önce yaşayan Lucretius gibi ozanlar bir konuyu işlerken onun en küçük ayrıntılarına değin iner, içiçe geçen olayları ele alıp anlatır, birini bırakıp araya giren ikinci olayı alır, onu bırakıp ardından geleni işler, kesilmeyen bir anlatım akışı içinde konuyu genişletir gider. Durum Hölderlin'de de böyledir. Homeros'un İlyada adlı yapıtında bulduğumuz güneş, güneşin nitelemeleri, anlatımları, Ovidius'un masal işleyişleri, Lucretius'un derinlemesine nesnelere bakışı pek az bir değişikliğe uğrar Hölderlin'de. Doğa karşısındaki tutumuyla İlkçağ'ın adı geçen ozanlarıyla çok yakın bir benzerlik içindedir Hölderlin. Yalnız, bu içli Alman ozanının insanın daha derinliklerine indiğini, insanı çırpırtan, üzülen, doğa içinde sürekli bir özlem duyan varlık olarak aldığı unutmamak gerekir. İlkçağ şiirinde insan daha çok dış görünüşüyle ilgiyi çeker, şiire girer. Oysa Alman ozanında dış görünüş ikinci sırada kalıyor. Doğa olaylarının tükenmeyen akışı içinde bulur insanı Hölderlin. Bir suyun akışında konuşan bir insan, bir ağacın duruşunda düşünen bir insan tutumu vardır. Doğada görülen sessizlik, insanın kendi düşünce evrenine dalışı; gürültülere dışa vurmuş, bitmek nedir bilmeyen didinişleridir. Şiirlerinde sık sık Tanrı adının geçmesine karşılık aşırı bir Tanrı bağlılığı görülmez Hölderlin'de. Tanrı daha çok doğanın bütünü, doğanın içinde saklı yaratıcı bir öz kimliğindedir. Buna karşılık ulusunun geleneklerine büsbütün karşıt bir davranış içindedir de denemez. Sözgelişi Nietzsche'nin davranışlarını bulamayız onda, öte yandan çağdaşı Goethe'nin tutumundan da uzaktır. Hölderlin daha atılgan, daha korkusuzdur olaylar karşısında. Sevgisi, bakışı, nesnelere yaklaşımı daha bilgecedir, yalnız ilkçağ ozanlarına vergi bir bilgecelik içinde. Hölderlin olayların özünde sürekli bir birliğin, değişmezlik ilkesinin bulunduğu, olayları yöneten güçlü bir özün varlığına inanmıştır. Empedokles'i bir konu olarak ele alması da bundan ileri geliyor bir bakıma. Empedokles, birleştirici, dağınıklık içinde yakınlaştırmacı, nesnelere içiçe giydirmesi bir ilkenin, bir özün varlığına; doğada çarpışan iki karşı ilkenin sürekli bir yanyanalık içinde bulunduğu inanan bir bilgedir. Hölderlin'i bu bakımdan etkilemiş olsa

gerek.

İlkçağ Anadolu felsefesi varlığını, dolayısıyla evrenin elle tutulur özlerden kurulduğuna inanan bir düşünce düzeni içinde doğmuş, gelişmişti. Thales varlığını su gibi bir ilkededen, sudan

kurulduğunu; bütün değişmelerin, türlenmelerin suyun ayrı ayrı nitelikler kazanmasından ileri

geldiğini söylüyordu. Ona göre bütün varlığın özü suydur. Yaşam denen sürekli dirilik sudan

geliyordu. Bitkiler, canlılar, hava; sözün kısası görülebilen, elle tutulabilen ne varsa sudan

türemiştir; özünü, yapısını kuran sudur.

Anaximenes suyu bırakıp varlığın özünün soluk olduğunu ileri sürdü. Ona göre bütün varlıklar

soluğun sıkışıp açılmasından, daralıp genişlemesinden, türlü türlü nitelikler kazanmasından

ortaya çıkmıştır. Evrenin oluş ilkesi su değil soluktur, yeldir. Bütün diri nesnelere birer tin taşırlar.

Evrende tin taşıyan varlıklar diri, taşımayanlarsa cansızdır. İnsan ölünce ona diriliğini veren öz

gider, soluk gövdeden ayrılır. İşte ölüm denen olay soluğun gövdeden ayrılmasıdır. Bütün dirilik

gücü soluktadır.

Öte yandan daha yürekli, daha atılgan bir bilge olan Herakleitos varlığın özünü kuran nesnenin,

ilkenin ateş olduğunu ortaya atmış; evrenin sürekli devinim içinde bulunduğunu, boyuna sürüp

giden bir değişmenin var olduğunu, bizim bitmeyen bir akış içinde olduğumuzu söylemiştir.

Bütün bu değişmelere karşılık evrenin özünde değişmeyen, olduğu gibi kalan, evrene varlık

bütünlüğü içinde kimliğini, kişiliğini kazandıran bir ilkenin bulunduğunu da açıklamaktan kendini

alamaz Herakleitos. İşte bu değişmeyen, özü kuran, şaşmaz bir ölçü olan varlık Logos'tur.

Evrenin düzenleyicisi, olayların ölçüğü, egemeni odur. Bu öz, değişişler içinde değişmez olarak

kalandır. Görünüşler içinde görünmez olarak durandır. Evrene uyumu, düzenliliği, olaylara belli

belirliliği veren odur. Logos bir düzendir, ölçüdür. Bütün oluşmaların yüreğinde vardır.

İşte buraya değin üç bilgenin evren, varlık karşısındaki tutumunu, oluşmaları açıklayışlarını pek

kısaca gördük. Şimdi bir başkasına geçelim. Evren tek ilkededen, soluk, ateş, su gibilerden

kurulu değildir. Varlık denen nesnelere, oluşmalar alanı bir özden kurulmuş olamaz. Daha çok,

daha türlü türlü özlerden yapılmış olması gerekir. Varlığın dört kuruluş ilkesi, kurucu özü vardır.

Bunlar da su, soluk, ateş, bir de topraktır. Bu son düşünceyi, türlü ilkeleri birleştirip bir nesne

yaratan görüşü ortaya atan bilge, çevirisini sunduğum yapıta adı verilen düşünürdür:

Empedokles (490-430) Sicilyalı bir bilgedir. Yaşayışı, davranışları oldukça ilgi

çekicidir. Ölümü bile bir masal niteliği içindedir. Ülkesinin yasalarına, tanrılarına, gençliğine

karşı yıkıcı, yoldan çıkarıcı tutumlarda bulunuyor düşüncesiyle yurdundan sürülmüştür. O da

kendini Etna yanardağının içine atıp özüne kıymıştır. Ona göre, bu türlü türlü ilkeleri (su, yel, ateş,

toprak) birleştiren, ayıran iki ayrı ilke daha vardır. Bunlar da sevgi ile tikslenme'dir. Sevgi

birleştirici, tikslenme ayırıcıdır. Evrende karşıtlıklar çarpıştırır. Her nesnenin, her oluşun bir de karşıtı

vardır. Güzel - güzel olmayan, iyi - kötü, ağır - yeğnik, yumuşak - katı gibi. Evren bir çelişmeler,

karşıtlıklar alanıdır.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Empedokles, bu ilgi çekici düşünceleri yüzünden, Hölderlin'den yüzyıllarca önce Romalı bilge-ozan Lucretius'un da ilgisini çekmiş; De Rerum Natura (Varlığın yapısı) adlı yapıtına değin girmiştir. Öyle ki Lucretius onu övmekten kendini alamaz; onun yaptığını anlatmaktan geri duramaz. Lucretius ünlü yapıtında "Sicilya bu kişiden (Empedokles) daha parlak, daha değerli bir nesne barındırmamış kucağında, insan onun kişi-soyundan geldiğine kolay kolay inanamaz" diyor.

Empedokles bir ozandır, düşüncelerini Arınmalar ve Doğa adlı iki uzun şiiriyle düzenlemiştir. Şiirinin bir yerinde tinin gövdeden gövdeye geçtiğini, kendisinin bir çağlar balık, kuş, çalı olduğunu söyler. Hint düşüncesinde görülen, tinlerin ayrı ayrı gövdelere girdiği inancını savunur:

Vaktiyle ben oğlan, kız, çalı oldum.

Kuş oldum, denizden sıçrayan dilsiz balık oldum. (*)

Arınmalar'ın bir çok yerinde böylesi düşüncelerle karşılaşır; insanın, evrenin sürekli çatışmalar, karşıtlıklar içinde bulunduğunu ileri süren görüşlerle karşılaşırız. Empedokles'e göre insan sıkıntılar, acılar, yoksunluklar, yoksulluklar içindedir:

Vah sana, ey zavallı insan soyu, ey bahtsız, Böyle kavgalardan işte, böyle inlemelerden yaratıldınız...

... ağrılar ve acılar karıştırarak, aldatmalar ve sızlanmalar...

(Yukarda adı geçen çeviri, sayfa. 138)

Bu görüşler bir bütünlük içinde Hölderlin'in şiirlerine girmiştir. Yukarda adı geçen şiirlerinde, Hyperion'da bunları açıkça görüyoruz. Bundan da, Empedokles'in Hölderlin'i görüşleri, yaşayışı dolayısıyla epeyce derinden etkilediği sonucu çıkarılabilir.

Çevirisini sunduğum Empedokles adlı yapıt Hölderlin'in tiyatro türüne pek de uygun gelmeyen

bir konuyu işlemesiyle ortaya çıkmıştır. Yapıtın ana konusu Empedokles'in doğduğu yerden

sürülüşü gibi görünüyorsa da öyle değildir. Ana konu insanın doğa, alınyazısı karşısındaki

durumu, içinde bulunduğu çıkmazlar, dış olaylarla kendi iç evrenindeki oluşmalar arasında

görülen sürekli çatışmadır. İnsan düşünen bir varlık olarak ne yana dönerse dönsün, nereye

giderse gitsin bitmez tükenmez çelişmelerle, çatışmalarla karşı karşıyadır. Bu karşıt durumlar

içinde insanın benliği kendini gösterir. Karşıtlıklar insana bir belirlilik kazandırır ya da böyle bir

tutumaya yönelmeye iter, baskı yapar. İşte Empedokles'de bu nitelik kendini gösteriyor. Bütün

baskılara, itmelere, ezmelere karşılık ünlü bilge düşüncesinden, inancından sapmıyor; başka bir

deyimle, dinci görüşe kapılmaksızın doğanın düzeni içinde kendisine verilenden ayrılmıyor. Yön

değiştirmiyor. Bu gelişigüzel bir konu değildir Hölderlin için. O da yaşamında, çok dar bir

anlamda da olsa, biraz Empedokles'ti. Gençliğinde kendisine verilmek istenen eğitim,

tekdüzenlilik onu bir türlü etkileyememiş, içinde gelişmekte olan doğa vergisi eğilimin yönünü

değiştirememiştir.

Hölderlin bu yapıtında biraz da iyilikle kötülüğü karşı karşıya koyar.

Empedokles yapılan

iyiliklerin, Hermokrates ise bunlara karşı bilinçsizce dikilen iyilikbilmezliğin yansımasıdır.

Bilgenin gözünde önemli olan yenilik, düşünce bakımından gelişme, ilerlemedir. Hermokrates'in

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

ereğiye nereye varırsa varsın elde bulunanları olduğu gibi saklamak, korumak, ilerici doğrultuda görülen bütün değişmelerin önüne geçmek, onları önlemektir. Hölderlin bize verdiği taslağa göre yapıyı bitirmemiştir. Bunun nedenlerini burada uzun boylu açıklayacak değilim. Gerekmez de. Yalnız, geçirdiği bunalımların burada önemli etkileri olmuştur.

İsmet Zeki Eyüboğlu

EMPEDOKLES

EMPEDOKLES'İN TASLAĞI (Frankfurt)

Beş perdelik bir tragedya

BİRİNCİ PERDE

Empedokles düşüncesi, felsefesi dolayısıyla, her belirli uğraşın, türlü konulara yönelmiş ilginin küçümsenmesine yol açtığından, epeydir bir kültür hıncı çekmiş üzerine. Hem bireysel varlığını can düşmanı diye bilinmiş, bu yüzden gerçekten güzel ilişkiler içinde bile tedirgin, bir yerde duramaz, acı çeker olmuş. Bunlar özel ilişkilerdir; yalnızca o bütün canlılarla büyük bir oyun içinde olduğunu sezmiştir, onlar onu doldurmuştur iyice. Oysa o, yine de her yerde bulunan gönüldeşlerle içli dışlı değildi bir tanrı gibi, içlerinde yaşayıp sevebildiği kimseler arasında bile bir tanrı gibi özgür, yaygın değildi; onun gönlü, düşüncesi var olanı kapsamıştı, o art arda gelişlerin yasasına bağlanmıştı. Empedokles, Agrigentoluların bayramda çıkardığı yüz kızartıcı bir olaya dayanamaz; ama bu bayramın etkisinden çok şey uman karısı onu bu şenliği kutlamaya yürekte inandırır; sonra gene karısınca az çok duygulu, alaylı bir biçimde azarlanır; bu yüz kızartıcı olayla bir aile kavgası yüzünden bildiğini yapmaya koyulur; evi de, kenti de bırakır, Etna'nın sessiz yöresine çekilir.

Birinci Sahne

Empedokles'in birkaç öğrencisiyle halktan birkaç kişi. Bu kimseler Empedokles Okulu'nun içine girmeye kalkarlar. Empedokles'in bir öğrencisi, gözdesi gelir. "Gidin" diye seslenir ötekilere, bu ara kendi içeri girer, onlara bu din yayıcısını gösterir, çekip gitmelerini buyurur; öğretmen bu sıra bahçesinde derin bir düşünceye dalmıştır. Empedokles'in konuşması. Doğa'ya yakarış.

İkinci Sahne

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Empedokles kadın ve çocuklarla. Küçüklerden biri evden aşağı doğru çağırır:
"Baba, baba,
duymuyor musun?" Bunun üzerine anne aşağı iner, onu kahvaltıya çağırır,
konuşmasına başlar.
Kadının inceden inceden yakınması, Empedokles üzerinde üzücü etkisi,
Empedokles'in
yürekteken özür dileyişleri. Büyük bayramda birlikte olmak, birlikte eğlenmek için
kadının yakarışı.

Üçüncü Sahne

Agrigentoluların bayramı. (Bir tüccar, bir doktor, bir rahip, bir komutan, bir
genç bey, yaşlı bir
kadın.) Empedokles'in üzüntüsü.
Dördüncü Sahne

Evcek bozuşma. Empedokles'in düşüncesinin ne olduğunu, nereye gideceğini
söylemeden
ayrılışı. O karısını, çocuklarını yanında, gönlünde taşıdığını söylerdi; yalnız
onların kendisini
anımsamadıklarını düşünürdü. Artık çevreni (ufku) daralmış; birlikte
yaşadıklarını uzaktan
görebilmek, kavramak, onlara gülümsemek için daha yükseğe çıkmak gerektiğini
düşünüyordu.

İKİNCİ PERDE

Öğrencileri Etna'ya Empedokles'i görmeye giderler. İlk onu gönül
yalnızlığından ayıran, onu
gerçekten kıvılcıktan gözdesi gelir; sonra ötekiler, onu yeniden insan
yoksulluğuna karşı
kızgınlıkla dolduranlar; öyle ki o onların hepsini kovar, sonunda kendisini
bırakması için
gözdesine öğüt verir.

Birinci Sahne (*)

Empedokles Etna'da. Empedokles'in Doğa'ya karşı kesin gönül vermişliği.

İkinci Sahne

Empedokles ile gözdesi.

Üçüncü Sahne

Empedokles ile öğrencileri.

Dördüncü Sahne

Empedokles ile gözdesi.

ÜÇÜNCÜ PERDE

Etna'da karısıyla çocukları Empedokles'i görmeye giderler. Onların yürekten
yakarışına kadın
bir de o gün Agrigentoluların onun adına bir yontu dikecekleri bildirisini
ekler. Ün ve sevgi, bizi
gerçekliğe bağlayan biricik bağlar, onu geri getirirler. Öğrencileri sevinç
içinde evine gelirler,
gözdesi boynunu bükerek karşısında. Empedokles yontusuna bakar, onu bunu yapmaya
inandıran
halka açıkça teşekkür eder.

DÖRDÜNCÜ PERDE

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Onu kıskananlar birkaç öğrencisinden Etna'da halka karşı söylediği ağır söylevi öğrenip ondan yararlanmaya, halkı ona karşı ayaklandırmaya kalkıştılar. Gerçekten de halk onun yontusunu yıkıp onu ilden sürdü. Artık uzun bir süredir isteyerek ölüp sonsuz Doğa ile birleşme konusunda gelişen yargısı son biçimini aldı. O bu amaçla karısından, çocuklarından ikinci kez daha derin, daha acı bir durumda ayrıldı, gene Etna'ya gitti. Genç gönüldeşini savuşturdu. Karısına, yatıştırdığı avuntular yüzünden kendisini aldatmayacağı konusunda güveni vardı. Bu gönüldeşi onun gerçek ereğini küçümsemek istiyordu.

BEŞİNCİ PERDE

Empedokles ölümüne hazırlanıyordu. Birtakım gelişigüzel nedenler yargısını engelliyordu, o bunu kendi iç varlığından gelen bir gereklilik diye gördü. Şimdiye değin çevrenin yerlileriyle elinde bulundurduğu küçük sahnelerde kendi düşünce türünün, yargısının onayını gördü her yerde. Gerçeği küçümseyen gözdesi geldi, öğretmeninin anlayışı içinde büyük devinmelerden, görüşünden dolayı öyle etki altında kaldı ki buyruğa körü körüne boyun eğip gitti. Bunun üzerine Empedokles kendini yalınlar çıkararak Etna'ya attı. Gözdesi şaşkın, tedirgin bir durumda çevreyi dolaşarak öğretmenin demir ayakkabılarını buldu. Onları uçurumdan çıkan yalınlar fırlatıp atmıştı. Tanıdı onları. Empedokles'in ailesine, halk içindeki yakınlarına gösterdi. Yanardağın başında toplandılar, üzüldüler, büyük insanın ölümünü kutladılar.

EMPEDOKLES'İN ÖLÜMÜ

(Birinci Bölüm)

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

İki Vesta Rahibesi.

PANTHEA. Onun bahçesidir bu. Orada, koyu karanlıkta, pınarın fışkırdığı yerde, duruyordu dipdiri, ben önünden geçtiğimde. Sen, onu görmedin mi?
RHEA. Görebilir miydim? Dünden beri babamla Sicilya'daydım. daha çocukken görmüştüm onu, Olympia oyunlarında bir savaş arabasında atları yönetirken, eskiden.
PANTHEA. Şimdi görmelisin onu. Şimdi. Söylendiğine göre ne yana gitse, bitkiler de o yana döner, nereye değneği dokunsa sular fışkırmış yerden. Doğru olabilir bütün bunlar. Fırtınalı havada bir bakmaya görsün göğe, bulutlar dağlı, ror ror ror gün ışırır. Daha neler deniyor

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

bilsen! Kendin görmelisin onu. Bir an da olsa. Daha bunun gibi pek çokları. Ben sakınıyorum

ondan, ne varsa değiştiren korkunç bir öz var onda.

RHEA. Nasıl yaşıyor başkalarıyla? Ben anlamıyorum bu adamın işini.

Onun da var mı bizim gibi boş günleri.

Şöyle sıkıntılı, saçma sapan işleri?

İnsanca bir acı çeker mi o da?

PANTHEA. Ah! Orda son kez görmüşüm onu

Ağaçlarının gölgesinde,

Bir tanrısal acı çekiyordu derin mi derin...

Olağanüstü bir özlemlerle bakar yere birden,

Yitirdiğinde çoğalan üzgün bir araştırmacıyla,

Bir yol dalar kızılığın korunun yukarı,

Uzak maviliğe, silinir gözünde yaşam,

Sarar burkulan yüreğimi

Bir görkemli görünüşün kendinden geçişi -

Sen de batıp gideceksin ey güzel yıldız

Bir nesne kalmayacak artık uzun boylu.

Bunu kurar dururdum...

RHEA. Konuşmuş musun onunla sen,

Panthea, daha önceden?

PANTHEA. Bir şeyler anımsatıyorsun bana bu konuda. Çok olmuyor, ölüm döşegine

düşümdü.

Önce kırıl kırıl gün kızardı önümde, güneş batıyordu, bir cansız gölge gibiydi

evren. Eskiden can

sıkıcı bir düşmanı olduğu büyük adamı; doğanın güvenini, yardıma çağırırdı babam

umutsuz

günde. O zaman bu yüce kişi ulaştırırdı bana ilacı, bir büyülmüş uzlaşma içinde

eriyip karıştı didinen

yaşamıyla birbirine, tatlı duygulu çocukluk günlerine daldım, gözlerim açık

uyudum günlerce,

gereksemedim bir soluğu bile. Yeniden açılıverdi varlığını ışıl ışıl bir beğenç

çinde. Çoktandır

yöksün kıldığım evrene, kırıl kırıl bir ilgi duyusla açıldı gözüm güne karşı,

orada duruyordu

Empedokles. Öyle tanrısal, öyle gerçek geldi bana. Gülümseyen gözlerinde çiçek

çiçek açıldı

bana yaşam yeniden. Ah, bir sabah bulutçuğu gibi döküldü gönlüm yüksek, tatlı

ışığa karşı; ben

ince bir yansımaydım ondan...

RHEA. Ey Panthea...

PANTHEA. Onun göğsünden gelen. Bütün ezgiler çalıyor her hecede, tini de

sözünde. Oturmak

isterim ayaklarının dibinde saatlerce, onun bir öğrencisi, onun çocuğu olarak,

onun göklerine

bakmak, onda sevinçten çıldırmak, onun göklerine dalıp kendimden geçinceye

değin...

RHEA. Bir bileydi sevgiyi, söylerdi söyleyeceğini.

PANTHEA. Bilmez o. Dolaşır kendi evreninde

Duymadan bir nesneye gerekseme, bir tanrı

Sessizliğince yürür çiçeklerinin arasında,

Sakınır incinmesin diye hava, mutluluk..

Sessizdir onun evreni, coşar gönlünce

Yükselen bir eğlence içinde, fıskırır

Bir kıvılcım bir düşünce gibi gecesinden

Yaratıcı büyünlük, sokulur ışıl ışıl,

Gelecek eylemlerin özleri yüreğine,

Oluşan insan yaşamında, sessiz doğada,

Görünür ona evren, duyar kendini bir tanrı gibi

Öğelerinin içinde, bir gökçe türküdür sevinci,

Gün olur gösterir kendini, girer halk içine,

Kalabalığın uğuldadığı, bir güçlünün

Başboş gürültüler çıkardığı yerde..

Böyle yürütür egemenliği görkemli önder,

Gelir yardıma yeterince görüldüğünde,

Alışmak isterlerse yardımına

Bir yabancıyı boyuna, sezmeden

Geçip gidişini - çeker götürür onu

Gölgeliklere sessiz bitkiler evreni,
 Daha güzel görüldüğü yere,
 Oradadır; bütün güçlülüğüyle
 Karşısındadır gizem dolu yaşamı...
 RHEA. Ey konuşan kadın. Nasıl biliyorsun her bir
 şeyi?
 PANTHEA. Onu düşünürüm ben - ne çok
 düşüncelerim
 Var onun üstüne! Ah. Anlamış mıyım onu,
 Ne olduğunu? Yaşamın kendidir o,
 Biz birer düşüz ondan. -
 Gönüldeşi Pausanias az çok söz etmiş ondan
 Önceden bana, görür onu günden güne o delikanlı,
 Jupiter'in kartalı daha övüncü
 Değil Pausanias'tan - öyle sanıyorum.
 RHEA. Çıkışamam sana, ey sevgi, ne dersen de
 Ne acılar doluyor içime anlatılmaz,
 Senin gibi olmak isterim ben de
 İstemem onu bir daha. Evet siz
 Böyle mi olursunuz bu adada?
 Sevinç duyarız büyük adamlardan,
 Bunlardan biri güneşidir Atina kadınlarından,
 Sophokles'tir. Onda bütün ölümlülerden,
 Özellikle kızlardan bir öz görünür görkemli,
 Pırıl pırıl bir anı doğar içinde... -
 Her biri düşüncesi olmak ister bu görkemlinin,
 Boyuna güzel, genç olmak solmadan,
 Ozanın özüne girip kurtulmak,
 Sorun, düşünün, kent'in bu düşük kızlarından
 Hangisinin sevgiler dolu bir yiğit olacağını,
 Özünde canlanan, Antigone dediği o,
 İşil işil olacak alınlarınız girdiğinde
 Tanrılar gönüldeşi bayram günü tiyatroya,
 Yok artık üzüntünüz
 Yitmiyor sevgili gönül
 Bir acınmalı yaprak boyun eğişi içinde. -
 Adanın kendini - biliyorum iyice,
 Öyle büyüktür işte seni sessiz bırakmada,
 Sonsuzu seviyorsun sınırsızca.
 Nedir yardımcın senin? Evet senden
 Onun batışı alıyor öcünü,
 Sen iyi çocuk, göçmen gerekir mi onunla?
 PANTHEA. Yapma
 Gurur verme bana, korkutma beni,
 Bana göre değil ona göre olan.
 Ben o değilim, o göçse bile
 Benim göçüşüm olmaz onun göçüşü,
 Ölümü de büyük olur büyüklerin.
 Gitmek istiyor bir yiğitle silah taşıyan;
 Elinde alın yazısının işildiği,
 Böyle çağırılması gerekir birinin
 Öteki gibi, nedir bu adamın ulaştığı,
 İnan bana, yalnız şudur onun kazancı
 Suç işlemiş bütün tanrılara karşı,
 Çekmiş onların hıncını üzerine,
 Onun gibi suç işlemek istedim ben de,
 Onun uğradığına uğramak,
 Ne olurdu bir yabancıyla sevenler
 Bir çekişiverirdi, ne olurdu. - Ne istiyorsun?
 Yalnız tanrılar konuşsalar, sen budala kadın
 Yeremezsin bizi onun gibi...
 RHEA. Belki onun gibisin sen de
 Yoksa nasıl bulurdun onda mutluluğu?
 PANTHEA. Sevgili gönül.
 Bilmiyorum, neden bağlıyım ona
 - Bir göreydin onu -. Düşündüm bir yol
 Çıkar dışarı belki diye (bu saatte
 Kırlarda gezer seve seve sonsuz gençlik,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Bir anı benzetiverirse ona yeni gün -),
Görmüşsündür onu giderken -
Bir istek vardı öyle, doğru değil mi dersin?
Vazgeçmeliyim bu dileğimden, görünüyor o,
Artık sevmemiş tanrılar
Bu sabırsız duamızı, hakları var.
İstemem artık istemem - ben sizden
Ummalıyım iyi tanrılar - bilmem ondan başkasını -
İstiyordum seve seve, dileyeydim ötekiler gibi,
Yalnız güneş ışığını, bir de yağmuru sizden,
Bir bunu yapabiliirdim.
Ey sonsuz gizem - Biz neyiz,
Ne arıyoruz, bulamayacağınız aradığımızı,
Biz, iyi saatte olanlar gibi değil miyiz?
RHEA. Baban geliyor, orada,
Bilmiyorum, kalalım mı gidelim mi?
PANTHEA. Ne diyorsun? Babam mı? Gel sıvışalım.

İkinci Sahne

Kritias (Archon). Hermokrates (Rahip).

HERMOKRATES. Kimdir orada giden?
ARCHON. Kızlarım, sanırım,
Bir de konuşun kızını,
Dün evime gelenin.
HERMOKRATES. Raslantı mı? Yoksa onu mu
arıyorlar,
Halk gibi onlar da yitmiş mi sanıyorlar?
ARCHON. Gelmemiş kızının kulağına şimdiye değin
Bu olağanüstü söylenti, onunla ilgili
Bütün olup bitenler gibi..
Ormanlara, çöllere ya da denizlere gitmiş,
Göğe çıkmış, yere girmiş ola,
Sınırsız anlamın ittiği yere.
HERMOKRATES. Yok olanlarla, onlar da görmeli
onu,
Bununla kovarlar ancak boş sanıyor.
ARCHON. Nerededir dersin?
HERMOKRATES. Burdan uzakta değil,
Cansız duruyor karanlıkta.
Almış bütün gücünü tanrılar elinden.
O günden bu yana, tanrı deniyor
O içmiş erkişiye halkın dilinde.
ARCHON. Halk da içmiştir onun gibi...
Ne yasa dinlerler artık, ne gerekçe,
Ne de yargıçları, köpürüp taşmış
Bütün gerekseyişler, anlaşılmaz uğultular
Mutlu ırmak kıyısından büsbütün...
Bir yabancu bayram olmuş bütün günler,
Bayramlar bayramı, tanrılar da gitmiş
Bu gerçek bayram günü birlik içinde.
Karartıp bir büyücü dört yanı
Bir de azgın fırtına çıkarmış başımıza
Doldurmuş yeri de, göğü de alt üst etmiş,
Bakıyor, seviniyor özünden,
Bir de sessiz yerinden dolayı...
HERMOKRATES. Ne de güçlüymüş aramızda
Bu erkişinin tını...
ARCHON. Sana diyorum, anlamıyorlar onu
Ne varsa ondan bekliyorlar hani...
O tanrı olmalı, kral olmalı onlara...
Ne derin bir utanç duydum onun önünde,
Ölümden kurtarınca çocuğumu.
Sen ne yolla tanıdın onu Hermokrates?
HERMOKRATES. Çok sevmiş onu tanrılar,
İlk kişi değildir o duygusuz geceye
Mutlu güvenlerinin doruğundan,

Yukardan, attığı tanrıların..
 Aşkın bir mutluluk içinde
 Pek çok nesneyi unuttuğundandı bu,
 Seziyordun sınırsız bir yalnızlıkla ceza giydiğini,
 Böyle bir işin başına geldiğini. -
 Son saati değil onun bu,
 Çekemez, böyle bir alçaklığa dayanamaz özünde,
 Tutuşuyor yeni bir öğ almak için
 Sonsuz uykuya dalan ruhu
 Yarı uyanık korkunç biri, düşe dalan,
 Konuşuyor eski, pek yiğit kimseler
 Bir kamış sapıyla Asya'dan Avrupa'ya geçenler,
 Bir sözüyle tanrıları yaratanlar gibi.
 Öz malınca duruyor karşısında
 Geniş, dipdiri evren,
 Kımıldıyor göğsünde bir korkunç istek,
 Ne yana yönelse bu istek, bu yalnız
 Bir açık yol yapıyor...
 Ne varsa önünde iyi çağın olgunlaştırdığı
 Yasa, sanat, töre, bir de kutlu söylenti
 Alt üst ediyor, katlanamıyor bir türlü
 Yaşayanlardaki sevince, barışa...
 Bir barışçı olmayacak artık o...
 Yitişi gibi bütün nesnelere geçirecek
 Yeniden ele, yabancılar içinde, bir tek ölümlü
 Bile tutunamaz onun kükreğine karşı.
 KRITIAS. Ey koca adam! Görüyorsun bilinmezleri
 bile!
 Doğrudur sözün, yerine gelirse,
 Yazıklar olsun sana Sicilya, ne güzelsin
 Kırklarınla, tapınaklarınla bir de...
 HERMOKRATES. Ulaşmış ona yargısı tanrıların
 başlamadan işine.
 Toplansın artık yalnız halk,
 Göstereyim onlara erkişinin yüzünü,
 Göklere uçmuş, gitmiş dediklerinin.
 Tanık olsunlar ona yağdırdığım kargıya,
 Onun atıldığı ıssız çöle, orada kötü saatin
 Geri dönmeksizin çekecek cezasını,
 Nedenli bir tanrı olmuşsa da...
 KRITIAS. Çelimsiz halk yüzünden
 Geçerse başa gözü pek olan kimse,
 Korkmaz mıydın benim, senin, bir de tanrıların
 uğruna?
 HERMOKRATES. Dokunuyor toyunun (*) sözü
 soğukkanlı olsa da kişi.
 KRITIAS. Yoksa onlar uzunboylu sevileni;
 Acı çekiyorsa kargıdan dolayı,
 Seve seve yaşadığı bahçelerinden
 Yer yurt edindiği ilden sürecekler mi?
 HERMOKRATES. Kim katlanabilir yurdunda
 bir ölümlüye,
 Bir de gereğince kargışlanmışsa üstelik?
 KRITIAS. Peki, sen de bir suçlu sayılıyorsan
 Ona bir Tanrı diye saygı duyanlar gözünde?
 HERMOKRATES. Kalkacak bu yanılma, bir
 görsünler gözleriyle,
 Tanrılar yüceliğinde yitmiş sananlar onu!
 Artık iyiliğe yüztuttular,
 Üzülüyor, aldanıyorlardı dün
 Dolaşıyor sağda solda boyuna
 Pek çok söz ediyorlardı ondan
 O yoldan geliyorken ben de..
 Onlara, onun yanına ulaştırayım sizi
 Dedim bugün, onun evinde her kişi
 Sessiz sessiz durabilir bir yerde.
 Yakardım sana dışarı gelesin benimle
 Görelim uyarlar mı bana diye,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Bulamazsın burda kimseyi, gel artık!
KRITIAS. Hermokrates!
HERMOKRATES. Nedir o?
KRITIAS. Görüyorum onu orda
Dosdoğru.
HERMOKRATES. Bırak gidelim, Kritias!
İlgimizi çekmesin konuşmasıyla.
(İkisi de gider.)

Üçüncü Sahne

Empedokles.

EMPEDOKLES. Yavaş yavaş salınıp sokuldun sessiz dünyama,
Buldun beni mağarada, karanlıkta,
Sen, ey gönüldeş sen! Ne umutsuzdur gelişin,
Ne uzak, yeryüzünde, yukarda, ey güzel gün
Sezdim yeniden gelişini!
Sizedir güvenim, size yücelerin hızlı
çalışkan erkleri, yakın olun gene bana,
Her zamanki gibi yakın mutluluğunuz.
Kıvrıkların yanılmaz ağaçları sizin!
Gelişirsiniz boyuna, her gün içersiniz
Gökyüzü kaynaklarından ışıkla, siz ayrıcalıklar,
Eker yaşam kuvvetinin hava
Dölleyerek çiçek açmalarını. -
Sen ey dipdiri doğa; gözlerimin önündesin,
Tanıyor musun artık gönüldeşini,
Şu yüce sevgiliyi, beni tanıyor musun,
Toyunu, sevinçle dökülmüş adak kanı gibi
Sana sunulan canlı türküyü?
Kutlu ağaçların yanında
Suyun; yerin damarlarından çıkıp
Toplandığı yerde, kızgın günde
Susamışların serinlediği yerde - içinde,
İçimde, siz yaşamın kaynakları
Fıskırın evrenin derinliğinden topluca,
Susamışlar geliyordu - şimdi ne oldu?
Güvenir misiniz? Yalnız mıyım ben?
Gündüz bile gece mi burda, dışarda?
Daha yüksek, ölümlü bir göz gördü,
Görmez kılınan dokunuyor o yana bu yana -
Neredesiniz tanrılarım?
Yazıklar olsun, bıraktınız mı beni
Bir dilenci gibi,
Sizi seven, duyan bu göğsü de,
Nedir alaşağı ediyorsunuz bu gönül, özgür doğanı,
Sımsıkı bağa vuruşunuz nedir içimde?
Katlanacak mıyım ben bu çit kırıldım,
Bu güçsüzlere, bu korkunç Tartarus'ta
Bütün gün dövülenlere?
Bilirim kendimi, yapmak isterim onu;
Bir soluk almalıyız haaa! Gün doğuyor! Gidelim.
Övünmem böyle işlerle ben!
Öpmem tozunu, bir daha, daracık bir yolun,
Eskiden düşlere kapılıp gittiğimin - geçmiş o,
Ayrılmalıyız artık.
Sevilmişim, sizce sevilmişim ey tanrılar,
Öyle içtenliyim, çevrenizde yaşarmış gibi,
Öyle bilmişim sizi, bir düş değil
Gönlümde sizi duyuşum,
Bilmişim, anlarmışım sizi,
Sizinle görüyorum işlerimi!
Ne soy kıymıldarsa içimde tin
Sen, sessiz hava! Girmişse içime
Ölümlüler yanıtını, sen kurtarıcı
Sevgiden yaralı gönül, soluk alıyorsun,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Sen uzlaştıracı! Görmüş bu göz
Tanrılık işlerini, pek yaygın ışık,
Çok dinledim seni taparcasına bir duyguyla!
Sizi de, ey öteki sonsuz güçlüler!
Durmuşsam dağın doruğunda,
Ey gölgeden çizgi

..... geçip gitmiş,
Sen, evet sen, onu gizleme kendinden!
Bunda suçlu sensin ey Tantalus!
Yıkım getirdin kutluluğa,
Bozdun atak bencilliğinle güzel anlaşmayı,
Ey zavallı, o zaman evrenin yüceusları
Basmış bağrına seni, sevgiyle dopdolu, düşündün
Kendini, yanıldın eli sıkı budala,
Esirgeyici diye sattın kendini,
Birer güçsüz uşak gibi yardımcın olmuş
Melekler! Aranızda yok mu benden öç alacak,
Gerekli mi benim tek başıma yerginin,
Kargışın acısını içime dökmem!
Dağıttı Delphoi'nin tahtını, yok bence
Daha iyisi, saçımı başımı yoluyorum,
Bir dazlak biliciyim artık - ey tanrılar!

Dördüncü Sahne

Empedokles. Pausanias.

PAUSANIAS. Ey hepiniz
Göksel erkliler, nedir bu?
EMPEDOKLES. Çekil!
Kim gönderdi seni buraya? Bende mi
Bitirmek istiyorsun işini? Söyleyim sana
Ne varsa, bilmiyorsan, sonra yap yapacağını,
E sonra - Pausanias! Artık arama
Gönül verdiği erkişiyi,
O yok artık, git, güzel delikanlı!
Yüzün yakıyor içimi, yap istediğini,
İster say ister söv, yeter de artar bana
İkisi de senden geldikten sonra!
PAUSANIAS. Ne oldu? Bir muştum var sana
Çoktandır, şükrettim seni uzaktan görünce,
Gün ışığında, baştan ayağa titrer buldum.
Yalnız mıydın? Duymadım bir sözünü bile,
Bir yabancı ölüm sesi çalıyor kulağımda...
EMPEDOKLES. İnsan sesidir o, çok ün salan
Ölümlü diye,
Pek mutlu kılmış onu güzel doğa...
PAUSANIAS. Öyle değil
Bütün evren tanrılarıyla sıkı fıkı
Olduğun gibi değil bu.
EMPEDOKLES. Öyle dedim ben de,
Sen iyi insan, kutlu büyücü
Çıkıp gitmemişti içimden daha,
Bu yüzden beni, bu gönülden seveni,
Seviyorlar daha, evrenin yüceusları...
Ey göksel ışık! Evet beni
Öğrenmemiş insanlar daha - epeydir,
Özlem duyar yüreğim yüce diriye,
Onu bulamadı daha, bu yüzden döndüm sana,
Bir bitkinin bağlantısı gibi çoktandır
Bir sofuca beğenç içinde bağlanmıştım sana,
Çoktandır körü körüne,
Çok güç anlar ölümlü roror olanları.
Böylece.....
Çiçekleniyor özüm, senin çiçeklenişince,
Bundan tanınmışım seni, bağurdım: Yaşıyorsun!
Güler yüzle dolaşır gibisin ölümlüleri,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Senden düşer her kişinin üstüne
Göksel ırıl ırıl sevimli aydınlık
Senin özünün boyasını taşır ne varsa,
Böyleydi benim için de şirde yaşam.
İçimdedir senin özün, vermiş açıkça
Gönlüm senin gibi, ağır başlı toprağa kendini,
Acı duyana, çokluk kutlu gecede
Övdüm onu, ölüme değin sizi yürekten
Alinyazılarıyla dopdolu korkusuz sevmek için
Küçümsemeden bir tekini bile masallarımızın....
Böyle yapmışım onunla ölüm anlaşmasını.
Başka bir hışırtı vardı önceden kırda,
Nede inceden şırıldardı dağ kaynakları,
Nede yumuşak bir esinti vardı çiçeklerde ilk
Ey toprak! Sessiz yaşamı veren bana.
Bütün gönüldeşlerin senin, ey toprak;
Görkemli de değiller hani pek,
Yorgunluktan, sevgiden ısındılar, büyüdüler,
Bütün bana verdiklerin, sessiz oturmuş
Tepede, şaşık şaşık düşünmüşsen yaşamın
Kutlu kutlu yanıldığını, senin dolaşmandan
Derin derin kolumdanıyorum
Sezerek kendi alinyazımı,
Soluk alıyor senin gibi hava,
Sağlık veriyor bana, sevgiyle yaralı gönlüme,
Çözüldü büyüü derinliğinde bilmecelerim...
PAUSANIAS. Sen mutlu kişi.
EMPEDOKLES. Öyleydin! Söyleyebilirdin, ne soy
olduğunu,
Senin meleklerinin dolaşması, etkisi - denir onlara,
Ey yoldaşı olduğum, görkemli doğa!
Bir kez daha bağırabildim ruha,
Benim dilsiz, ölü gibi ıssız gönlüm
Yansıtıverse bütün seslerini senin!
Ben o muyum? Ey yaşam, çınlar mı kulağında
Senin uçan ezgilerin bütün,
Duyar mıyım eski yankıyı, yüce doğa?
Ah, ben, ne varsa yitiren, yaşamadım mı
Bu kutlu toprakla, bu ışıkla
Ruhun bir kez bile sızlanmadığı seninle,
Ey baba gök! Bütün canlılarla
Sonsuzca var olan olymposta? -
Ağlarım kırbaçlanmış gibi,
Ah, kalmak istemem, seni de benden almasınılar - sus!
Ölüyor sevgi, kaçıyor tanrılar birden,
Biliyorum pek iyi, bırak beni,
Ben, eski ben değilim artık, işim yok seninle...
PAUSANIAS . Sen olsun, gerçektir o olduğun.
Söyle bana, bence anlaşılmayanı,
Nasıl yok ediyorsun kendini böyle?...
Ruhum sayıklıyor sanırım
Zaman zaman, yeterince açıldığında
Sevdiğim dünyaya, derin sessizliğe kapanınca.
Ölü mü dersin yoksa sessiz durana?
EMPEDOKLES. Seve seve, yorulup avunduğun
gibi, iyi insan!
PAUSANIAS. Alay ediyorsun bilgisizlikle düpedüz
Düşünür müsün mutluluğunu, sen de, benim gibi?
Pek içten değildi hani, acı çekiyorsun,
Böyle diyorum uygunsuz nesnelere yüzünden.
Gördüm seni işinin başında, barbar kent senden biçim,
Anlam kazanmış, onun gücünde öğrendim görüşünü
senin,
Onun evrenini bir de, kutlu anda senin bir sözün
Bu yılların yaşamını benim için yarattığında,
Evet yeni güzel bir zaman
Başladı bu delikanlıdan.
Orman hışırtıdayınca uzaktan uysal geyikler

Nasıl düşünürse yuvalarını,
Öyle çarpar benim de yüreğim; sen
Eski evren mutluluğundan söz ederken,
Göstermez misin büyük çizgilerini geleceğin bana,
Bir sanatçının keskin bakışı nasıl
Bütün bir tabloda eksikleri ortaya koyarsa?
Apaçık değil mi önünde alını yazısı insanların?
Bilmez misin güçlerini doğanın,
Güvenle nasıl istersen öyle yönetirsin doğayı,
Sessiz egemenliğinde bir ölümlü gibi değil?
EMPEDOKLES. Yeter! Bilmezsün söylediğin her
sözün

Bir diken gibi içime battığını.
PAUSANIAS. Hınç duyman gerek mi her nesneye
güçsüzlükle?

EMPEDOKLES. Sayın bay anlamıyorsun!

PAUSANIAS. Niçin
Onu benden gizliyorsun, üzüntünü bana
Bir bilmece yapıyorsun? İnan ki daha acılı kimse
yok...

EMPEDOKLES. Acı çeken kimse yok, Pausanias,
Acıları bitirmek için. Görmüyor musun?
Ah! Öyle olaydı, benimle acıların üstüne
Bir bildiğin olmayaydı ne olurdu. Yok!
Ben açıklayamam kutlu doğayı,
Kaba duyuştan kaçan o arı duru varlığı!
Yardım seni, yalnız başıma bey,
Üstün güçte bir barbar olayım diye
Size yalınçlığını içinde bakarım,
Salt, genç kalan güçleriniz içinde!
Onlar barışla yetiştirmiş beni, sevinçle
Beslemiş, biliyorum onu ben de,
Benim için kutlu olan yaşamıdır doğanın
Eskiden olduğu gibi, iyilikseverdi tanrılar,
Bir tanrıydım yalnız başıma ben de,
Korkusuz bir benlik içinde konuşurdum.
İnan bana sevinirdim doğmaydım.

PAUSANIAS. Ne? Bir söz için mi bu?

Neden yılmış gözünüz, en yiğit erkişi?
EMPEDOKLES. Bir söz için mi bu? Evet, tanrılar
Yok etmek istiyor beni, sevdiğiniz gibi.

PAUSANIAS. Böyle demiyor başkaları, senin gibi.

EMPEDOKLES. Başkaları! ne yapabilirler ki?

PAUSANIAS. Evet doğru,
Sen olağanüstü adam! böyle içten sevmedi,
Görmedi başkaları sonsuz evreni
Onun yüceuslarını, güçlerini,
Senin gibi! Yiğitçe sözü bir sen söyledin
Bu konuda, sen sezinledin öylesine çok,
Nasıl bir büyük sözle bütün
Tanrıların gönlünden sökülüp atıldığını,
Seve seve adadın kendini onlara,
Ey Empedokles! -

EMPEDOKLES. Bak! Nedir bu?

Toyun Hermokrates, onunla
Bir yığın halk, Kritias, Archon!
Ne arıyorlar yanımda?

PAUSANIAS. Epeydir aramışlar
Nerdesin diye.

Beşinci Sahne

Empedokles. Pausanias. Hermokrates. Kritias.
Agrigentolular.

HERMOKRATES. Burda, sözünü ettiğiniz adam,
Diri diri Olympos'a yükselmiş olan.

KRITIAS. Ölümlüler gibi bakıyor, üzüntülü.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

HERMOKRATES. Siz budala alaycılar! Sevindirir mi sizi,
Size büyük ışık saçan birinin acı çekişi?
Görmediniz mi güçlünden cıvızcılaşınca
Kolay kazanıldığını ilgarın?
Çekiyor içinizi yere düşen olgun yemiş,
İnanın bana, olgun değil her nesne sizin için.
BİR AGRİGENTOLU. Ne var orda?

EMPEDOKLES. Yalvarırım size gidin
İyi belleyin sizin olanı,
Karıştırmayın benimkine. -
HERMOKRATES. Oysa bir sözü var toyunun
Sana söyleyecek bu konuda.
EMPEDOKLES. Yazık!

Siz, kırık kırık tanrılar! Siz dipdiriler!
Gerekir mi bu ikiyüzlülüğün acıma ağı katması?
Git! Ben çok korumuşum seni git.
Böyle kolaydır senin de beni esirgemen.
Bilirsin, açıkladım sana bunu,
Tanrım seni de, kötü derneğini de,
Bir masaldır o benim için öldüm olası,
Kendi çevresinde size katlandığı gibi doğanın.
Ah! Ben çocukken sofu gönlümü
Sakındınız ne varsa kırıp dökenden
Çözülmezcene bağlıydı içten bir sevgiyle
Güneşe, havaya, bütün ulaklarına
Bu büyük, uzağı sezişli doğanın...
Korku içinde sezmişim

Özgür gönlünüzdeki tanrı sevgisinin
Genel bir konuda söylemek istediğini,
Sürüklendim ben de neylersin sizin gibi.
Çek git! Adam görmek istemiyorum karşımda,
Kutlu olan bir kazanç işi gibi dürtüyor insanı,
Soğuktur yüzün, sevimsizdir, ölüdür,
Tanrıların gibi senin. Gidin artık!
Ne ilgisi var sizinle bunun?
KRITIAS. Kutlu kargış göstermeden önce yıldızları
sana,

Yoktu bu yüzünüzce alçaklık...

HERMOKRATES . Sus, gönüldeş!
Söyledim sana ben, sımsıkı
Kavramışa benzer onu güçsüzlük. -
Küçümsüyor beni bu adam, dinleyin bunu,
Agrigentolu yurttaşlar böyle katı bir sözle
Kaba bir çekişmeye girişmem onunla.
Yakışmaz böyle bir yaşlıya bu, siz yalnız
Onun kim olduğunu mu sormak istiyorsunuz?

EMPEDOKLES. Bırakın artık!
Bir bakın, yaramaz kimsenin işine,
Kanayan bir yüreği büyülemek, bana bağışlayın,
Dolaştığım yolu, sessizce yürüyeyim,
Kutlu, sessiz ölüm yolcağımı...

Çözün adak boğayı sapandan,
Bir kez bile nodullanmayı çivilili değnekle,
Yormayın benimkini de, küçümsemeyin
Üzüntümü, kötü söz söylemeyin bana,
Kutludur o, uzak tutun gönlümü
Baskınızdan! Tanrılarındır acınız.

BİRİNCİ AGRİGENTOLU. Ne demek bu,
Hermokrates, neden
Olağanüstü sözler söylüyor bu adam?
İKİNCİ AGRİGENTOLU. Bize karşı söylüyor
onları, saklıyor bizden.

HERMOKRATES. Ne demek sizce bu? Odur anlamı
karanlıklaştırın,
Bir Tanrı yapmış kendini karşımda.
İnanmazsınız sözüme benim daha,
O adamı soruyor yalnız. Söylemeli onu...

ÜÇÜNCÜ AGRIGENTOLU. İnanıyoruz sana
yürekten...
PAUSANIAS. Yürekten inanıyor musunuz?
Siz utanmazlar? - Jüpiterinizde bile
Bugün, iş kalmamış artık...
Tedirgin eder olmuş sizi tanrı.
Bunun için mi inanıyorsunuz ona?
Orada duruyor işte, üzülüyor, söyletmiyor tini,
Kahramanlardan yoksun çağda delikanlılar
O yokken de özlem duyacaklar ona...
Siz, evet siz sürünüyor, vızıldıyorsunuz çevresinde,
Bunu yapabilir misiniz? Siz bu adamın gözünden
Kaçınacak kadar kaba duygulu musunuz?
Pırıl pırıl bir kimsedir o, ona bir
Oyun oynamayı göze alabilir misiniz, ey kutlu doğa
Nasıl katlanıyorsun çevrende bu böceklerle? -
Bir bakın bana, öğrenmeyin ne olduğunu
Benimle başlamanın, sizin gerekir
Bunu toyuna sormanız, ona, her nesneyi bilene...
HERMOKRATES. Bir dinleyin, bakın bana da, size
de
Ne soy çıkıyor atak çocuk? Gerekmez mi onca?
Yapabilir o da öğretmenin yaptığı...
Ne isterse söyler halkın sevdiği kimse,
İyice bildiğim için bunu
Diretemiyorum kendi duyguma karşı,
Ancak tanrılar dayanır ona,
Onlar daha çoklarına katlanır, susarlar
Bir açığa vurmaya görsünler aşırı ataklığı.
Geride, derin karanlıkta kalır kan dökücü...
ÜÇÜNCÜ AGRIGENTOLU. Siz kentliler! Ben
ikisiyle de
İstemem gelecekle ilgili bir iş yapmayı...
Söyleyin nasıl olur da aldatır bizi bu?
İKİNCİ AGRIGENTOLU. İlerlemesi gerekir
yamakla ustanın.
HERMOKRATES. Çağdır! - Size sığırınım, ey
korkunçlar!
Size öç tanrıları! - Zeus yönetiyor bulutları,
Poseidon egemendir su dalgalarına,
Evet size de, siz yavaş gezenler, size de
Gizlilik verilmiş egemen olmada,
Nerede beşikten yetişme bir zorba varsa
Siz de olabilirsiniz öyle, gidin oradan,
Çok suç işleyen çıkar orda bu sıra,
Sessizce düşünün, boyun eğer gönlüne,
Orada sizi, kaygı verir ele, boşboğazca;
Bir tanrı yavrusu diye boyuna.
Evet, siz de tanırıyorsunuz onu, o göksel
Baştan çıkarıcıyı, halktan almış anlamı,
Oynamış anayurdun yasasıyla,
Saygı duymamış bir kez Agrigento'nun
Eski tanrılarına da, toyunlarına da...
Saklı değil sizden sustuğu sürece
O olağanüstü korkunç anlam.
Odur onu bütünleyen! O alçak!
Sezmiyor musun, sevinmeliymişler karşısında
Bir tanrı adını aldığından dolayı?
Egemenlik sürecektin Agrigento'da,
Biricik güçlü tiran olarak,
Senin olacaktı, yalnız senin,
Bu iyi ulus, bu güzel ülke...
Susacaklar, korkup donakalacaklardı bir de,
Sararıp soluyorsun, elden ayaktan etti seni
Karanlık odanda bir derin acı,
Gün ışığında aktığın yerde.
Gelir misin imdi, döker misin üstüme
Mutsuzluğu, yerer misin tanrılarımla?

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

BİRİNCİ AGRIGENTOLU. Şimdi anlaşıldı!
Düzeltilmesi gerek onun.
KRITIAS. Söyledim size, güvenemem düş kurana.
EMPEDOKLES. Siz ey kudurganlar!
HERMOKRATES. Konuşuyor musun daha,
Almıyor musun öcünü? Yok artık
Bizimle ortak bir işin, yalancı oldun çıktın,
Bilinmezsin bütün canlılarca.
Borcu kalmamış sana bize su veren kaynağın,
İşimize yarayan ateş yalıtımın,
Ölümlülere gönül sevinci verenin,
Almış onu senden öç tanrıları,
Güleç yüzlü ışık yok senin için yukarda,
Bu toprağın yeşil yemişleri yok artık,
Havadan bir iyilik görmeyeceksin
Serinlemek için yüreğin yansa bile.
Boşunadır, dönme bizim olana geri, senin
Öç alıcılarla, kutlu ölüm tanrılarıyladır işin.
Yazıklar olsun bundan sonra senden
Bir tek söz olsun severek benimseyene,
Sana selam verip el uzatana,
Öğlede içki verecek olana,
Sofrasında sana katlanana,
Geceleyin kapısına gelersen
Damının altında seni uyutana,
Öldüğünde sana mezar ateşi yapana,
Yazıklar olsun ona, sana olduğu gibi - haydi!
Daha uzunboylu çekemez anayurdun tanrıları,
Sunaklarının olduğu yerde seni, her nesneyi
Yereni...

İKİNCİ AGRIGENTOLU. Dışarı! Böylece
dokunmaz bize kargışın!
PAUSANIAS. O, gel! Yalnız gitme, biri var şimdi
Seni ululayan, eskiden yasaklanmışsa da,
Sen sevgili kişi! Bilirsin daha güçlüdür
Gönüldeşin iyi dileği bir toyunun kargışından...
Gel engin yurda! Orada da buluruz
Gök ışığını, yakarırırır
Gönüldeşçe ışık saçın sana ruhumda...
İtalya kıyılarında,
Öğünçlü Grek ülkesinde ötede,
Yeşil tepeyi, gölgelikleri
Verir sana akça ağaç, tatlı yeller
Serinletir gönlünü gezginlerin, yorulursan
Sıcak günde oturursun geniş yolda,
Bu ellerle içecek bulurum sana
Serin pınardan, yiyecek toplarım,
Eğerim dalları başının üstüne,
Yosundan, yapraklardan yer yaparım,
Sana yatman için, kollarım seni uyurken,
Boynumuzun borcudur mezar ateşini,
Seni alçaklardan koruyanı yakmak!
EMPEDOKLES. Oh! sen candaş gönül! - Benim için,
Siz kentliler! Bir dileğim yok, olsun ne olacaksa!
Bu delikanlı için yalvarırırır size.
Yüz çevirmeyin benden! Ben değil miyim
Çevresinde seve seve toplandığınızı, yoksa?
Uzatmayın ellerinizi bana, gelmez işinize,
Bir gönüldeşe böyle ite kaka sokulmak,
Çocukları gönderin, bu sevimlileri,
Omuzlarda taşıyın o küçükleri
Yukarı kaldırın kollarınızda -
Tanımadığınızı bir kimse değilim ben,
Siz söylediniz ona istediğini yapabileceğinizi,
Ülkeden ülkeye dilenci olarak onunla gitmeyi,
Gider miydiniz elinizden gelse,
Onun arkasından siz de Tartarus'a?
Siz çocukları! Ne varsa sunmak istediniz bana,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Çok zorladınız beni verdiğiniz almaya, delice,
Neyse sizin için yaşamı koruyan, parıldatan
Geri veriyorum şimdi size, benim olandan,
Sizinkinden daha çok saygı gösterin buna.
Ayrılıyorum sizden, yadsımayan yakarışımı:
Koruyun bu delikanlıyı:
Üzmez sizi, beni seviyor yalnız,
Sizin sevdiğiniz gibi, söyleyin onun
Soylu ya da güzel olup olmadığını!
Yarar işinize gelecekte, inanın bana!
Çok kez söyledim size yeryüzünde soğuşun,
Gecenin olacağını, tükeneceğini sızıntı içinde
Canlılığın, çağlar boyunca göndermez bir daha
İyi tanrılar böyle bir delikanlı,
Serinlik verecek insanlara solarak yaşam.
Kutlu saymanız gerek dedim ışık yan yüceusları -
Böyle korunmalı, vahlanmamalı!
Söz verin bana bu konuda!
ÜÇÜNCÜ AGRIGENTOLU. Git be: Dinlemiyoruz
her nesneyi.
HERMOKRATES. Çekekcek cezasını bu atakça
yaramazlığını.
Seninle gidiyor, senin kargışın onadır...
EMPEDOKLES. Susuyorsun, Kritias: Saklama
boşuna,
Seni de ilgilendirir, bilirsin, doğru değil mi?
Gidermez günahları hayvan kanından ırmaklar...
Yakarırım, söyle onlara ey sevgili:
Ne soy istediğinizi söyle yavaştan,
Yeniden ulusa dönme eğilimi doğar böylece!
İKİNCİ AGRIGENTOLU. Bize mi çakışıyor daha?
Bir düşün
Ettiğin kargışı da ağzını açma, git!
Yoksa bitirmek isterdik senin işini...
KRITIAS. İyi söylemiş,
Siz kentliler!
EMPEDOKLES. Öyle! İşimi bitirmek mi istediniz?
Ben yaşarken de
Ölüme yolum getirmek mi istediniz?
Buraya gelin! Dağıtın, bölün bu ganimeti,
Kutlasın sevincinizi toyun, kendi güvencini,
Öç tanrılarını çağırın şölene! -
Körku içindesin, uğursuz! Neye? Açıkgöz avcı
Bulmuş avını, neden basmıyor sevinç çığılığını?
Aaaa bak! Ne de alçakça bir duruşun var,
Arıyorsun nerede ölüm okları diye!
Sen çılgın! Tanıyor musun beni daha?
Gerekir mi yaptığın kötü şakayı bırakmam?
Ağarmış saçınla ey adam! Yıkılacaksun
Yere, bir kötü uşağın öç tanrıçasının,
Ustam mı olacaksın benim?
Acınmalık bir iştir yaralı bir yabancı avlamak!
Üzüldüm, biliyordu bunu, büyüyen inciri
Yesinler diye yüreklendiriyor onları,
Beni tutup yüreğimi yemek için
Diş biletti ulusa, o yolum görenlere
Yardım eden, düşeni kaldıran,
Yersiz yurtsuz, içinde alçaklığın yaraları,
El evlerinde dolaşık duran, kır tanrılarını
Kovanı kurtarmaya kalkan, - Gel ey oğul!
Ne acılar çektiymiş onlar bana,
Unutmuşum büsbütün, seni de mi?
- Haa, gidin yolum, yere geçin, adsızlar!
Geberin yavaş yavaş gelen bir ölümle,
Toyun bir karga türküsü çığırsın yanınız sıra!
Kurtlar toplanacak ölümlerinizin başına,
Bulunacak kanımızdan tıka basa doymuş
Biri ey ırk ırk ırk sicilya, çorak ülke,

İyi halkın seve seve
 Erguvan gibi üzümler yetiştirdiği yer,
 Koyu kıvrılarında altın yemişler, soylu ekinler
 Yetişen yer, bir gün soracak bir yabancı
 Gezerken yıkıntıları arasında tapınağının
 Var mıydı böyle bir kent? Gidin artık!
 Bulamazsınız beni çevrenizde. (Giderler.) Kritias!
 Bir sözüm daha var sana...
 PAUSANIAS. (Kritias'ın arkasından.) Bırak
 Beni yaşlı babama gideyim
 Kal sağlıcakla diyeyim.
 EMPEDOKLES. Niçin? ne yaptı
 Size bu delikanlı, ey tanrılar? Git artık,
 Sen zavallı! Dışarda beklerim
 Syrakusa yolunda, birlikte gezeriz sonra...
 (Pausanias öte yana geçer.)

Altıncı Sahne

Empedokles. Kritias.

KRITIAS. Nedir o?
 EMPEDOKLES. Aa, sen de ardımdan mı geliyorsun?
 KRITIAS. Bana ne yapmak düşer?
 EMPEDOKLES. İyi biliyorum: Seve seve hınç
 duymak
 İstersin bana, gene de duymazsın oysa.
 Korkuyorsun, korkacak bir işin yok...
 KRITIAS. O geçti. Ne istiyorsun?
 EMPEDOKLES. Evet kendin
 Düşünmemişsin onu, toyun avucunun içine
 Almış seni, yakınma, boşuna, onun için
 İyi bir söz söylemişsin, ürkütüyorsun halkı...
 KRITIAS. Bana söyleyecek sözün yok mu?
 Can sıkıcı gevezeliği seversin oldun olası...
 EMPEDOKLES. Açık konuş,
 Benim kızını senden kurtaran.
 KRITIAS. Bu dediğin doğru.
 EMPEDOKLES. Ürperiyorsun, utanıyorsun
 Anayurdundan kaçanla konuşmaya,
 Öyle sanmalıyım gene. Düşün,
 O, yalnız gölgemden söz ediyor,
 Pek sayın, koruk barış yurdundan dönenen.
 KRITIAS. Gelmezdim sen çağırdın,
 Halk öğrenmek istemeseydi
 Ne söylediğini senin...
 EMPEDOKLES. Benim sana söylediğim
 İlgilendirmez halkı.
 KRITIAS. Bu ne demektir?
 EMPEDOKLES. Gitmelisin bu ülkeden, ben bunu
 Kızın yüzünden diyorum sana...
 KRITIAS. Sağ ol,
 Başka bir sıkıntının olması.
 EMPEDOKLES. Tanımazsın onu?
 Bilmez misin
 Delillerle dolu bir kentin ne iyi,
 Ne olağanüstü olduğunu?
 KRITIAS. Bu ülkede
 Onlarca nedir eksik olan?
 Düşünmüyor musun sen bu ülkede
 Değilsin, iyi bir nesne olamaz mı burda?
 EMPEDOKLES. Sen onu bilmiyor musun?
 Bir kör gibi elle mi dokunursun
 Sana verdiği tanrıların? Aydınlatmaz mı?
 Evinde seni bu pek sevimli ışık?
 Söyleyim sana bu ülkede bulamaz
 Sofuca bir yaşam onun sessizliği,
 Tek başına kalır, daha iyi böyle, sensiz,

Güçlkle verir canını hani,
Sevimli-tatlı tanrılar kızı da gelmez olur,
Alır yüreğini barbarlar, inan bana.
Doğru söylüyor ayrılık gidenler.
Olağanüstü bir öğüt değil mi sence!

KRITIAS. İmdi

Ne söylemem gerekir sana?

EMPEDOKLES. Git onunla

Kutlu ülkeye, Elis'e ya da Delos'a,
Oturdıkları, onun da severek aradığı yere,
Kahraman görüntülerinin sessizce birleştiği
Defne ormanında durduğu yere.

Orada kavuşacak sessizliğe, orada sessiz
İdollerin yanında bir anlam kazanacak,
Taptatlı olacak, duracak sessiz sessiz,
Soylu gölgeliklerde yok olacak acıçekiş,
Çepeçevre saracak onu uysal göğsünde senin.

Bir de toplanırsa sevinçli bayram günü
Güzel gençlik Hellas'a, orada selamlaşır
Yabancı delikanlılar, umut dolu bir yaşam
Her yerde, altın bulutlar yığını gibi,
Parıldar durgun gönül, tan kızılığını
Bir sevinç uyandırır tatlı düşler gören
Kızda bile, en iyilerinden birini soylu yarışmada
Seçer çelenk, övgü kazananı, alır kaçırır

Kızı yarışı kazanan gölgeliklere
Daha önceden ayırdıkları yere.

Beğendim seni, gel ardım sıra. -

KRITIAS. Çektiğin yoksunluk içinde

Böyle çok altın sözün kaldı mı daha?

EMPEDOKLES. Alay etme!

Bir kez daha gençleşir ayrılanlar
Seve seve bütün. Ölüm bakışı ışığına,
Sevinçli bir güven ışığıdır aranızda,
Kendi gücü içinde söndür gönüldeşçe,
Ben kargışladım sizi, mutlu olacak çocuğun,
İyi dileklerde bulunabilirsem.

KRITIAS. Bırak artık beni, çocuk yerine koyma...

EMPEDOKLES. Söz ver bana, dilediğimi yapacağına,

Git bu ülkeden, bırakıver onu,

Böyle dilekte bulunur bir soyludan

Kimseyiz olan, kurtulup bu uşaklıktan

Göge ağmak için, bilmiyorum daha iyisini.

KRITIAS. Söyle, bizim sana yaptığımız doğru değil mi?

EMPEDOKLES. Ne soruyorsun? Ben onu sana

Bağışladım, ardım sıra gelmez misin?

KRITIAS. Böyle hızlı bir seçme yapamam.

EMPEDOKLES. İyi seç,

Göçtüğü yerde kalması gerekmez onun,

Söyle ona, düşünmeli erkeğini,

Eskiden tanrıların sevdiğini. İster misin bunu?

KRITIAS. Ne yakarıyorsun? Yaparım dediğini.

İmdi yoluna git sen, ey zavallı... (Gider.)

EMPEDOKLES. Evet!

Yoluma gidiyorum, Kritias,
Biliyorum nereye gittiğimi! Utanıyorum da,
Elimden geldiğince kaldım.

Böyle çok beklemem gerekirdi,
Mutluluğa, anlayışa, gençliğe verdim kendimi,

Çok kez, çok çok sana andırdığı gibi onun!

Ne güzel olurdu bir de! Oysa gerekli şimdi!

Ey sessiz, iyi tanrılar! Sabırsız söz

Ölümlülerden gelir boyuna, ivedice, bırakmıyor

Başarının saatlerini dolmaya el sürmeden.

Geçip gitmiş değmesi.

Daha kolay olacak hani, hepsi de

Eski çalgınlığa dayanıyor sımsıkı.

Orada düşüncesiz, sessiz bir çocuk,

Kendi yeşil toprağı üstünde oynuyordu,
Özgürdü, ayrıydı da ondan! -
Bırakmayın bana barındığım daldayı
Yalnız, bunu da alın ey tanrılar!

Yedinci Sahne

Empedokles. Empedokles'in üç tutsağı..

BİRİNCİ TUTSAK. Gidiyor musun bey?
EMPEDOKLES. Gidiyorum, kal sağlıcakla...
Yalnız yol gereçlerimi al,
Taşıyabileceğim kadarını, getir bana
Yola, dışarı -
Son yardımındır bana!
İKİNCİ TUTSAK. Ey tanrılar!
EMPEDOKLES. Mutlu olun, sağlıcakla kalın,
boyuna
Alıştınız onu beklemeye,
Sevgili gençlik çağından bu yana,
Birlikte büyüdünüz bu evde;
Babamın sana verdiği, yabancıdır gönlüme
Bu buyurucu, soğuk söz artık.
Bir kez bile sevmediniz onu uşaklığını
Alın yazısını yüzünden, inanıyorum size,
Seve seve gelirsiniz arkamdan
Nereye gitmem gerekirse.
Katlanamam artık toyun kargışının
İçinize sıkıntı salmasına.
İyi bilirsiniz onu. Evren açılmış artık
Size de, bana da, siz sevgililer,
Her biriniz mutluluğunu arar şimdi. -
ÜÇÜNCÜ TUTSAK. O, hayır!
Ayrılmayız senden. Yapamayız bunu.
İKİNCİ TUTSAK. Ne bilir toyun bizi senin gibi
sevmeyi.
Yasaklar, başeğmediğimiz işleri bize.
EMPEDOKLES. Ey Tanrılar! Ben çocuksuzum,
Yalnız yaşarım bunlarla burada,
Bu yüzden bağlanıp kaldım bu sessiz yerde -
Bir uyur-gezer gibi düşte.
Daha uzağı! Olamaz başka türlü, siz iyiler!
Artık söz etmeyin bundan, yakarırım size,
Bırakın bizi, olmaz olaydık.
Göz yummak istemem beni seven
Her nesneye kargışlar yağdırmasına o adamın -
Gelmeyin benimle söylüyorum size.
İçeri girin! En iyi bulduğunuzu alın,
Duraklamayın, yalvarmayın, yoksa
Evin yeni beyleri kapıverirler sizi,
Birer uşak olur kalırsınız...
İKİNCİ TUTSAK. Bu katı söylevle mi
gönderiyorsun bizi?
EMPEDOKLES. Sence de, bence de birdir bu -
özgürsünüz!
Bir erkek gücüyle kavrayın yaşamı,
Tanrılar onunla avutsun sizi,
Siz başlayın ilkin. İnip çıkıyor insanlar,
Durmayın uzunboylu!
Yapın söylediğimi...
BİRİNCİ TUTSAK. Ey gönlümün beyi!
Yaşa, göçüp gitme!
ÜÇÜNCÜ TUTSAK. Söyle, görecek miyiz seni
Boyuna?
EMPEDOKLES. Sormayın, olacak iş değil bu...
(Bütün gücüyle yalvararak.)
İKİNCİ TUTSAK. (Giderken.) Kalacak daha!
Ah, bir dilenci gibi başıboş dolaşmalı

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Yurdu, güven olmasını mı yaşamda?
EMPEDOKLES. (Onlara sessiz sessiz bakarak.)
Kalın sağlıcakla, küçümsedim, yerdim sizi,
Kalın sağlıcakla gönüldeşler!
Sen, benim baba ocağım, büyüdüğüm,
Çiçek çiçek açıldığım yer! - Siz sevgili ağaçlar!
Tanrı gönüldeşliğinin sevinç türküsüyle
Kutlanan, sessiz güvenci özümün! Ölün,
Geri verin solukları yaşama, odur eğlenen
Eğitilmemiş ulusla gölgeliklerinizde.
Şimdi mutlulukla gittiğim yerde
Alay ederler benimkilerle de.. yazık!
Yere mi geçtiniz tanrılar? Siz gökçeler,
Bana yaptığınızı, o ruhsuz
Çağrılmayan toyun mu bozdu? Yalnız
Bıraktınız beni, siz sevgililer, sizi yereni!
Yurdumdan kovuyor beni bu adam, bana
Kendi kendime yaptığım kargışı yapıyor,
Ben zavallıya halkın ağzından öyle mi?
Ah! Eskiden ey mutlular içli dışlı
Yaşadık, bir evren vardı sevinçten,
Yok şimdi, uykuya daldığı yerde onun,
Artık sessiz yaşayamaz kendince bile.
Nereye varır sizin ölümlü yolunuz?
Sizinkiler pek çok, hani benimkiler nerde?
En kıyası? Nerde? En hızlı gideni?
Kaçınmak alçaklıktır da ondan:
Ah, tanrılarım benim! Yönettim arabayı
Bir kez koşu alanında kaygısızca
Dumanlar çıkan tekerleğin üzerinde.
Öyle yavaş gelmek isterim size
Geri, ivedilik korkuludur...
(Çıkar.)

Sekizinci Sahne

Panthea.Delia.

DELIA. Kırkırdama, sevgili çocuk!
Çığlığı da basma! Kimse duymasın bizi..
Eve girmek istiyorum. Belki de içerdedir
Şimdi, bir daha görürsün onu...
Yalnız burada dur, sesini çıkarma -
Artık girebilir miyim içeri?
PANTHEA. Gir, sevgili Delia!
Ben sessiz kalayım, yüreğim oynamasın,
Bu acı alınyazısı saatinde
O yüce adamı görürsem.
DELIA. Ey Panthea!
PANTHEA. (Yalnız, biraz sessiz durduktan sonra.)
Ah - suç olmasını sakın
Bırakılmış olamam ben!
Kargışlanmış mı? Anlamı kalmamış bence,
Anlamam ben böyle karanlık masalı!
Ne olacak o?
(Bir süre durur. Gene gelecek diye Delia'yı bir korku alır.)
Ne biçim nesnedir o?
DELIA. Ah! Ne varsa ölü,
Ne varsa ıssız!
PANTHEA. İleri mi?
DELIA. Korkarım. Açıkta kapılar.
Kimse yok bakacak oysa.
Bağırırım. Bir yankı duydum ancak
Evde, daha çok kalmak istemem -
Ah, dilsiz, sararmış bir yabancı gibi
Görüyor beni, zavallı, tanımadın mı?
Sana katlanacağım, sevgili gönül!
PANTHEA. Gel, imdi gel!

DELIA. Nereye?

PANTHEA. Nereye mi? Ah! Bunu

Ben de bilmiyorum, ey iyi tanrılar!

Yazık! Umut kalmadı! Aydınlatmaz mısın

Beni ey gün ışığı orda, yukarda?

İlerlemiş o, yalnızın bileceği gibi,

Neden gözlerinin ışığı ışığı olduğunu daha.

Olamaz, hayır! Kaygısızcadır bu iş,

Korkun, yaptınız mı onu yoksa?

Bunların yanında sessizce yaşamam

Bulunman gerekli midir? Yazık!

Ağlamıyorum, yalnız ben ağlayabilirim her nesneye!

DELIA. Evet, ağla sen sevgili, daha iyidir

Ağlamak susmaktan, konuşmaktan.

PANTHEA. Delia!

Gitmiş o, evet bu bahçe

Onun yüzünden değerliydi bence.

Ah, çokluk, yeterse bana yaşama, ben,

Toplum dışı kalan üzülmüş, aldanmışım

Başka işlerle, bakıp bizim tepelere,

Gördüm bu tepelerin ağaçlarını orda,

Düşündüm gene tektir o!

Ona yönelmiş benim ruhum...

DELIA. O, büyük adam olmuştur.

PANTHEA. Ah! Yüzyıllık bahar istiyordum çok kez,

Ben budala, onun için, bahçeleri için!

DELIA. Siz, iyi tanrılar bu güzel sevinci

Veremediniz mi ona?

PANTHEA. Sen mi söylüyorsun bunu?

Bir yeni güneş gibi doğdu üstümüze,

Işık saçtı, çıktı ortaya kavranılmaz yaşam,

Altın ışıklardan mutlu mutlu...

Beklemiş onu uzun bir süre Sicilya'da.

Bir kez bile bu adada egemen olmadı

Bir ölümlü onun gibi,

Sezdiler bunu, birlik içinde yaşıyordu

Evrenin melekleriyle, can dolu!

Benimsedin onları bütün yüreğinle yazık!

Bu yüzden suçlu diye geçecek adın ülkeden

Ülkeye, bir ağı diye taşıdın memelerde. -

Siz gök çiçekleri, güzel yıldıızlar! Solacak mısınız?

Gece olacak mı ruhunda ey baba gök?

Bu delikanlılar, bu ışığı ışığı parlayanlar,

Sönmüşse karşında? bilmiyorum,

Gereklidir tanrısal olanın göçüşü. Ben

Durumu gözleyici bir kadın olmuşum

Nerede çıksa karşıma böyle güzel bir yüceus

Ya insan denir ona ya Tanrı,

Biliyorum onun gelmeyecek olan saatini...

Bunu siz yaptınız ona. Bırakmayın beni,

Siz bilge yargıçlar, cezasız karşılayın

Saygım var ona, biliyorsunuz

Yüzünüze karşı söylemek isterim...

Sonra kovun beni kentinizden, sürün.

Kargışlamış onu gezgin baban haa!

Evet, o beni de kargışladı!

DELIA. Ey Panthea, korkutur beni böyle

Yakınmalarla bencillik duyusun.

O da senin gibi mi, acılarıyla mı besler

Bencil tinini, daha güçlü mü olur üzüntü

İçinde? İstemem inanmak, korkarım ondan.

Neye bağlaması gerekmiş işin sonunu?

PANTHEA. Sıkıntı vermek mi

İstersin bana? Ne dedim ben?

Bir şey söylemek istemem - evet katlanıyorum,

Siz ey tanrılar! Benden uzaklaştırdığınız

Bir ereğe varmak için didinmem boşuna,

Vermek istediğinizi alıyorum ancak.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Tatlı bir bağlaşım içinde sakla bana
Anlamını bu anın ey kutlu! Bulamam
Seni daha, sevinebilirim varlığına.
Sessiz kalmıyorum, kaçıyor benden, gidiyor
O soylu görüntü bu yabancı duyu yüzünden,
Yoksa yalnız günün gürültüsü kaçırılmaz
Yavaş yavaş gezinirken benimle giden
Bu kardeşçe gölgeyi benden...
DELIA. Sen sevgili, düşe dalan kız! O yaşıyor daha.
PANTHEA. Yaşıyor mu? Haa doğru! Yaşıyor! Gider o
Gene gündüz geniş ülkelere. Onun damı
Fırtına bulutlarıdır, kuru toprak döşemesi,
Yeller karıştırır saçlarını -
Yağmur akar damla damla yüzünden
Gözyaşlarıyla, güneş kurutur giysilerini,
Yürürken gölgesiz deniz kıyısında,
Aramaz alışılan yolu, kayalıkta
Yağmayla beslenenlerin yanında,
Onun gibi yabancı, her nesneyi yerenlerin.
Kargış bilmeyenlere konuk oldu o,
Çiğ yemeklerinden sundular ona,
Güç katıyordu dolaşmak için üyelerine bu...
Böyle yaşıyor! Ne yazık! Bu da belli değil!
DELIA. Evet, korkunç iş, Panthea!
PANTHEA. Korkunç mu?
Sen zavallı avutucu! Bu böyle sürmez artık,
Ne kolay geliyorlar, söyleşiyorlar,
Söylenecek bir söz varsa birbirleriyle,
Öldürülmüş dururken yolun üstünde o,
Sustunuz tanrılar, katlandınız buna,
Onu alçakça sürdürdüler yurdundan,
Attılar acılar içine boyuna.
Sen! Ne olacak sonun? Bitkinsin
Çırpınıp duruyorsun yerde bencil kartal!
Belli ediyorsun yolunu kanla, birdenbire
Yakaladı seni korkak avcının biri,
Çarpıyor kayalara ölürken başını senin.
Jovis'in sevgilisi mi diyorlar ona gene?
DELIA. Ah, sevgili, güzel tin! Böyle değil bu!
Yok böyle söz! Bir bileydin
Senin için ne kaygılar çektiğimi,
Diz çökesim geliyor önünde yalvarıp
Yardım ederse bana.
Kendine gel yalnız. Bunu istiyoruz.
Daha çok değişebilir durum, Panthea!
Belki de pişman oldu halk. Bilirsin
Sen de, ne denli sevdiklerini onu. Gel!
Babama başvurayım, yardım etmeli bana,
Belki kurtarabiliriz onu.
PANTHEA. Evet biz, biz yapmalıyız bunu, ey
tanrılar....

İKİNCİ PERDE

Etna yöresinde. Köylü kulübeleri.

Birinci Sahne.

Empedokles. Pausanias.

EMPEDOKLES. İşler ne yolda?

PAUSANIAS. İyi gidiyor,
Bir iki söz edince ey sevgili sen!
Sen de düşünüyor musun onu? Burada
Yukarda kargışın geçerliği yok, yurdumuz uzak.
Daha kolay soluk alıyor bu yükseklerde,
Çevirir gündüzün gözlerini aşağılara...
Kaçırılmaz uykumuzu kaygı, ulaştır belki de
Alışageldiğiniz besin insan eline yine.
Bakılman gerekir ey sevgili! Onu da
Alır üstüne kutlu dağ, babacan dağ,
Bir de sessizliğe gönül veren konuklar...
İster misin bir süre kalalım bu daldada,
- Çağırayım mı onları, izin verilir mi
Burada kalmamıza?
EMPEDOKLES. Bir deneyin, önce dışarı gelsinler bir.

İkinci Sahne

Öncekiler. Köylü.

KÖYLÜ. Ne istiyorsunuz? İşte orda
Aşağı giden yol.

PAUSANIAS. İzin ver yanında kalmamıza,
Ürkme çevreye bakmaktan, iyi insan.
Çetindir yolumuz, çokluk acı çeken
Küçümser görünür, söyleyecek sana tanrılar
Bizim hangi türden olduğumuzu...

KÖYLÜ. Sizinle kalmak daha iyi şimdi,
Öyle olsun isterim yürekten.
İl ırak değil öyle, sizin de olmalıydı
Bir gönüldeş konuğunuz. Daha iyi olurdu,
Üstelik gelmeli de yabancı olsa bile.

PAUSANIAS. Ah!
Bizim gönüldeş konuğumuz çok kolay utanırdı,
Ona geleydik bu mutsuzluğumuz içinde.
Yabancı bizim dilediğimizden
Azını vermez ne de olsa.

KÖYLÜ. Nereye geliyorsunuz?

PAUSANIAS. Bunu bilmekle ne geçer eline?
Altın veriyoruz, konuk ediyorsun bizi...

KÖYLÜ. Evet, altınla açılır değme kapılar,
Benimki değil oysa.

PAUSANIAS. Nedir bu? Böyle bol
Ekmek - şarap, daha ne istersen.

KÖYLÜ. Başka yerde bulunur daha iyisi.

PAUSANIAS. Ooo, bu kaba bir söz! Biraz bez ver de
Ayaklarına sarayım bu adamın,
Kanamışlar taşlı yolda. -
Sizin prensinizdir artık!

Bir bak ona Sicilya'nın güzel ruhu!
Kapıda duruyor üzüntülü, solgun yüzlü,
Kulübenin gölgesinde barınmak, ekmek istiyor,
Esirger misin ondan istediğini?
Bitkin, susuz bıraktın onu dışarda,
Bu günde, güneş sıcağının azgın yabanı
İnine kaçırdığı yerde...

KÖYLÜ. Tanıyorum sizi! Ne yazık! Bu Agrigento'nun
Kargışladığı adamdır. Benden de aldı öcünü,
Daha uzağa!

PAUSANIAS. Gök gürlerken gidilmez uzağa! - Onun
Seni benden koruması gerekir, sevgili, kutlu kişi!
İmdi gidiyorum. Yiyecek arayacağım. Dinlen

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Bu ağacın altında. Dinle! Bir şey gelirse
Başına, kimden geldiğini öğren,
Geceleyin gelirim, ateş yakarım sana,
Sen düşünmeden önce samandan evini!
İyi düşün bunu!
(Köylü gider.)

Üçüncü Sahne

Empedokles. Pausanias.

EMPEDOKLES. Kaygılanma, oğul!
PAUSANIAS. Ne diyorsun? Senin yaşamın bence
Kaygılanmaya değer, bir nesne yok olup
Gitmeyeydi insandan diye düşünüyor bu adam,
Sana söylendiği gibi söylenmiş ona da,
Daha kolay olur onun öldürülmesi
Kılığından dolayıysa...
Uygun görmüyorlar onun
Yaşayan kimseler gibi dolaşmasını,
Bilmiyor musun bunu daha?
EMPEDOKLES. Evet, biliyorum.
PAUSANIAS. Gülerek mi söylüyorsun
Bunu, Empedokles?
EMPEDOKLES. Ey gönüldeş yürek,
Acı çektirdim sana,
İstemiyordum oysa.
PAUSANIAS. Ah! Sabırsızım ben.
EMPEDOKLES. Tedirgin olma durumundan dolayı,
Ey sevgili, o da geçti.
PAUSANIAS. Bunu mu diyecektin?
EMPEDOKLES. Göreceksin onu.
PAUSANIAS. Ne istersin? Kır a gideyim mi
Yiyecek aramak için? Kalırım istemezsen
Seve seve, daha iyi,
Gidelim, bir yer bulalım ilkin
Kendimize, dağda...
EMPEDOKLES. Bak! Yakında işi olan
Bir çimenli pınar var, bizimdir o da.
Al su kabını, oyuk kabağı,
İçmek canımı tazeler...
PAUSANIAS. (Pınarda.) Duru, serin
Kıvılcık fırlıyor kara topraktan, baba!
EMPEDOKLES. Önce sen iç. Sonra doldur getir
bana.
PAUSANIAS. (Suyu getirir.) Tanrılar sunuyor bunu
sana.
EMPEDOKLES. Ben de sizin adınıza içiyorum
Siz eski gönüldeşler! Tanrılarım!
Dönüp geleceğim yer, doğa! Başkadır o...
Siz iyilikseverler! Ben gelmeden önce
Sizdiniz bağışta bulunanlar orda.
- Olgunlaşmadan çiçek çiçek açan. -
Sessiz ol oğul! Dinlen,
Olup bitenlerden söz etmiyoruz artık.
PAUSANIAS. Değıştin, parlıyor gözlerin, anlıyorum.
Bir başarı kazananınkiler gibi.
EMPEDOKLES. Biz de delikanlılar gibi bütün gün
Birlikte olmak, çok çok konuşmak isteriz.
Belki bir gölgelik bulunur yurda benzeyen,
Kaygısız birine bağlı, güvenli kimseler
Anlaşıyor karşılıklı sevimli bir dille. -
Sevgilim! İyi çocukların yaptığı gibi
Bir güvercine, biz de en güzel anda
Öyle yaptık, doyurduk sevgili gönülü,
Getirmen gerekli miydi beni buraya değin?
Yok, bölünmemiş boş saatlerimizin
Bir tekini bile yitirecek zamanımız.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Neden böyle ağır yükler altına sokarsın
Onu, yoksa tanrılar elvermiyor mu?
PAUSANIAS. Söyle bana ne varsa, sevineyim
Senin gibi ben de...
EMPEDOKLES. Görmüyor musun? Geri geliyor
Yaşamının güzel çağı bugün bir kez daha.
Büyük olan ilkin çıkıyor ortaya.
Yakında ey oğul, biz yukarıyı isteriz,
Eski, kutlu Etna'nın tepesine çıkmayı!
Tanrılar da burda eğlenmek için...
Ben bu gözlerimle görmek isterim bugün
Irmakları, adaları, denizi.
Kutla beni yavaştan altın sular üstünde,
Çekilirken güneş ışığı, görkemli,
Gençlik saçan, bir kez sevdiğin güneş ışığı.
Işık saçıyor çevremize, susuyor sonsuz yıldız,
Toprağın sıcaklığı fışkırır dağ derinliğinden,
Değindir bize inceden tin
Dört bir yana doğru devinen.
PAUSANIAS. Korkutuyorsun beni,
Anlaşılmaz birisin bence.
Pırıl pırıl görünürsün, görkemli söylersin,
Ah, bir de benim için üzüleydin ya.
Ah! Yakıyor seni soydan gelen alçaklık,
Çekiyorsun acıyı, düşünmezsün kendini -
Sen böylesin oldukça.
EMPEDOKLES. Bu tanrılar bırakmasını mı beni
Sonunda dinlenmeye, içimde
İleri geri konuşacak bir hınç mı doğsun?
Bilirsin, git artık: Ölümde de, yaşamda da
Böyle bu, çektiğinden, ne olduğundan
Uzun uzun konuşacak günler geçti.
Korkulur iştir bu, öğrenmek istemem,
Çekil artık; çekilen acılar değil bunlar,
O gülümseyenler, onlar çocuklar gibi
Acıyıp sevinç duyan bir göğüste beslenmiş.
Yılan sokması onlar, azırtılar kanımda,
Kurtuluş yok onlardan bana;
Tanrıların gönderdiği ilk oç alıcı kişi
Ben değilim yüreği ağı dolu olan...
Hayır: Zavallı çocuk, bağışlayabilirim seni,
Zamansız bildirdin onu bana,
O, bir dincidir, gözünün önünde senin,
Halkın "yuh" sesleri çınlıyor kulağında,
Bir kardeşin ölü gömme şöleni, hanı
Bizi severek ilden dışarı götüren...
Haa: Bana, gördüğün tüm tanrılar katında,
Bu işi yapmasaydılar
Şimdi bile yaşardım. Ne? - Sus.
Evet, günlerden bir gün
Ne işler açmış başıma, yerin dibine geçtim;
Aşağı inmeli daha, gömülmeli, derine,
Daha derine, bir tek ölümlünün
Bugüne değin gömülmediği yere...
PAUSANIAS. Ah! Tedirgin ettin onun o pırıl pırıl,
O görkemli gönlünü, sıktın, önceden,
Kaygı bastırdı şimdi.
EMPEDOKLES. Bırak şimdi yakınmayı!
Üzme beni daha, düzeler zamanla
Ne varsa, ben ölümlülerle, tanrılarla
Barışmışım, onlardanım ben de...
PAUSANIAS. Olabilir mi bu?
Şu korkunç, bulanık duygu düzeldi sence,
Sen yüce adam, artık kendini
Yalnız, yoksul sanıyorsun.
İnsan eylemi bir ocak yalımı gibi
Arı duru mu geliyor sana?
Yoksa yeniden gerçekleşti mi dedin?

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Bak! O rırır rırır kaynağı kutluyorum,
Orda başladı senin için yeni bir yaşam.
Yarın sevinçle gideceğiz denize,
Bizi güvenli bir kıyıya götüreceğiz,
Biraz güçlükler var yolculukta,
Sıkıntı, kaygı, korku!
Tin de sevinçlidir, tanrılar da!
EMPEDOKLES. Yalnız şunu unuttun Pausanias:
Boşuna iş yok ölümlülere.
Biri yardım eder gene de. Ey yiğit gençlik!
Solup sararma! Bak, benim eski mutluluğum,
Düşünülmeyen olanı veriyor bana geriye,
Tanrı gençliğiyle, sararıp soluşla
Yanak kızarıyor, gelemez bana kötülük gene.
Git, oğul! - Ben duygumu, beğencimi,
Seve seve açığa vurmam istemem
Böyle - senin için değil bu, bunu kendi özel
İşin yapma, bana bırak, ben de
Senin olanı sana bırakıyorum. Nedir o?
PAUSANIAS. Bir yığın halk! Yukarı geliyorlar.
EMPEDOKLES. Tanrı mışın onları?
PAUSANIAS. Gözlere güvenim yok.
EMPEDOKLES. Ne? Benim de çaldırman mı gerek?
Ne o? Böyle anlamsız bir acıya, hınca
Dalmak mı, nereye gitmek istedim sevinçle?
Onlar Agrigentolulardır!
PAUSANIAS. Olamaz!
EMPEDOKLES. Bir düş mü gördüğüm?
Benim soylu düşmanım o, toyun,
Bir de ayakdaşı. - Yazıklar olsun, uğursuz,
Yaralanmışım onun yüzünden savaşta,
Bana karşı çıkmak için daha önemli
Güçler yok mudur? Öylesine korkunç o,
Kargışlanmışlarla döğüşmek mi, daha?
Bu kutlu saatte! Her nesneyi bağışlayan
Doğanın sesine uygun gelir tin
Önceden hazırlanan, saldırdı bana sürü
Bir kez daha, karıştı azgın, anlamsız
Çılgınlıkları ölüm türkülerime. Buraya! Olun,
Sizin de kaçırıyor ağzınızın tadını,
Korurum oldum olası birçoklarını
Halkın kötülüğünden, aldatıcı dilenciye
Bir çocuk yerine koydum yeterince.
Bir kez bile bağışlamadınız bana size
Yaptığımı iyiliği, değil mi? İstemem ben de.
Gelin, zavallılar! Öyle de olmalı,
Ben de kızgınlık tanrılara...
PAUSANIAS. Nasıl bitecek bu?

Dördüncü Sahne

Öncekiler. Hermokrates. Kritias. Halk.

HERMOKRATES. Korkmayın!
Korkutmanın erkek sesleri seni,
Seni kovanların. Seni bağışlayanların...
EMPEDOKLES. Utanmazlar! Başka bildiğiniz yok
mu?
Açın gözlerinizi de görün ne kötü
Olduğunuzu, utanmazsınız artık,
Acı yüzünden tutulmuş alaycı aşağılık diliniz!
Siz zavallılar! Bıraksın doğa acıyarak
Bu kötü, utanmaz adamı artık,
Korkutamaz onu ölümle büyüklük.
Yoksa ne yapabilirdi büyüklerin önünde?
HERMOKRATES. Ne suç işledin ki arınmak istersin
böyle,
Yeterince acı çektiğin okunuyor yüzünde,

Kendine gel, geri dön iyi ulus
 Alacak seni yurduna yeniden...
 EMPEDOKLES. Çok doğru! Büyük mutluluk verdi bana
 Sevimli barış ulaşı! Günden güne
 Ürperten oyunu birlikte görmek için,
 Avlanıp eğlendiğiniz yerde, tedirgin,
 Yanılmış, sıkılmış olduğunuz yerde,
 Görülmemiş gölgeler gibi,
 Bir zavallı sürü koşarsınız birbirinize
 - Siz tanrıların sıkıntılarıyla başbaşa bıraktığı,
 Sizin gülünç, dilenci sanatlarınız,
 Yakında edinecekleriniz saygıdeğerdir!
 Evet! Bilmeydim daha iyisini yaşadım
 Severek dilsiz, yabancı bir dağ yabanıyla
 Yağmurun, yakan güneşin altında,
 Bölüşürdüm yüreğimi hayvanla,
 Görmez zavallılığınız içine döndüğümde.
 HERMOKRATES. Böyle mi olacak bize teşekkürün?
 EMPEDOKLES. Ooo, bir daha söyle,
 Bak elinden gelirse bu işiğe
 Bütün varlığa bakana, yukarı! Yoksa
 Güneş ışınları yıldırmaları mı bir yordakçın?
 - Neden uzak değilsin benden,
 Saygısızca gelirsin gözümün önüne,
 Sevimli Acheron'a gidecek olan;
 Son sözü söyletmek istersin bana.
 Bilmez misin yaptığınızı? Benim sana yaptığınızı?
 Anımsadın artık, uzun bir süre
 Ellerin korkudan bağlandığını,
 Uzun boylu çektin acıyı bağların,
 Yakalamış, tutmuş onu ruhum,
 Açlık, susuzluk gibi çok acı çektirmiş
 Soylu kişi kötülere, tedirgin oldun mu?
 Söyleyebildin mi bana, biçimsiz diye, benim de
 Senin gibi olacağımı düşündün mü? Senin
 Alçaklığıyla mı örtecektim yüzümü?
 Bu delice bir düşünceydi, çalgın adam!
 İçkiye katıp verebilirdin ağuyu bana,
 Gene de birleşmezdi güzel ruhum seninle,
 Bu akıttığını, kutsallığı bozduğun kanla
 Döktün içeri boşuna, ayırıyor yollarımızı.
 Yok et aşığılık ölümü yakışık aldığınca;
 Bilinçsiz uşaklık duygusunda:
 Benim başkaymış alnıma yazılan, eskiden
 Başka bir yol gösterdiniz bana, doğduğumda,
 Siz gerçekten var olan tanrılar. -
 Anlamıyor musun? Şimdi doğrudur
 Her nesneyi bilen bir kez şaşıtı!
 Senin işin bitti, senin kurduğun tuzaklar
 Tedirgin edemez beni. Anlamıyor musun?
 HERMOKRATES. Anlamam azgınlardan dilinden.
 KRITIAS. Yeter artık Hermokrates! Yol açıyorsun
 Ağır yermelere hınçla.
 PAUSANIAS. Peki, iyi bir iş yapmak istiyorsanız;
 neden
 Bu soğuk toyunu aldınız yanınıza, şaşkınlık?
 Seçer misin - barıştırmacı diye
 Sevemeyeni, tanrıların bırakıverdiğini?
 O, bozuşmak için, ölüm içindir, benzerlerini
 Ekivermiş yaşama, barış için değil!
 Çoktandır Agrigento'da olmasa gerek,
 Çok işler gördün, Hermokrates, yaşadığınca,
 Ölümlülerden kaygıyı uzaklaştıran bir tadın
 Var, boşdun yigit çocukları beşikte,
 Çiçekli otlar gibi döküldüler,
 Öldü genç güçlü doğa tırpanının önünde
 Ben gördüm değmesini, duydum.

Bir ulus göçmeli, bunun için
 Öç tanrıçaları bir adam gönderiyor,
 Her yerde yöneltiliyor kötülüğü,
 Yaşam dolu insanları bu aldatıcı.
 Sonunda göstermek için ustalığını
 Kurnaz, kutlu boğucu kıldı bir adamı...
 Azıtan bir yürekle başardı her işi,
 Bu yolla eş oldu tanrılara kamu oyunca...
 Benim Empedoklesim! Yoluna git,
 Engel olamam seçtiğin adama;
 Kan gibi dolaşır damarlarımda...
 Senin yaşamına yıkım getiren bu adamı,
 Bu her nesneyi yok edeni gördüm,
 Sen beni bırakırsan ararım onu,
 Sunağa kaçtı, yardım etmez ona kimse,
 Benimle kalma gereğindedir o,
 Ben bilirim onun gerçek çevresini,
 Bataklığa sürürüm onu öldürmek için -
 İnleye inleye kaçarsa, böyle acıyı
 Ak saçlı kimseye, onun başkalarına
 Acıdığı gibi!
 (Hermokrates'e.)

Duyuyor musun? Ben sözümdeyim!
 BİRİNCİ KENTLİ. Gerekmez onun beklemesi,
 Pausanias!

HERMOKRATES. Siz kentliler!
 İKİNCİ KENTLİ. Dilin dönüyor mu daha? Sen evet
 Sen kötülük ettin bize, boşboğazlık ettin,
 Sen, çaldın yiğit sevgisini bizden, sen!
 O yoktur artık, tanımaz bizi, ah!
 Bir kez bakmıştı bize o görkemli kişi
 Pırıl pırıl gözlerle, şimdi
 Gene çevirdi bakışlarını gönlüme...
 ÜÇÜNCÜ KENTLİ. Yazık!

Biz Saturnus çağındaki yaşlılar gibiydik,
 Aramızda barış içinde yaşayan yücenin...
 Sevinçliydi her kişi kendi evinde.
 Yeterinceydi bütün nesnelere.
 Neden bastın bize kargışı?
 Onun unutulmazlara söylediğini?
 Ah! O mutlu olmalıydı,
 Söyleyecek bunu oğullarımızı, büyüünce ki
 Siz tanrıların bize gönderdiği adamı;
 Bizi öldürdünüz!

İKİNCİ KENTLİ. Ağlıyor! - O daha büyük, daha
 sevimli,
 İlkin öyle geliyordu bana. Ürperdin
 Onun karşısında, gördün onu da,
 Görmez mi olaydın yoksa, diz çökmedin mi
 Önünde? Yere, ey insan!

BİRİNCİ KENTLİ. Oyun mu oynarsın
 Saçmalar mı, neylersin? Böyle
 Sürdürmek mi istersin bu işi?
 Bana inmen gerek senin!

Ensene boza pişiririm, bana kendini
 Tartarus'a attığını söyleyinceye dek...

ÜÇÜNCÜ KENTLİ. Bilmiyor musun yaptığını?
 Daha iyi olurdu
 Tapınak soymaya gideydin senin için!
 Biz tapmışız ona, buydu doğrusu da,
 Ona inanıp tanrıtanımadık olaydık gerçi,
 Umutsuz bir yumurcak (veba) gibi
 Sarıyor bizi kötü ruhun, yok oldu bizde
 Gönül, söz, bütün sevinçler, onun verdikleri,
 Can sıkıcı bir başdönmesi içinde.
 Hey, yüzsüzlük! Yüzsüzlük! Azgınlar gibi
 Geçmişiz kendimizden, evet sen
 Ölüm uğruna sokuldun çok sevilmiş kişiye...

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Onulmaz artık, yedi kez ölsen de, ona da,
Bize de yaptığını yapsan, değiştiremezsin...

EMPEDOKLES. Güneş batmak üzeredir, benim
Sürdürmem gerek bu geceyi, çocuklar.

Bırakın onu; çok oldu çekiştiğimiz.
Olan oldu, boşuna gitti her nesne,
Gelecekte olsun dinlenelim artık...

PAUSANIAS. İşler yolunda mı?

ÜÇÜNCÜ KENTLİ. Ooo, sev bizi gene!

İKİNCİ KENTLİ. Gel, Agrigento'da yaşa,

Bir Romalının dediği gibi. Numa

Yüzünden öyle büyümüş onlar. Gelin tanrısallar!

Sen de bizim Numamız ol! Bunu düşündük

Uzunboylu, sen bir kral olmalısın.

Öyle olmalı, öyle! İlk ben

Selamlarım seni, bütün ötekiler de öyle.

EMPEDOKLES. Bu çağ krallar çağı değil artık.

KENTLİLER. (Korkarak.) Kimsin sen, ey erkişi?

PAUSANIAS. Böyle boşverilir tahtlarınıza

Sizin kentliler!

BİRİNCİ KENTLİ. Anlaşılmaz bir söz,

Şu senin söylediğin, Empedokles.

EMPEDOKLES. Çit mi çekiyor boyuna

Yavruların çevresine yuvadaki kartal?

Görmezler için iyi düşünmeli,

Onun kanatları altında tüysüz yavrular

Sürer tatlı tatlı ışığı yaşamlarını...

Gördüler güneş ışığını bile,

Bu ışıkla büyüüp gelişmiş kanatları,

Böyle attı onları yuvadan, bu yolla

Başladılar uçuşa. Utanın bir kral

İstediginizden utanın, yaşlandınız,

Babalarınızın çağında bir başkası

Olsa gerek onun, yardım edilmez size

Kendi kendinizin yardımcısı olmayınca...

KRITIAS. Bağışla! Bütün gökçeler katında!

Sen büyük bir insansın, bir yaratıcısın!

EMPEDOKLES. Kötü bir gündü bizi ayıran,

Acheron.

İKİNCİ KENTLİ. Bağışla, bizimle gel! Daha mutlu

Görünür sana yurdun güneşi,

Başka yerde, erkli olmak da istemezsin

Sana yarattığınca, birtakım göndermelikler

Var elimizde senin için, yeşil yapraktan

Çelenkler için, bir de güzel adlar,

Eskimeyen özden yapılmış direkler için.

O, gel! Bizim delikanlılarımız olmalı,

Pırıl pırıl, seni yermeyen, sana yardım eden

Yakınımızda oturursun yeter,

Katlanırız bizden kaçırıp bahçende

Yalnız başına kalmak istemene de,

Sana olanları sen unutuncaya değin.

EMPEDOKLES. Ooo, bir kez daha ha! Sen yurt

ışığı,

Beni çeken, gençliğimin,

Mutluluğumun bahçelerine,

Düşünmeliyim sizi, ünümün günleri,

Bu ulusla pırıl pırıl, esen olduğum yer...

Biz bağışlanmışız. Siz mutlular! Bırakın beni,

Daha iyi böyle, bakın yüzüme,

Yerdiğiniz yüzüme, yok artık, öyle sayın

Sevgili adamınızı, sevdiğinizizi, yanılmasın

Artık, kolay bulunan duygunuz daha...

Sizinle yaşar düşüncem sonsuz gençlikte,

Ben uzak olursam daha güzel çocuklar

Bana yaptığınız sevinç türküleri...

Ayrılmam artık delilik, yaşlılık

Bizi ayırmadan, gelmiş saatlerimiz,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Birini bırakın, özel erkiyle ayrılık saatlerini
Günü gününe seçenlerden birini...
ÜÇÜNCÜ KENTLİ. Böyle avuntusuz mu
bırakıyorsunuz bizi?
EMPEDOKLES. Bana bir taç sundunuz
Ey erkişiler! Alın benden buna karşılık
Kutluluğumu, uzun bir süredir sakladığımı...
Işıyan gecelerde çokluk açılınca üstümde
Güzel evren, yıldızlarıyla kutlu gök
Bir can gibi.. sarınca beni çepeçevre,
Daha diri oldu içimde ne varsa,
Günaçımında düşündüm size söylemeyi
Ağırbaşlı, yaşayıcı bir sözü...
Sevinçle sabırsızca çağırdım doğudan
Altın bulutlar yığınının yeni bayrama,
Orada benim türküm sizinle tek başına
Yükselecektir sevinç korusu içinde.
Evet, gönüm orada geldi kendine
Umut bağladı çağına, olgunlaşmalıydı bence.
Bugün güz günümdür benim,
Kendiliğinden düşüyor yemiş.
PAUSANIAS. Daha önce bunları söylemiş olaydı,
Belki de gelmezdi başına bu işler.
EMPEDOKLES. Avuntusuz bırakmıyorum sizi,
Siz sevgililer! Korkmayın, çokluk
Ürker toprağın çocukları yeniden, yabancından,
Bu yüzden evde kapanır çalışırız
Sevimli bir hayvan gibi, bitki gibi yaşamaya.
Malvarlığıyla sınırlı, kaygılıdırılar;
Ne yolla başaracaklar diye,
Bir nesneden anlamazlar yaşamda.
Onlar, o korkucanlar göçüp gidecek,
Ölerek dönecekler ilkelerine bir bir,
Yerine yetişen gençlikte, yunaktaki gibi
Serinleyecekler. Büyük beğenç verilmiş
İnsanlara, kendilerince gençleşiyorlar.
Zamanında seçtikleri
Durultucu bir ölümden sonra
Styx'ten Aeschilos'un çıkışı gibi,
Çıkıyor alıtedilmez ---- uluslar.
Verin kendinizi doğaya, almadan sizi o!
Susamışız çoktandır görülmedik durumda;
Evet, hasta bir gövdeden çıkmış gibi
Özlem duyar eskiye Agrigento ilinin ruhu...
Almış göze bunu! Atadan aldığı, kendi
Kazandığını, babanın size anlattığını
Öğrenmiş, yasaları, gelenekleri, eski
Tanrı adlarını unutmış gözüpekçe, yeni doğmuş
Çocuk gibi açmış gözlerini tanrısal doğada!..
Tin gök ışığıyla tutuştuğunda, ilk kez
Yaşam suyunu memelerinden size içirdiğinde,
--- Evren yaşamı sizi kuşattığında,
Barışçı ruhunuza, bir durgunluk gelir
Kutlu bir kır türküsü gibi canınıza,
Sonra güzel günaçımın tadı yüzünden
Işıldatır sizi toprağın yeşili yeniden,
Dağ, deniz, bulut, yıldız, soylu güçler
Bu birbirine benzer kardeş yiğitler
Gelir gözlerinizin önüne, sonra gönül
Savaşçılar gibi bağlar sizi bir işe,
Kendi güzel evreninize, uzatır ellerini size,
Konuşun, mutluluğu bölüşün artık
Siz sevgililer! Bölüşün eylemi, ünü,
Şu birbirine gönülden bağlı
Birbiri için yaşayan Dioskurlar gibi,
Şu sessiz uzun direkler üzerinde (*)
Düzenle geçen yeni yaşam gibi,
Bir bağlılık kuruyor aranızda yasa.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Sonra siz değişen doğanın yüceusları!
Siz sevinçliler çağırın özgür ulusu bayrama,
Konuksevercesine! Tatlılıkla! Severek verir
Ölümlü iyi olanı, gizlemez, esirgemez
Ondan memeyi uşaklık.

PAUSANIAS. Ey baba!

EMPEDOKLES. Yürekten anılırsın ey toprak gene
Karanlığından fıskıran çiçek gibi
Açılır sana, şükredenlerin al al olur
Yanakları, çıkar yaşam dolu göğsünden,
Mutlu mutlu gülümsemeler.

Sonra -----

Sevgi çelenkleri sunarlar sana,
Pınar akarken çağlar, kabarı kutlamalar
Arasında ırmak, yankılarla uğuldayan kıyı
Çınlar sesinle, ey Okyanus baba, gene sana
Bir övgü türküsüdür derin sevinçten doğan.
Bir göksel yakınlık içinde sezilir yeniden,
Ey güneş Tanrısı! İnsanın yüceusu, seninle
Senin olduğu gibi kurmuş kurduğunu.
Beğençten, yüreklilikten, dipdirilikten
Eylemler kolay gelir ona ışıkların gibi.
Artık ömez güzel olan üzüntülü - dilsiz
Bir gönülde. Uyur çokluk soylu çigit gibi,
Bir ölü kılıfı içinde ölümlülerin gönlü,
Gelmiş çağı, severek kuşatıyor
Onu boyuna hava,

----- soylu kartallarla içiyor
Gözleri doğan günün ışığı, kutlamıyor
Artık düşe dalanları, cimrice besleniyor
Nektar'la, günü gününe sunduğundan
Doğa tanrılarının uyuklayan varlığı...
Yorgun düşünceye değin çetin bir itim
Yüzünden onlar, soğuk sevinçlerinde gönül,
Yakalanıncaya değin Niobe gibi,
Ruh daha güçlüce sezer bütün kaygıları,
Unutmaz geldiği kaynağı yaşam
Arar diri güzelliği, seve seve açılır
Arı duru olanların varlığında...
Sonra ışır bir yeni gün, ah!
Bambaşka bu, umutsuz bir çağdan sonra
Sevgiliye kutlu bir görüşmede,
Ölmüş sanılan sevgide, bağlanır gözü,

----- onlar!

Çoktandır yoksunluğu çekilen, dipdiri,
İyi Tanrılar -----

---- yaşam ırmağıyla iner aşağı!
Kal sağlıcakla! Ölümlünün sözüdür bu,
Bu saat, sizinle onu çağırın
Tanrıları arasında bocalar ölümlü...
Ayrılık yolunu bildiriyor ruhumuz, bir de
Bir daha dönmeyecek olan doğru söylemeyi...

KRITIAS. Nereye? Yaşayan Olympos'ta,
Onu benden, bu yaşlı kişiden,
Böyle delicesine son kez olsun ayırma!
Yakındaysan halk içinde gör işini,
Sıçra dallara yemiş topla yeni ruha...
EMPEDOKLES. Uzakta olsam bile konuşur
Gök çiçeklerim ışıldayan yıldızlarımla yerine
Topraktan kat kat eşkin çekenler
Tanrısal bir varlık olan gerçek doğa
Gereksemez konuşmayı, yalnız bırakmaz sizi,
Bir kez yaklaşmayagörsün,
Çözülmez ondan bakış çağlar boyunca
Gösterir etkisini başarıyla göksel alevi.
Mutlu Saturnus günleri yeniden
Şöyle erkekçe erkekçe geldiğinde

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Anar geçen çağları, yaşar, yeniden
Isıtır yüceusu, atar söylentisini!
Bayram gel, bahar ışığından yükselen türkü,
Gölgeliklerden çıkan unutulmuş yiğitler
Evreni gibi, altından üzüntü bulutlarıyla
Dal anılara, anın sevinçlerinizi! -
PAUSANIAS. Sen mi? Sen mi? Ah! Anmak istemem
Onu bu mutluların önünde -
Yermesinler olacak olanı diye.
Hayır! ---- yapamazsın onu...
EMPEDOKLES. İsteyin! Çocuksunuz siz, bilin
Neyin kavranılır, neyin doğru olduğunu,
Aldanıyorsun! Söyleyin, siz budalalar!
Erkin ne olduğunu, daha güçlüdür sizden erk,
Yardımda da bulunmuyor gene. Yıldızlar gibi
Durmadan gidiyor yaşam bütünlenme yolunda.
Tanımaz mısınız sesini tanrıların? Önceden
Dinleyerek öğrendim ana-ata dilini ben,
Daha ilk solukta, ilk bakışta daha
Öğrendim onu, gördüm anladım bu dilin
Daha yüksek olduğunu insan sözünden.
Yukarı! Çağırıldılar beni, her solukcuk
Daha güçle kımıldatıyor kaygılı özlemi,
Daha çok kalmak isterdim burada,
Ne olurdu! Bir delikanlılığın çocukluk
Yılları oyunundan beceriksizce tat alışa
Gibi olaydı bu da. Hey gidi! Ruhsuz,
Uşaklar gibi dolaştım gece utanç içinde,
Bir sizin, bir de tanrıların önünde. -
Yaşadım ağaçların doruğundan yağın
Tomurcuk gibi, karanlık yerden fıskıran
Çiçek gibi, ekin gibi, altın yemiş gibi,
Böyle yorulup tükenmekle vardım sevince,
Böyle gönüldeşçe indi göksel güçler aşağı...
Toplanıyorlar derinde, doğa
Senin yergilerinin kaynakları, sevinçlerin,
Geldiler göğsümde dinlenmeye,
Düşündüm derin derin güzel yaşamı,
Bir beğençti bunlar, yalvardım
Bir teki için tanrılara yürekten.
Katlanmazdım artık kutlu mutluluğuna
Sarsılmadan gençlik gücü içinde,
Deliliğin yüzünden cennetin
Ruhun özü olacaktı dersin,
Daha sonra bana bildirmek için
Beklenmedik bir alinyazısı gönlüme
Göndereceğini, artık gelmiş arınma günü,
Göründü belirtiler, böyle iyi bir saatte
İlerliyorum yeni gençliğe doğru,
Bununla kurtaracaktım kendimi,
İnsanlar arasında tanrılar gönüldeşi
Bir oyun, bir alay, bir eğlence konusu
Olmadan, bunu siz yaptınız bana,
Özgür bir ruha yetti bu bir kezlik
Andırma, evet bu bir kezlik!
Anlamayaydın onu, bir koşu atı olurdu
Kamunun, mahmuza aldırılmayan,
Gerekli kırbacı bekleyen ancak.
Bu yüzden istenmez adamın dönüşü,
Sizi sevenin, sizce bir yabancı gibi olan
Pek kısa bir süre önce doğan!
Evet, istenmez onun bir ölümlü olarak
Kutluluğuna, ruhuna güvenmesi!
Bir güzel ayrılık gerekti bizim için,
Artık ben de size en çok sevdiğim
Göğsümden gönlümü çıkarıp verebildim.
Bu yüzden olmadı! Daha ne yapabiliyordim
Yanınızda?

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

BİRİNCİ KENTLİ. Öğütün gerekli bizim için.
EMPEDOKLES. Sorun bu delikanlıya! Utanmayın!
Taze ruhtan doğar en bilgece olan,
Büyüklik bakımından.

Ağırbaşlılık içinde, taze kaynaktan aldı
Rahibe eski Pythia'yı, bilicilikleri,
Delikanlılar tanrılarınızdır sizin. -
Sevgilim! Başüstünde yerin var, benimle kal,
Ben günaçımı bulutuydum yalnız,
Başboş, geçici! Uyuyordu o,
Tek başıma çiçek açtım, ne evren açmıştı
Ne sen, sen ışılan günde doğdun...

PAUSANIAS. Oh! Susmayalım!
KRITIAS. Derin derin düşünme,
İyi insan! Kendinle bizi de yakma...
Gözümün önünde karanlık, göremem
Neye başladığını, söyleyemem: Kal diye!
Bir gün değişti. Bir an yakalamış bizi
Olağanüstü, gidiyoruz böyle,
Kaçınların kaçınla gittiği yere.
Uzunboylu düşünülmüş gibi geldi bize
Bir saatin mutluluğu önceden,
Bizi görkemli kılan bir saattir o yalnız;
Biliriz onu ancak geçmişte göreceğimizi,
Bırak! İstemem güçlü kişinin ruhunu yermek,
Gördüğüm bu günü de, seni de bırakmam gerek,
İlgilendirirse beni bakarım ancak.

ÜÇÜNCÜ KENTLİ. Hayır! Hayır!
O gitmez ellerin yanına, aşır denizi
Gitmez Hellas kıyılarına, ya da Mısır'a;
Çoktandır onu görmeyen erkek kardeşlerine.
Büyüklere, bilgelere. - Yalvarın ona,
Yalvarın ki kalsın, yerdi beni,
Ayrılıyor gözleyici bu sessiz adamdan,
Kutlu korku salandan, yaşam yüzünden benden,
Daha aydınlık olacak içinde o, geçen çağdaysa
Karanlık, sen görürsün,
Taşırın onu içinde büyük alınyazın diye,
Severek taşırın onu, alımlıdır düşündüğün...
Düşün seni sevenleri de,
Ari duru olanları, başkalarını, yanılan
Sonra pişman olanları da, sen iyi kişi!
Çok nesnelere verdin bize, sensiz olur mu?
Ey iyi kişi bir sürecik olsun
İzin vermek istemez misin bize?

EMPEDOKLES. Ey sevgili nankör! Yeterince
verdim,
Yaşamak istiyorsunuz artık, yaşarsınız,
Soluğunuz olduğu sürece, ben yaşamam...
Atmak gerek bu konuşturan nesneyi.
Odur tanrısal doğayı ortaya koyan,
İnsanları tanrısal kılan, böyle tanır
Onu pek araştıran olan kuşak gene.
Doğanın beğençle gönlünü doldurduğu
Ölümlü; açıklamış doğayı,
Çatlatıyor doğa kabını,
Artık yaramaz başka bir gerekseyişe,
Bir tanrısallık vermez insan yapıtına.
Bırakın ölsün bu mutlular, bırakın,
Özel gücü, saçmalığı, alçaklığı içinde
Göçüp gitmeden, özgürler uygun bir zamanda
Severek adar kendini tanrılara. Bu benimdir.
Çok iyi bilirim alınyazımı, çok önce
Gençlik gününde açıklamışım onu,
Saygı duyun bana, bulamazsınız yarın beni,
Söyleyin: O, yaşlanmaz, günleri saymaz,
Yaramaz işine kaygıyı, saygıyı,
Geçip gitti görünmeksizin kimseye,

İnsan eli gömmedi onu,
 Gören göz de yoktur onun külünü
 Yaraşmaz ona başka bir nesne, önünde,
 Işıyan günde mutlu ölüm saatinde
 Atmış yüz örtüsünü tanrısal varlık
 Işık da, toprak da sevmiş onu, onun özünü,
 Evren tını uyandırmış özel ruhu,
 Ondadır bütün bunlar, ölerək döneceğimde...
 KRITIAS. Yok! Yakarmaya aldırılmaz o,
 Utanır ona bir söz söylemeye gönül...
 EMPEDOKLES. Gel, uzat ellerini bana, Kritias!
 Sizler, evet sizler bütün! - Sen kalıyorsun,
 Daha, ey sevgili, akşama değin gönüldeşler
 Yanında, sen boyuna gönülden bağlı delikanlı!
 Üzüleme! Kurtuluştur benim sonum, öyle - ey hava,
 Yeni doğanları kuşatan hava, yukarda
 Yeni yolda yürürken ağır ağır,
 Alırım öcümü, bir gemici gibi, yaklaşırsa
 Anaadanın (*) çiçekli ormanına,
 Soluk alır böylece seven göğüs, onun
 Yaşlanmış yüzü yeniden açıklar
 İlk beğencin anısını, koyar ortaya!
 Evet - ey unutulmuşluk! Barıştıracı kadın! -
 Yetkin bir sunuştur bana can, siz sevgililer!
 Gidin, selam edin ataocağı kente,
 Onun kırlarına, güzel bir günde
 Tanrılar bir şenlik getirirse doğaya,
 Siz de çekip gidin kutlu koruluğa,
 Apaçık bir eğlentiden doğan içli
 Türkülerle sizi sarıışı gibi korunun
 Bir ses çalkalanır türküde benden,
 Güzel evrenin sevgi korusunu dolduran
 Bu gönüldeş sözü severek duyarsınız yeniden,
 Böylesine alımlıdır söylediğim gibi,
 Bu aralık, duramam burada, zaman az,
 Belki de duyar ışığın parıltısını, onu,
 Sessiz pınarda, ışıyan bulutlarla yukardan
 Size bağışta bulunmak isteyende.
 Siz, evet düşünün benim olanı...
 KRITIAS. Ey kutlu kişi!
 Parmağımı ağızımda bıraktın, kutlu kişi!
 Yüceleme isterim seninle oluşageleni,
 Bir ad vermek istemem ona...
 Gerekli mi olması? Böyle ivedice
 Olmamış ne varsa. Agrigento'da yaşadığından
 Önemsemiyoruz onu, bizce benimsendin artık,
 Biz düşünmeden önce, geldi gitti sevinç,
 Ölümlüler duymadı bunu, ruh
 Sormaksızın ilerliyor yolunda.
 Ah, senin orda olduğunu söyleyebilir miyiz?
 (Hepsi gider.)

Beşinci Sahne

Empedokles. Pausanias.

PAUSANIAS. Olan oldu, bırak beni de gideyim.
 Sence kolay olacak!
 EMPEDOKLES. Şöyle bir doğru!
 PAUSANIAS. İyi biliyorum söz etmem gerekmez
 Bu kutlu yabancı üstüne
 Bağlamak istemem gönlümü içimde.
 Onu boşa çıkardın, kendinden ayırdın -
 Benimle bir gibi geliyor bana.
 Ben bir toy çocuktum, görkemli,
 Bana gönüldeşçe bir konuşmada
 İyice bir beğençle eğilim gösterdiyse
 Bunlar çoktandır bilinen birinin sözleriydi.

olan oldu! Ey Empedokles!
 Adınla sesleniyorum sana, tut kaçanı
 O yürekte bağli elinde,
 Bak! Daha yanımdadır o,
 Artık bırakamazsın beni, ey sevgili!
 Mutlu gençliğin canı! Yoksa beni
 Çepeçevre sardın mı, ben sana bu gönlü
 Başarı sevinci, büyük umutlar içinde
 Açtım mı? Tanııyorum artık seni.
 O bir düştür, inanıyorum ona...
 EMPEDOKLES. Anlamıyor musun onu?
 PAUSANIAS. Gönlümü alıyorum ben,
 Bağli, senin için bencil olan, kızan, vuran.
 EMPEDOKLES. Senin ünün öyle kaldırı, benim de
 böyle.
 PAUSANIAS. Ün yalnız ölümdede mi var?
 EMPEDOKLES. Duydun sen de,
 Ruhun da gösterdi sana,
 Benim için yok başka yolu.
 PAUSANIAS. Ah! Doğru mu?
 EMPEDOKLES. Beni ne yolla
 Tanıdın?
 PAUSANIAS. (İçinden.) Uranus'un oğlu olduğun
 için!
 Bunu neden soruyorsun?
 EMPEDOKLES. (Sevgiyle.) Benim de uşaklar gibi
 Alçakların gününü görerek mi ölmem gerek?
 PAUSANIAS. Hayır!
 Senin büyücü ruhunda olmayı istemem,
 Seni yermeyi de istemem, sevginin acısı
 Bana çektirilse bile, ey sevgili! Öl de
 Bunu göster bana kendiliğinden, öyle gerekse.
 EMPEDOKLES. Anladım artık, sen beni sevinçsiz
 Bırakmayacaksın gideyim, ey yiğit kişi!
 Acı nerede? Çevrelemiş başını senin
 Tan kızılığın, bir kez daha gönderdi
 Gözlerin güçlü ışıklarını bana.
 Evet ben, öpeyim dudaklarını, ben,
 Bu sözverişlerin yüzünden güçlü olacaksın
 Aydınlik saçacaksın, can içinde, alevde
 Gezineceksin, ey gencecik yalım,
 Seninle yükselecek kutlu göğede...
 Evet! Ey sevgili! Yoksa yaşamazdım seninle,
 Bu yumuşak gök altında
 İlk altın başarılarından bir gönülden bakışı
 Çevrilmiş üstümüze, biricik,
 İşte bu yüzden benim sessiz koruluğum,
 Sofam bildirecek sana bunları,
 Önceden gelirsene oraya baharda.
 İkimizin arasında olan can,
 Sarar seni çepeçevre, şükürler olsun ona,
 Evet ona şimdi. Ey oğul! Canım oğul!
 PAUSANIAS. Baba! Teşekkür etmek isterim
 Bir daha girerse yüreğime o acı.
 EMPEDOKLES. Evet, sevgili,
 Sevinç sürüp gittikçe güzeldir, teşekkür de,
 Ayrılanlar bağışlanır ayrılanların yanında.
 PAUSANIAS. Oraya gitmek gerekli mi?
 Anlamıyorum,
 Sen anlıyor musun? Kimdir yardımcın?
 EMPEDOKLES. Baskı altında değilim ölümlülerce,
 Korkusuz iniyorum gücüm içinde
 Buğday yolundan aşağı, mutluluğum,
 Ayrıcalığım budur benim.
 PAUSANIAS. Bırak! Bana böyle
 Korkunç nesnelere söz açma! Bak soluyorsun,
 Gönülden sözünü duyuyorsun, fıskırıyor
 Yüreğinden yaşamın değerli kanı,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Güvenle bakarsın, evren aydınlık çepeçevre,
Gözlerin ışıl ışıl tanrılarının önünde.
Özgür yıldızlar üstünde esenlik verir,
Pırıl pırıl ışıldatır seni gök,
Sen alımlısın! Senin yüceusun yeryüzü.
Göçüp gitmeli bütün nesnelere!
EMPEDOKLES. Geçip gitmek mi?
Evet bu buz bağlayan ırmak gibi
Durup kalmaya benzer. Çılgın varlık!
Uyur, kalır kutlu yaşam özü bir yerde,
Bağlamak mı istersin onu, sen, salt olanı?
Üzüntü vermez sana boyuna, sevinçli olan,
Bir kez bile tutuklu evinde
Umutsuzluk içinde durur kendi yerinde.
Sorar mısın nereye gereklidir
Tüketmeden evrenin tadını çıkarması? -
---- Git içeri,
Bir yemek hazırla, son bir kez daha
Tadayım ekini, samanın gücünü,
Bir teşekkür sevinci olsun ayrılışım,
Biz, beni seven Musalara, yiğitlere
Övgü türküleri yakalım - sen de oğul!
PAUSANIAS. Coşturdu beni sözün, uymayıyım sana,
Boyun eğmeliyim, elde olmadan...
(Çıkar.)

Altıncı Sahne

Empedokles.

EMPEDOKLES. Hey! Jupiter, kurtarıcı! Yaklaştı
Yaklaştı saatim, gelsin artık oyuklardan
Güvenli ulaşı gecemin,
Akşam yeli, gelsin bana sevgi ulaşı.
Gelecek! Yollandı! Artık çarp ey yürek,
Dalgalan, ruh üstündedir senin
Işıldayan yıldızlar gibi,
Gökteki yersiz yurtsuz bulutlar gibi,
Boyuna kayıp giden, dolaşıp duran.
Ne oldu bana? Şaşır kalmışım yaşamaya
Başladığımdan bu yana, durum bambaşka,
Şimdi varım, varım - bu yüzden o da vardı,
Seni bu sofuca sessizlik içinde
Başka bir tutku mu kapladı?
Bu yüzden mi kolaydı sence yaşamak,
Yoksa sonunda yetkin bir eylem içinde
Üstün gelen bir kişi sevinci mi bulurdun?
Geliyorum, ölmek mi? O ancak karanlığa
Atılan bir adım, görmek istedin onu gözüm!
Sen, elinden geleni yaptın bana,
Ey iyiliksever! Gece bir süre gölge
Salmalı başıma, oysa ne de sevinçle fışkırıyor
Yiğit göğüsten yalım, bir dileği mi var
Ürperenin? Ölürken tutuşturuyor beni
Yaşam, sen de ölüm sağrağını sunuyorsun
Bana, köpürüp taşan, ey doğa! Bununla
İçiyor toyunun coşkunun son alevini!
Kıvançlıyım ben, aramıyorum artık
Adak yerimi, içindedir benim...
Ey İris yayı! Batıp çıkan suların üzerinde
Gümüş bulutlarda yükseldikçe böyle dalga
Senin gibidir benim de kıvançım!

Yedinci Sahne

Panthea. Delia.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

PANTHEA. ----- İnsan sapıtması!
Gönlünü yapmadın onun,
Sen anlamsız adam! Ne verdin ona,
Sen, ey zavallı? İmdi adam
Yaşayıp gidiyor kendi tanrıları arasında,
Şaşırıp kalır budalalar, tanrılar
Onun için yüksek bir ruh yaratsalar
Yoksa boşuna değildir ey doğa
Bütün ona verdiklerin!
Gelip geçicidir senin sevdiklerin,
Ötekiler de, çok iyi biliyorum!..
Geliyorlar, büyüyorlar, bilmiyor bir teki bile
Ne olduğunu, böyle de yok oluyorlar,
Mutlular gene, ah! Bırakın onları...
DELIA. Güzel değil mi
İnsanların yanında oturmak? Bilmez
Bundan başkasını gönlüm, dilenir
Bu bir tekin içinde,
Üzücü bir durum değil mi
Gözümün önünde kavranılmasının sonu,
Senin ona çek git demen, Panthea?
PANTHEA. Gerekliydi bence! Kim ister onu
bağlamak?
Ona benimsin demek?
Onun kendi diriliği,
Ruhu bir yasadır kendince.
Onun kurtarması gerekir onu yeren
Ölümlülerin namusunu,
Ona baba gök kollarını açarsa
Biraz oyalanmak gerekmez mi?
DELIA. Bak! Ne görkemli,
Ne gönüldeşçedir yeryüzü.
PANTHEA. Evet görkemli, daha görkemli şimdi.
Sizden bir yürekli kimsenin ayrılması
Bağışlanmaz bir durum olmasa gerek.
Evet çok oyalandı durdu
Senin yeşil tepelerinde biri,
Sen değişmekteisin!
Bakıyor dalgalanan tepelere yukarı
Engin denize aşağı!
Çıkaramıyor tadını son sevincin
Belki de görmeyeceğiz onu, iyi çocuğu!
İlgilendiriyor beni de,
Severek başka bir nesne istiyorum.
Utaniyorum doğrusu.
Öyle yapıyor, evet! Yoksa o kutlu değil mi?
DELIA. Kimdir şu delikanlı,
Tepeden aşağı inen?
PANTHEA. Pausanias! ah!
Gerekli miydi babasız olmamız gene?
Sekizinci Sahne

Pausanias. Panthea. Delia.

PAUSANIAS. Nerededir o? Ooo, Panthea!
Sen ona saygı duyar, ararsın da,
Bir kez görmek de isterdin onu,
O verimli gezgini, bir ondan
Yararlık görüldü yol bulmada, ünle,
Sövuş saymadan kimse gidemedi o yolu.
PANTHEA. ondan dolayı mutlu, büyüktür o yol,
Her kişiyi korkutan öyle mi?
Nerededir o?
PAUSANIAS. Beni gönderdi, bir daha görmedim,
Yukarda dağda çıktırıdım onu,
Bulamadım gene de...
Geri dönmüştür besbelli. Gece oluncaya değin

Gönüldeşçe sözler verdi bana kalmak için.
 Ah bir gelse! Oklar gibi uçup gitti,
 Pek mutlu saatler geçti,
 Yeniden kıvanç duyacağınız onunla.
 Bilirsin sen de Panthea, onu,
 Bir kez gören o soylu yabancı kadını;
 Görkemli bir göktaşını.
 Ölümünden dolayı, siz ağlayanlar!
 Duydunuz mu? Bakın ona
 Çiçekleri, yüksek tepeleri içinde,
 Üzüntülü mü, değil mi,
 Ölümle korkunç gelen,
 Mutlu bir göz önünde kırık kırık olan.
 DELIA. Ne denli seversin onu?
 Boşuna yakarmadın mı ağırbaşlı kimselere?
 Daha güçlüdür yakarış, o delikanlıdır,
 Güzel bir başarı olacaktı senin için!
 PAUSANIAS. Ben ne istemiştin? İlgilendirir
 Ruhumu bir karşılık verirse
 Dileğinin ne olduğu üstüne...
 Sevinç verir onun yadsınması ancak,
 Daha derin yankılar uyandırır gönül
 Onun olağanüstü varlığına bağlandıkça...
 İnan bana, kötü bir inandırış
 İçin değil bu,
 Yeniden yaşamaya başlarsa.
 Çokluk kendi evreninde
 Sessiz durduğunda, onu
 Yüksek bir yeterlilik içinde görürdüm,
 Düşünür kara kara,
 Devingen, dopdoluydu ruhu bence,
 Sezinleyemedim, ürküttü beni
 Elle tutulmaz olanın gerçekliği.
 Kesin bir söz döküldü dudağından,
 Sonra bir kıvanç göğü çınladı ardından
 Onda, bende, karşı durulmazca sardı beni,
 Özgür sezdim kendimi.
 Ah, yanılabilirdi, yürekten anladım
 Tükenmeyen gerçekleri böylece,
 Öldü küllerinden bana doğru kırık kırık
 Bir yüce işiyle yükseldi.
 DELIA. Tutuşuyorsun büyük tin! Büyüğün
 Ölümüyle,
 Güneşleniyor oysa seve seve
 Gönülleri ölümlülerin yumuşak ışıkta
 Göz veriyor görmezlere bile.
 Söyle nedir yaşayan, sürüp giden?
 Fırlatıyor alınyazısı en sessizleri dışa,
 Kırıldandılar aralarında
 Sezdiler sevgililerin kovulduğunu gene,
 Ölüp gitti umutlar içinde gençlik.
 Çiçek aşısında kalmadı bir diri -
 Ah! İyi kimseler ayak bastılar
 Yokedicî ölüm tanrıları için yöresine,
 Beğençle gittiler oraya
 Bir de küçümsediler bizi üstelik,
 Ölümlüler yanında oyalanma yüzünden.
 PAUSANIAS. Yargı mı giydiriyorsun?...
 DELIA. Ey, neden bırakıyorsun
 Ölmeye yigitlerini doğa,
 Böyle kolaylık neden?
 Yalnız, Empedokles, seve seve
 Adadın kendini, evet seve seve.
 Altüst ediyor güçsüzleri alınyazısı,
 Ötekiler, güçlüler saygı duyuyorlar
 Göçmeye, kalmaya, çelimsizler gibi olacaklar.
 Denendin iyice,
 Sen ey görkemli! Çektiğin acıyı,

Çekmez bir uşak bile,
 Zavallılar; öteki dilencilere
 Gezdirin yurdu.
 Evet! Doğrudur bu,
 Kovulanlar
 Yoksunlar değil
 Sizin sevgilileriniz gibi ey tanrılar,
 Bir kez küçümsenseiler de!
 O, güzel olanı benimsedi...
 PANTHEA. Doğru değil mi?
 Ne yapmaması gerekirdi?
 Gerekli midir boyuna
 Üstün gücü olan hınc duyduğunuz
 Bir yüceus için uzunboylu yaşama,
 İğne batarken ona?
 Hız veriyor ağrılar uçuşuna,
 Bir araba yöneticisi gibi,
 Yolda başlarsa tekerden duman çıkmaya
 Koşar korkuya uğrayan bir saçak altına
 Daha hızlı!
 DELIA. Böyle kıvançlı mısın Panthea?
 PANTHEA. Kutlu güç yalnız çiçek açımında
 Erguvan bolluğunda değildir,
 Acıyla beslenir yaşam, kız kardeş!
 İçer benim yiğitim gibi,
 Ölüm sağrağında bile mutludur o!
 DELIA. Yazık! Böyle avunmak gerekir mi
 Ey çocuk?
 PANTHEA. Yok! Bana kıvanç verir kutlu olan
 Ortaya çıkması gerekirse,
 Korkunç olan da görkemlice çıkar ortaya.
 Onun gibi yiğitlerden birkaçı
 Gitmemiş mi tanrıların yanına?
 Korkarak, bağırıp ağlayarak
 Geldi halk dağdan, görmedim
 Bir kimsenin onu yerdiğini,
 Duymuşlar bütün olanları,
 O kuşkucular gibi kaçıp gitmemiş, gizlice,
 Onlara acılar içinde bile
 Güler yüz göstermiş konuşurken!
 PAUSANIAS. Böyle şenlikle batır,
 Yıldızlar! Onların ışığından
 İçerek mi yıldız oylumlar?
 PANTHEA. Evet şenlikle batıyor o erkişi -
 Daha kıvançlı, daha parlak oluyor bile.
 Neden üzülürüm? Aydınlanıyor
 Işıyan Ruh!
 Işık saçıyor sana, batarken bile,
 Ağırbaşlı sevgilin, doğa!
 Sana bağlı kalan, senin adağın!
 Sevmiyor seni ölüm korkusu saçanlar,
 Aldatarak bağlıyor gözlerini kaygı,
 Senin göğsünde çarpan
 Onların yüreği değil artık, onlar
 Kurudular, ayrıldılar senden - ey kutlu bütün!
 Dirdiri! İçten olan! Şükür sana,
 Odur senin ölmez olduğunu gösteren!
 Gülerek atıyor incilerini denize
 Kendinden gelenleri, o yiğit...
 Böyle olmalıydı.
 Böyle istiyor can,
 Olgunlaşan zaman.
 Bir kez gereksemişiz böyle
 Olağanüstünün görmezlerini...
 PAUSANIAS. Büyüktür onun tanrılığı
 Adak oluşu büyük!

(İkinci Bölüm)
Kişiler

Empedokles
Pausanias
Panthea
Delia
Hermokrates
Mekades
Agrigentino'lar:
Amphares
Demokles
Hylas

Olayın birazı Agrigento'da, birazı Atina'da geçer.

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

Uzakta Agrigento korosu. Mekades. Hermokrates.

MEKADES. Duyuyor musun içmiş halkın sesini?
HERMOKRATES. Onu arıyorlar.
MEKADES. Adamın ruhu
Ne de güçlü onlar arasında besbelli.
HERMOKRATES. Biliyorum kuru ot gibi
Tutuştüğünü insanların.
MEKADES. Biri komu'ldatıyor yığını, bence,
Jupiter şimşeginin ormanı
Sarı gibi, korkunç...
HERMOKRATES. Bundan dolayı bağlayalım
İnsanların gözlerini,
Hızla yanıyorlar ışığa.
Artık çıkamaz ortaya
Tanrısal bir nesne onların önünde.
Bir dirilik
Bulamaz gönülleri.
Bilmez misin eskileri,
Göğün gözdeleri denenleri?
Beşerler yüreklerini
Evrenin güçleriyle,
Ölümsüz kişi pek yakındı
O yüce varlıklara,
Bu yüzden eğmezdi başlarını
Kendini beğenmişler bile,
Bu güçlülerin önünde
Tutunamazdı bir başkası,
Değişiverdi karşılarında.
MEKADES. O da mı?
HERMOKRATES. Budur onu güçlü kılan...
Tanrılarla bir güvenlik
İçindedir o...
Halkın kulağında çalıyor sözü,
Bir gelirse Olympos'tan,
Şükürler ederler ona,
Ödür gökten ilgarlayan
Yaşam alevlerini,
Ölümlüler önüne koyan.
MEKADES. Bundan dolayı tanınıyorlar onu.
Onların tanrısı olması o,

Onların kralı.
Onlar söylüyor
Apollo'nun Troyalılara
Bir il yaptığını,
Bu daha iyi olmuşmuş,
Yüce bir kişi yardım ediyormuş yaşama.
Gene anlaşılabilir sözler söylüyorlar
Onun üstüne pek çok,
Ne yasa dinliyorlar,
Ne gerekçe, ne töre.
Bir şaşkın yıldız olmuş
Halkımız, korkuyorum,
Geleceği gösteren bir belirti bu,
Bu sessiz duygu içinde
Ne civcivler çıkaracak daha.
HERMOKRATES. Sus, Mekades!
Öyle olmaz o.
MEKADES. Sen daha mı güçlüsün?
HERMOKRATES. O daha güçlüdür,
Bu yüzden anlıyor güçlüleri
Bu az bulunur kişiyi çok iyi tanırım.
Mutlulukla büyümüş,
Başlangıçtan bu yana
Özel bir anlam verilmiş ona,
Budur onu yanılta,
Çekecek acısını,
Ölümlüleri çok sevmenin...
MEKADES. Yerilmişim ben,
Onunla daha sürüp gidemez bu durum,
Yeter sürdüğü,
Başarı sağlarsa da gene o yıkılır ilkin.
HERMOKRATES. O daha önceden yıkılmıştır...
MEKADES. Ne diyorsun?
HERMOKRATES. Görmüyor musun?
Ruh yoksulları şaşırtmış o yüce tini,
Görmezler de yol göstereni.
Fırlattı ruhu halkın önüne, yürekten
Açıkladı tanrıların yeğgörüşünü topluma,
Hınç duyarak eğlendi boş yankıyla
Yeterdi bir ölü göğsünden çıkan ses
Çılgınlara, bir süre katlandı ona,
Üzüldü, dayandı, bilmiyordu bu ara
Nerede olduğunu.
İlerlemiş halkın sarhoşluğu,
Titreye titreye dinlediler bunu,
Bir söz yüzünden titrediğinde göğsü
Dediler ki: Biz böyle dinlemeyiz tanrıları!
Benim sana vermediğim adları verdi
Uşaklar kendini beğenmiş bir acı çekene.
Sonunda içmiş ağuyu susayan kişi,
Zavallı, bilmezdi onun anlayışına
Göre düşünmeyi, benzerini bulmayı,
Azgın bir ünle avunuyordu,
Görmez oluyordu onlar gibi,
Şu anlayışsız saçmalıklara inananlar gibi,
Kesilmişti güçten,
Bir gece düştü yola, bilmiyor kurtulmayı,
Biz yardım ediyoruz ona.
MEKADES. Güvenin var mı bunda?
HERMOKRATES. Tanırım onu.
MEKADES. Saygısızca bir dedikoduyu
Anıdım onun yaptığı, son kez
Agoradayken o. Bilmiyorum,
Önce ne demişti ona halk,
Ben zamanında gelip uzakta durdum,
Siz ünlediniz beni, o da karşılık verdi,
Doğrusunu yaptı bu konuda,
Doğa dilsizdir gerçi,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Güneş, hava, toprak, bir de çocukları
Yaşarlar birbirinin çevresinde, yabancı...
Yalnız başına yaşayanlar ilgi duymadı ona.
Boyuna güçlenerek tanrıların ruhunda
Özgür, ölümsüz güçleri evrenin
Gezinirler başkalarının
Geçici yaşamı çevresinde,
Öyle ki yaban bitkileri
Ayak basılmamış toprağa,
Bütün ölümlüler de
Tanrıların kucığına ekilmiştir,
Eli sıkıca beslenmişler, bir de
Ölü doğmuş toprak, bir bekleyen
Yoksa, yaşamı uyandırıcı,
Benimdir bu ülke.
Birleştirmek için ölümlülerle tanrıları
Bende değişiyor güçle ruh
Daha sıcak kuşatıyor sonsuz güçler
Ölmekte olan yüreği, daha güçlüce
Kök salıyor özgürlerin ruhundan,
Gezen insanlar, uyanıktır o! Evet ben
Yoldaşımı yabancıyı,
Bilinmeyen deyin sözüme,
Yaşayanların sevgisini taşıyorum,
Bırakın, birlikten yoksun olanı,
Ben başkalarından almış,
Bağlamışım can vererek, yola koymuşum
Gençleştirerek duraklayan evreni,
İşte böyle söyledi o kendini beğenmiş...
HERMOKRATES. Bu da azdır, kötü içinde uyuyor
onun,
Tanırım onu, tanı gökyüzünün
O pek mutlu şımarık oğullarını,
Onların ruhlarından başkası sevmez onu...
Bir kez tedirgin etmiş onları, dışa bakış -
Kolay incinir
Yumuşak yürekliler -
Kimse alamaz gönüllerini daha,
Yaka yaka oyar onu bir yara, onulmazca,
Kabarır yürek. O bile! Sessiz görünür,
Kıpkızıl olur, yoksul halk ondan
Yüce özü alalıdan ----
Gögüste tiranca tutkuyu bulalıdan beri...
O ya da biz! Bir yalım değil,
Böyle adarız onu: Göçmeli
O bile!
MEKADES. Kışkırtma onu! Bir yerde kapamayın,
Boğulmasını, bırakmayın, sıkışan yalım!
Bırakın onu! Engel olmayın ona! Bulamaz
Onu, atak bir işte, kendini beğenmiş kişi,
Ancak sözle suç işleyebilir o,
Ölür bir çalgın olarak, pek dokunmaz
Bize. Bırak düşe dalarak uçsun!
Güçlü bir rakip onu korkunç yapar,
Böyle sezer gücünü, sonra ----
HERMOKRATES. Ondan, her nesneden
korkuyorsun, zavallı adam!
MEKADES. Ancak bana yaraşır pişmanlık,
Esirgenecek olanı da esirgerim seve seve.
Gerekmez her nesneyi bilen toyun bunu,
Her nesneyi kutlu kılan kutlu kişi de öyle...
HERMOKRATES. Anla beni, ey toy çocuk!
Çekiştirmeden önce, söyledim sana
İnsan düşecek, inan bana, esirgenmeliydi oysa,
Ben de senin gibi olacaktım çokluk!
Oku bunu; insan ruhu yıkıcı
Bir ateştir, kılıcıdır, bilmez susmasını,
Bu tanrısal ruh, gizemini koruyamazsa.

Sessiz durur, kendi derinliğinde dinlenir,
Verir gerekeni: iyilikseverdir, oysa
Bir de boşanmayagörsün bağlarından
Yutucu bir alev kesilir gider.
Bırakır onunla ruhunu da, tanrıları da
Korkmadan söylenmeyecek sözleri söylemek
İster, korkunç varlığını döker su olsa da,
Saçar, daha kötü değil mi bu ölümden,
Sen bunlardan söz edersin bir de?
Gerekliyi yanlış anlatmak mı istersin?
Alinyazısıdır onun bu, kendine düşünle yetin!
Onu kendiliğinden yaptı, yaşamalıdır,
Her kişi onun gibi acı, çalgınlık içinde
Geçip gidiyor, açıklıyor tanrısal olan,
Her yana gidip gelen, gizli ve egemen olanı,
İnsan ellerine bırakıyor!

O, düşmelidir!

MEKADES. Dolu bir ruhtan doğan iyiliğiyle
Ölümlülere güvendiğinden bu yıkımı
Görmeli miydi?

HERMOKRATES. Evet, Nemesis'in gelmesini bile
ister o,

Büyük sözler söylemek geçer içinden,
Arı duru bir yaşamı kötülemek,
Derinliğin altını gün ışığına çıkarmak,
Kullanmak ister, ilkin onu yıkacak
Bir gerekseyiş olarak ölümlülere verilmeyen.

Yoksa daha önceden şaşırtmış mı onu?

Yetkin bir ruhu mu var ulus içinde?

Yabanlaşmış onun gibi ince yapılu olan!

Bu her nesneyi bildirici iyi adam nasıl da

Her işi kendi gücüyle yapan biri olmuş!

Değişmiş, ne de atak olmuş

Elindeki bir oyun gibi saygı duyardı

Tanrılara da, insanlara da...

MEKADES. Korkunç sözler ediyorsun, rahip,

Gerçek gibi geliyor bana karanlık sözün,

Olsun, beni iş yapmaya yönelttin, yalnız

Bilmiyorum nerde bunu yapacak olan.

Böyle büyük olmayı isteyen biri olsun,

Güç değildir işi düzene koymak,

Bu iş üstün gücü olanın elinden gelir,

Bir büyücü gibi yönetir yığını

Bir başkasıymış gibi geliyor bana, Hermokrates...

HERMOKRATES. Gücsüzdür senin büyücün, çocuk

gibi, yeğniktir,

Gerçi bizi hazırlamış olması gerekti,

O belli saatte değiştiriverdi gücsüzlüğü,

Kendine güveni olan, sessizce yükselen

Bir anlamı taşıyıcı oldu şimdi kendince,

Bir de gücü olaydı, saygı duymazdı,

Üzülür, yalnız kendi düşüşünü görür,

Yitik yaşama dönmeye çalışırdı,

Kendiliğinden gevelediği tanrıyı arardı...

Topla halkı başına, yakınayım ondan,

Kargış yağdır ona, korksunlar önünde

Putlarını, kovsunlar onu çöle,

Bir daha dönüp yıkım veremez bana,

Orada ona en çok bunun yakıştığını

Bildirin, ölümlülere de...

MEKADES. Neden, suçluyorsun onu?

HERMOKRATES. Sana söylenen sözler

Yeterlidir...

MEKADES. Bu cıvı yakınıyla mı istersin

Halkın onu özünden atmasını?

HERMOKRATES. Her yakınmanın zamanında bir

gücü var,

Bu güç de pek önemsiz değil hani.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

MEKADES. Evet, onun ölümünden de yakınıyorsun
Halk önünde, oysa etkisi de olmuyor.

HERMOKRATES. Bu yeter! Apaçık bir gerçeği
Gizliyorlar saçmaya inananlar.

Bu görülmedik bir alçaklık olmalı,
Göz önüne getirmeliler onu, cılızları
Kıvıldatan...

MEKADES. Gönülleri bağlı ona, böyle kolayca
Bağlayıp yönetemezsin o gönlü. Seviyorlar onu!

HERMOKRATES. Onu mu seviyorlar? Evet. Onun
Çiçeklenip ışıldadığından beri ----

----- Tadını çıkarıyorlar.

Ne yapabilirler onunla artık,
O kurumuş, çöle dönmüş? İş yok onda,
Yararlanacak bir yönü kalmadı, kısaldı
Günleri, ekin vermez oldu tarla,
Bırakılmış, ırmaklar akıyor, üstünden
Yolumuz geçiyor gelişigüzel.

MEKADES. Kışkırt onu! Kışkırt onu! Bak!

HERMOKRATES. Ummuyorum onun katlanıcı
olduğunu.

MEKADES. Böyle ele geçirecek onları katlanıcı!

HERMOKRATES. Az da değil pek!

MEKADES. Hiç de dikkat etmiyorsun, kendini de
Beni de, onu da, her nesneyi de yok edeceksin.

HERMOKRATES. Ölümlülerin düşe kapılmasına,
utanmasına

Karşı saygı duymuyorum gerçekten!

Onlar tanrı olmak, tanrılar gibi
kutlanmak isterler, sürer bu bir zaman!

Kaygılanıyor musun ey katlanıcı

Acı çekenin onları kazanmak isteyeşine?

Yükselecek çığlıklarına karşı,

Onun acı çekişinde tanıyacaklar

Kandırıcılığın ağırlığı, ona karşı

Şükretmede katı yürekli olacaklar,

Tapınılan da güçsüz biridir gerçi,

Neden onlarla karıştığı çıkacak

Ortaya dosdoğru...

MEKADES. Bu olayın dışında kalmak isterdim,
toyun!

HERMOKRATES. Bana güven, çekinme, gerekirse.

MEKADES. Gelirse oraya, bir aranıver

Sen şaşkın Ruh! Yitirdin her nesneyi.

HERMOKRATES. Bırak onu! gitsin! (İkisi de çıkar.)

İkinci Sahne

Empedokles.

EMPEDOKLES. Sokuldun yavaş yavaş sessiz
dünyama,

Buldun beni orda karanlık sofamda,

Sen ey gönüldeş! Umutsuz değil gelişin,

Uzaktan gösterdin etkini yeryüzünde,

Anladım dönüşünü iyice, güzel gün!

Benim size olan güvençlerim, sizin,

Yücelerin hızla çalışan güçlerine! -

Gene yakınımdasınız benim, siz ey mutlular,

Eskisi gibi, siz korumun yanılmaz ağaçları!

Siz dinlenin, sen de büyü, gün gün

İçirin ışıkları gök kaynaklarından

Bu ayrılanları, ekmiş dölleyici hava

Yaşam kıvılcıklarını çiçek açanlara!

Ey içtenli doğa! Gözlerimin önündesin,

Tanır masın gönüldeşini, yüce sevgiliyi,

Tanımazsın beni de, bir diri türkünün

Sevinçle akan adak kanı gibi sana

Getirdiği toyunu da?
 Kutlu ağaçların yanında,
 Yerin damarlarından çıkan suların
 Toplandığı yerde, susuzların
 Kızgın günde serinlediği - içimde bile,
 Evet içimde, siz yaşamın kaynakları,
 Akın evrenin derinliğinden birlikte,
 Susayanlar geldi bana - nedir durum?
 Güveniyor mu? Yalnız mıyım büsbütün?
 Gündüzün bile gece mi dışarda?
 Yüce kişi bir ölümlü göz gördü,
 Kör edilen eliyle değiniyor dört bir yana,
 ---- Onun boyuna
 İlerlemesi gerek şimdi, uzunboylu şımartılan,
 O bütün dirilerle mutlu olan!
 Sizin yaşamınız ah! Mutlu güzel çağda,
 Bir evren, bir de onların görkemli, tanrısal
 Güçleriyle bir gönül gibi duyulan da!
 Yoksa ruhunda bırakıp gitme toplumdun
 Kovulma yargısı mı veriyor? Gönüldeşsiz mi o,
 O tanrılar gönüldeşi? Onun yokluğunda
 Gecesinde yayılır boyuna çelimsizler gibi
 Katlanılmaz katlanarak korkunç
 Tartarus'ta gün gün döğülenler.
 Ne oldu, aşağı indin de? Hiç mi? Haa!
 Bana bırakmalısınız birini! Çılgın,
 Sen de öylesin, düşe dalıyorsun, sen de
 Bir cılgın olaydın. Bir kez daha! Bir kez
 Daha benim için dirilmeli o, onu isterim!
 Kargış yada bağış! Aldan bakalım,
 Ey alçak gönüllü, senin için bir nesne
 Çıkmaz göğüsten! Kendim için yaymak
 İstediyim nesne kendi alevimden çıkmalı!
 Sen kıvanç duymalıydın, yoksul ruh,
 Tutsak ruh! Kendini özgür, varlıklı,
 Büyük olarak sezmelisin evreninde! -
 Yazık! Tek başına! Tek başına! Tek başına!
 Bulamayacağım sizi,
 Tanrılarım benim,
 Bir daha dönmeyeceğim,
 Senin yaşamına, ey doğa!
 Senin kargışlananın! Yazık!
 Ben seninkine bile saygı göstermedim mi,
 Seninkidir beni üstün gören,
 Sen sıcağın kanatlarla kuşatarak
 Beni uykuda kurtarmadın mı,
 Ey ince kişi,
 Çılgınların içinden? Onu
 Esirgeyerek, yüzüne gülerek Nektarınla
 Besledin, onu içti gelişti,
 Çiçek açtı, güç kazandı, esridi,
 Şimdi de alaya alıyor seni cezasız - ey tin,
 Beni büyük kılan tin! Senin beylerin
 Kendindedir, yaşlı Saturnus'un var!
 Yeni bir Jüpiter çıkarılmış sende,
 Daha cılgın, yalnız daha atılğan...
 Kötü ağızlar yerebiliyor seni ancak.
 Bir öğ alıcı yok mu, boyuna ruhuna
 Yergi, kargış yağdırmam mı gerek?
 Tek başıma kalmam mı gerek? Öyle mi?

Üçüncü Sahne

Pausanias. Empedokles.

EMPEDOKLES. Seziyorum günün batışını,
 ey gönüldeş!

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Benim için ortalık kararırp soğuyacak!
Geriye, ey sevgili! Dinlenmeye gidiş
Mutlu uykudan seni uyanmış, ava doymuş
Bir kuşun başını içeri çekişinden
Başka değil benim için!
Bırak benden yakınmayı! Bırak!

PAUSANIAS. ---- Anlamadım dediğini.
Çok yabancı geldin bana,
Empedoklesim! Tanımıyor musun beni?
Tanımıyor muyum seni yoksa,
Sen görkemli kişi? Böyle bir masa
Olabiliyor musun ey soylu yüz,
Boyun eğdirebiliyor mu acı
Yeryüzünde göğün gözdelelerine?
Sen öyle değil misin? Bak! Biz toptan
Şükrediyoruz sana, böyle altın bir
Sevinç içinde, kendi ulusu arasında
Kimse yoktu senin gibi güçlü...
EMPEDOKLES. Saygı duyuyorlar mı bana? Söyle
onlara,
Bıraksınlar artık, yakışmıyor bu süs
Kara alınma, hani solar
Yeşil yapraklar bile gövdeden
Kopup dökülünce!

PAUSANIAS. Daha ayakta, taze sular sızıyor
Köklerine, soluk alıyor yavaştan,
Geçici değil öyle senin doruğun.
Tanrı güçleri beslemiyor mu seni?
EMPEDOKLES. Gençlik çağını andırıyorsun bana,
Ey sevgili!

PAUSANIAS. Yaşam ortasında daha güzel geliyor
bana.

EMPEDOKLES. Seve seve bakıyor, o göçmek
isteyince

Hızla yitip gidici olanların gözleri
Geriye, bir kez daha
Şükredenlere, işte o çağ!
Sevgi beğenciniz uyandırdı bende
Tanrıların verdiği ruhu Endymion gibi,
Bir çocuksu uykuda açılıverdi
Sezdi boyuna genç kalan, dipdiri,
Yaşamın büyük yüceuslarını.

Ey güzel güneş! Öğretmedi bana insanlar,
Benim kutlu yüreğim ölümsüzce severek
Karşı çıkardı beni ölümsüzlüğe,
Sana! Bulamadım tanrısal olanı,
Ey durgun ışık! Kendi günümde
Önem vermiyorsun yaşama, kaygısız,
Sevinçli, mutlusun üstelik!
El çekiyorsun bu altın bolluktan,
Ben de uygun gördüm bunu
Bu iyi canı seve seve.
Ölümlülere, korkusuz açıldı gönlüm,
Senin gibi, ağır başlı toprağa,
Alını yazısıyla olana, ah! Ona bağlı
Kalmak için övgüler düzdüm, bir gençlik
Sevinci içinde sonuna değin ona
Adamak için yaşamımı.

Söyledim ona bir mutlu saatte,
Böyle bağladım ağır ölüm bağına ona.
Sonra başka hissetti duyuldu korulukta,
İnceden inceden çınladı onun dağ kaynakları,
Onun sevgi çiçeklerini verdiler bana,
Çiçek dallarıyla
Çepeçevre sardılar başımı. -

PAUSANIAS. Ah, böyle gençlik! Düşünden doğan
Bir parıltı var gözlerinde

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Acı çekenin gene.
EMPEDOKLES. Bütün kıvançlarını, ey yeryüzü!
Senin gibi gerçek, sıcağın dolu, sevgiden,
Yorgunluktan dolayı olgun, bana
Verdin onları bütün.
Sessiz dağ doruğunda oturduğumda,
Şaşarak insanların değişen çouluğunu
Düşündüğümde derinden, kapırdım
Dönüşümlerine senin, daha yakından
Küçümserdim kendi solup sararışlarımı...
Sonra soluk aldı gök, senin gibi
Ondu sevgiden yaralı gönlümü,
Yüksek maviliğin içinde alev bulutları
Gibi çözülmüş kaygılar, arındım...
PAUSANIAS. Ey göklerin oğlu!
EMPEDOKLES. Evet bendim o! Anlatayım,
Ben yoksul! Bir kez daha istedim
Ruha seslenmeyi,
Ben, senin yüce gücünün yapıyorum,
Senin görkemli işdaşın ey doğa!
Ben de, dilsiz, ölü gibi sessiz gönül
Yankılar uyandırıyor bütün seslerinden!
Gene o muyum ben? Ey yaşam!
Çınlıyor mu sesin, bütün kanatlı ezgilerin,
Duydun mu eski sesini, büyük doğa?
Ah! Ben, ben yapayalnız, yaşamadım mı
Bu kutlu yeryüzüyle, bu ışıkla, ruhun
Ayrılmadığı seninle ey baba gök!
Bütün dirilerle ey tanrı gönüldeşi,
Gerçekten Olympos'ta?
Ben kovulmuşum, ben yapayalnız kişi,
Acı çekmektir benim günyoldaşım, uykudaşım.
Bende bulunmaz bağış, git.
Git! Sorma git! Düş mü görüyorum sanırsın?
Ey bak bana, şaşma
Sen iyi kişi, benim aşağı indiğime,
Ben göklerin çocuğu, onların
Çok mutlu olmalarına,
Özel bir kargışı üleştigine...
PAUSANIAS. Yazık! Böyle konuşma mı olur! Sen
misin?
Dayanamam! Senin beni, canını üzmen gerekmez.
Kötü bir belirti gibi geliyor bana
Böyle boyuna sevinçli olan ruh,
Güçlü varlığın bulutlarla örtünmesi...
EMPEDOKLES. Bırak kaygıyı, ey sevgili!
Ne yaptın size, bu arı duru kişi,
Neden böylesine karartıldı ruhu?
Siz ölüm tanrıları! Yok mudur bir yerde
Özel işi ölümlülerin, ulaşmaz mı korku
Onların yüreğine, güçlülerin göğsünde
Egemen olmaz mı sonsuz alınyazısı?
Bırak üzüntüyü, yürüt erkini,
Sen gene eski sensin,
Yapabilirsin daha çoğunu bile,
Bir bak sevgime benim, kimsin,
Senin olanı düşün, yaşa!
EMPEDOKLES. Bilmezsin beni de, kendini de,
ölümü, yaşamı da...
PAUSANIAS. Ölümü, onu bilirim az çok,
Evet, var olmayı düşündüm biraz.
EMPEDOKLES. Ölümdür yalnız olmak, tanrısız
olmak!
PAUSANIAS. Bırak onu, bilirim seni, eylemlerinde
Tanımaşım seni, kendi erki içinde
Öğrendim ruhunu da, evrenini de,
Kutlu bir anda
Bir sözün senin

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Pek çok yıllık dirim vermişse bana,
O günden başlamış demektir
Gençlik için büyük bir çağ.
Orman hışırdıyınca uzaktan
Yuvayı düşünen cana yakın geyikler gibi
Çarpardı yüreğim çok kez,
Sen söz edersen eski evren mutluluğundan,
İyi günleri bilersen açık demektir
Bütün alınyazısı sana koymaz mısun
Geleceğin büyük çizgilerini gözünün,
Güvenli bakışının önüne, eksik bir üyeyi
Bütünde düzene koyan sanatçı gibi?
Tanımaz mısun güçlerini doğanın,
Sen onları sessiz egemenliğin altında
Güvenle, bir ölümlü olmadan
Nasıl yönetirsin istediğin gibi?
EMPEDOKLES. Doğru! Biliyorum hepsini, hepsine
egemen
Olabilirim, elimdeki bir yapıtı bildiğim
Gibi iyice, ruhların Beyinin diriye
Yönettiği gibi yönetirim onları gönlümce...
Benimdir evren, bütün erkler
Uyruğumdur benim, işimi görürler, ----
---- Benim uşağım olmuş
Bir Beyi gerekseyen doğa,
Benden aldığıdır ancak onun ünü.
Ne olurdu gök, deniz, adalar,
Yıldızlar, insanların gözleri önündeki
Bütün nesnelere, ne olurdu evet,
Bu ölü telli çalgı, ben ona ses, dil,
Can vermeseydim? Tanrılar,
Onların ruhu ben bildirmeyince ne ki.
Haa! Söyle, ben kimim öyleyse?
PAUSANIAS. Eğlen bu çelimsizlik içinde kendinle
de,
İnsanın alımlı kıldığı her nesneyle de, -
Sizin etkiniz, sözünüz kırar göğsümde
Gücümü, korkutur beni, vur açığa ne varsa!
Hıncı duyuyorum sevdiğine de, sana
Eş olmasını istediğine de,
Başkadır istediğin senin, yetinmezsin
Namusunla sen, kalmak istemezsin,
Peki göçüp gitmek mi dileğin?
EMPEDOKLES. Suçsuz kişi!
PAUSANIAS. Kendine kendinden mi yakınıyorsun?
EMPEDOKLES. (Sessizce.) İş görmelidir insan,
Düşünen insan gelişerek
Sürdüremeli yaşamı, ilerlemeli kendince...
Daha büyük bir anlamla dolu,
Büsbütün durgun bir güç kuşatır
Sezen kişiyi, işte o düşünür,
Büyük doğayı...
İnsan açar ruhunu doğanın,
Bir ilgi duyar içinde, bir umut
Taşır insan. Kök salıp derinden uyanır
Güçlü bir tutku içinde...
Çok işler gelir elinden,
Alımlıdır insanın sözü, gezer evreni
Tutar avcunda...

EMPEDOKLES ETNA'DA

(Taslak)

ETNA

1

Empedokles.

2

Empedokles. Pausanias.
Ayrılık.

3

Empedokles. Yaşlı Adam.
Öyküsünü anlatışı.

BİLGE

Kuşkulanyorum bu adamdan, tanrılardan ----
Neden gücenirsin zamana, beni doğurana,
Beni ortaya çıkarana ilkeye?

EMPEDOKLES.

(Gider.)

Öğren anlamayı, yolu, böyle olmayı ----

PAUSANIAS. RAHİP.

Bu onun araştırmaya başlaması için elverişli bir durumdur. Empedokles ile halkın arası

açıldıktan sonraki durumun kuşkululuğu, Empedokles'in üstünlüğünü çekemeyiş

yüzünden halkın

bu sürgün konusunda konuşması için aşırı adımlar atıldı. İmdi halk onun

yokluğunu duyar

göründü, onun büyük varlığından, Empedokles ile halkı bağlayan gizli bağdan

yoksun kaldı.

Alışılmamış köklü kuruluşlar, bu iki yanlı acınmalık belirlenimin duygusu onu

gerçekten

pişmanlığa sürükledi. Halkın Empedokles için verilen sürgünden doğan

kıvançsızlığı onun yarattığı

ilk gürültü sırasında Empedokles geri çağrılmayı kendiliğinden istedi. Durum

böyle sürüp sürüp

gidemez, Empedokles bu iş gece gündüz olmaz, der. Bundan başka bu kendini bilen

adam

ölümlünün alınyazısını araştırdı. Bu yüzden gene yaşamak istiyor. Pausanias.

YAŞLI. KRAL.

Yaşlı. Ülküsel düşünceye dalarak.

Kral. Yiğitçe düşünceye dalarak.

ULAK. YAŞLI.

Kardeşi krala yakarır ----

Kral, ağır basarak onaylar onu.

Ancak öğüt istemez, kardeşiyle kendisi arasında bir aracı da istemez. Yaşlı

gitme gereğini

duyar:

Artık gideyim, aracı istemem.

Bu adam da gider.

Kralın tek başına söylevi. Alınyazısı çocuğunun coşması.

EMPEDOKLES İLE KRAL.

Empedokles: Benimdir bu yöre ----

Bırakın öğ alıcuyu ----

----- uslu adam.

Empedokles: Bir ana emzirmiş bizi.

Kral: Ne günden beri?

Empedokles: Kim sayabilir yılları.. oysa...

Öznellerden nesnellere geçiş.

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Kral gitmek ister, halkın yaklaşmakta olduğunu bildiren ulak onu karşılar. Bir sarsılış içinde mutluluk türküsünü söyler. Sonra kızgınlıkla karşıya geçer... Silahlananların gizlenmelerini buyurur, verilecek ilk belirtiyile... Sonunda ona kız kardeşiyle Pausanias'ın gelişi bildirilir.

KIZKARDEŞ. PAUSANIAS.

Kızkardeş salt ülkücü. Empedokles'i arar.
Pausanias.
Empedokles salt ülkücü.
Kızkardeş kralı sorar, ikisinin bağışlanmasını ister.
Halktan söz eder:
Empedokles'in geri gelmesi için yakarır.
Yara - unutulmuşluk.

EMPEDOKLES.

Yığıtçe ülkücü...
Geçmiş artık ne varsa.
Pausanias boşuna baktı halkın elçilerine. Kız kardeş bu gidişten Empedokles ile aralarında bozuşma olan kuşkuyla yığından, iki kardeş arasında başlayan bozuşmadan korktu...

Empedokles sessiz durdu, onları avuttu. Bu akşam olacak, dedi; serin yeller esecek, sevgi ulakları, göklerin yükseklerinden gönüldeşçe inenler, güneşin oğlu akşam türküsünü söyler, altın sesler çıkarır ----

HALK ELÇİSİ.

Onu kendi gerçek biçimi içinde buldular, onun onları gördüğü gibi onlar da onda yansıtıyordu.
Onun ölümü, sevgisi, içtenliğidir. Ona ruhuyla ne denli yakın gelirse, kendini onların içinde öylesine çok görür, böylece o özünde egemen olan bir duyu içinde güçlenir...

Yeni dramın ortaya konan sahneleri.

KİŞİLER.

Empedokles.
Pausanias - Empedokles'in gönüldeşi.
Manes - bir Mısırlı.
Strato - Agrigento beyi.
Empedokles'in kız kardeşi.
Panthes - kızı.
Arkadaşlar, Agrigentolular korusu.

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

Empedokles.

EMPEDOKLES. (Uykudan uyanarak.)
Uzun bulutlar yığından çağırdım sizi
Bu yöreye, siz öğle ışınları denenleri,
Siz pek olgunlaşanlar, sizde tanıdım

Yeni bir yaşama gücünü ben.
 Yoksa bambaşkadır durum!
 İnsan üzüntüsü gitmiş artık!
 Kanatlanıyorum, mutluyum
 Kolay yükseleceğim oradan, yeterince kıvançlı,
 Alımlı, varlıklıyı oturdüğüm yerde,
 Alev sağrağının dudağına dek ruhla
 Dolduğu yerde, onun derdiği çiçeklerle
 Çelenk takılmış bana, Etna babanın
 Gönüldeş sevinciyle verdiği...
 Şimdi yeraltı fırtınası, her günkü gibi,
 Yakın bir yolduğunun bulutlar konağında
 Uçarsa, kıvanca doğru açılır benim de gönlüm.
 Kartallarla söylerim doğa türküsünü burda.
 Düşünmedi yabanda bana başka
 Bir yaşamın çiçek çiçek açıldığını,
 Yererek bizim ilden dolayı çıkıştı bana,
 Benim yüce kardeşim. Ah! Bilmiyor,
 Bağış hazırlayan uslu kişi,
 İnsanlık bağından çözülmüş, odur beni
 Özgürce açıklayan, özgürce, bir gök meleği gibi,
 Bu yüzden önemi vardı bu yüzden yapıldı!
 Bu yüzden yermekle, kargıyla silahlandı halk,
 Benim halkımdı, benim ruhuma karşı,
 Bana saldırdı, boşuna değildi
 Kulaklarımda çınlayışı çok sesli
 Kahkahaların, evet ağlayarak gitti yoluna
 Sofu düşçü, zevzek... Ölüler yargıcının yanında
 İyi iş görmüşüm! Yararlıydı sağlığa, ağu
 İyiletmış sayrılarını, bir suçlu ceza verdi
 Ötekilere. Çok yazıklar işlemişim gençlikte,
 İnsanlar insanca sevmedi, iş gördü,
 Bir su gibi, ateş daha körce iş görüyor hani...
 İnsanca bir iş yapmadılar bana, bu yüzden
 Kötülük ettiler yüzüme karşı,
 Senin gibi tuttular beni de,
 Her neyse katlanan doğa! Sendeyim,
 Şimdi sendeyim, işiliyor aramızda
 Eski sevgi yeniden, seninle benim.
 Çağırıyor yakına, daha yakına çekiyorsun,
 Beni, unutulmuşluk - mutlu bir seren gibi
 Kıydan ayrılmışım, yaşam dalgası
 ---- Sarar beni kendiliğinden,
 Bu en çok dalgalı olan, açarsa bana
 Kollarını, ey ana, budur istediğim de,
 Kaçındığım da benim. Yoksa korku
 Salar başkası, ölüsü müdür bu ananın,
 Ey sen, çok iyi bildiğim, sen
 Büyüleyen korkunç alev! Ne de sessiz
 Durursun şurda burda, ne de korkarsın,
 Kaçarsın sen, ey dirinin ruhu...
 Benim için diri, apaçık olacaksın.
 Gizlemiyorsun benden, bana bağlı ruh
 Çok değil! Sen bilirsin kendini, bilinmez
 Değilsin bence de ----
 Pırıl pırıl olacak bence, korkmuyorum.
 Ölmek istiyorum ben de, hakkımdır.
 Haa! Tanrılar! Ne soy kaplamış yüzümü
 Çepeçevre tan kızılığın, oysa aşağıda
 Eski öfke kudurmuş bile daha önceden!
 Siz aşağı, aşağı yakınan düşünceler!
 Senin gereğin yok bana, ey özentili gönül,
 Burada bir düşünce yok artık.
 Tanrı sesleniyor -
 (Pausanias'ın orada olduğunu anlar.)
 Kurtarmalıyım bu erkişinin
 Güvendiğini, benim yolum onun değil...

İkinci Sahne

Pausanias. Empedokles.

PAUSANIAS. Ey gezginim, sevinçle uyanmış görünüyorsun!

EMPEDOKLES. Ey sevgili, boşuna bakmamışsın Geriye dönüp yeni anayurda.

Yabandan iyilik görüyorum artık, Sen de beğenirsin soylu tepeyi...

---- Bizim Etna'yı.

PAUSANIAS. Onlar bizi sürdüler, seni de, Seni, ey iyi insan! Yerdiler, inan bana, Çoktandır dokunmadın onlara, Yürekten girdi düşlerine, gecelerine Umutsuzluğa düşenlerin, ırmak ırmak ırmak...

Bitirmek istiyorlar yolu imdi sessiz, Uçsuz bucaksız bir ırmakta, Yörüngesine koymak istiyorlar gemilerini, Bulut da yıldıza gizliyor hani bu sıra! İyi biliyordum bunu, sen ey tanrısız! Senden kaçıyor, başkasına, atılan ok. Yıkım vermiyor bir büyücünün değneğindeki Eğitilmiş yılan gibi, oynuyor çevrende Çoktandır ardınca sürüdüğü güvensiz yığın, Gönülünle kuşattığını, ey seven kişi! İmdi! Bırak onları! Biçimsizlik isteyen, Işıktan kaçan, durdukları yerde salınanları, Her nesneye kapılan, koşup yorulan, Her nesneden tedirgin olan, yangın çıkaracak Söndürünceye değin, biz sessiz otururuz burda!

EMPEDOKLES. Evet biz burda rahatız! Burada açılıyor Alabildiğine kutlu öğeler önümüzde. Yorulmayanlar deviniyor boyuna sevinçle Kendi güçleri içinde çevremizde. Kendi güvenli kıyısında uyanıyor, susuyor Yaşlı deniz, onun ırmağından Bir çınlayış yükseliyor, doğa dalgalanıyor, Uğulduyor oylum oylum aşağıda yeşil orman, Yukarda ışık, gök dindiriyor ruhu, Daha gizemli bir isteği.

Evet, oğul! Biz burada rahatız.

PAUSANIAS. Burda kal Bu tepede, yaşa kendi evreninde. Ben sana bakar, yardım ederim, gerekince.

EMPEDOKLES. Çok az gerekseme olur ben seve İsterim göz kulak olmayı bundan sonra...

PAUSANIAS. Evet, ey sevgili! Daha önceden Düşündüm sence gerekli olanı az çok.

Sen bu çıplak yerde, sıcak güneşte İyi uyuyabilirsin öyle düşünmüştüm, Bir yumuşak yer, serin gece

Güvenli bir sofada daha iyi olacaktı. Burdayız biz de, her nesneden kuşku

Duyanlar, başkalarının oturma yerlerine Çok yakın olanlar.

Senden istemedim uzak kalmayı uzunboylu, Bu yüzden ivetledim, buldum da, mutluyum,

Seninle benim için yapılmış bir rahat ev, Meşelerle çevrili, sarp bir kaya,

Orada dağın koyu sessizliğinde, Yakınında fışkıran bir pınar, yeşillik

Verir çevreye güzel bitkiler bolluğu, Otlarla, yapraklarla dolmuş ırmak yatağı.

Bırakır seni kendi başına, dokunmaz bile, Öyle sessiz, öyle derin bir yer orası,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Derin derin düşünür, dalarsın uykuya.
Kutludur o mağara bana da, sana da...
Gel, bak, söyleme, ben gerçekte
Sana yaramam, kimin işine yaradım ki?
EMPEDOKLES. Sen iyi yararsın işe...
PAUSANIAS. Nasıl yapabilirdim bunu?
EMPEDOKLES. Ah, sen çok gönüldeş
Bir kimsesin, sen aptal bir çocuğsun...
PAUSANIAS. Doğru diyorsun, ben doğduğum
kimseden
Daha uslu olmayı bilmiyorum.
EMPEDOKLES. Buna güvenin var mı?
PAUSANIAS. Neden olmasın?
Neden öyleyse uzattın bana ellerini,
Sen, iyi insan, ben bir öksüz gibiyken,
Yiğitlerden yoksun kıyıda bana
Bir koruyucu tanrı ararken üzülüp
Aldandığında? Ey soylu ışık neden sessiz
Bir yolda yanılmayan bir gözle
Günaçımında aydınlatmıştın beni.
Ben değişip senin olalıdan beri,
Daha yaklaşıyor sana, seninle
Başbaşa kalalı, daha kıvançlı,
Daha özgür oluyor ruhum...
EMPEDOKLES. Etme bunun sözünü!
PAUSANIAS. Nedir o? Neden? Ey gönülden bağlı
adam
Neden yanılıyorsun seni bir gönüldeşçe söz?
EMPEDOKLES. Anlatma artık beğendiğini, bırak,
Benim için olan olmuş, bitmiş.
PAUSANIAS. Senin için olanı biteni biliyorum,
Ben de, sen de, ikimiz de kaldık.
EMPEDOKLES. Başka bir konudan söz et, oğlum!
PAUSANIAS. Başka ne gelir elimden?
EMPEDOKLES. Bana bir bıçak saplamadınız mı
Bu anıyla?.. İmdi şaşır kalıyorsunuz,
Gözümün önüne gelip bana soru soruyorsunuz...
Hayır! Sen suçsuzsun, ey oğul
Ben böyle yanıma sokulana katlanamam...
PAUSANIAS. Bana mı, bana mı çatıyorsun?
Kendini düşün, bana bak, o sensin,
Ver bana az çok yoksun kalabileceğimi,
Sende ruhun varlıklılığını yüzünden olanı,
Varlıklı gönülden iyi bir söz ver bana gene.
EMPEDOKLES. Anlamıyor musun beni de?
Uzaklaş! Söyledim onu sana, söyledim
O güzel değil, ne sıkarsın canımı
Böyle sorulmayan işlerle, boyuna
Başka bir nesne bilmediğinden
Bir konuyla yönelirsin bana.
İyi bilmelisin şunu: Sana bağlı değilim,
Sen de bana değilsin, yollarımız da ayrı,
Benim için başka yerde açıyor çiçekler,
Benim düşündüğüm, bugünden değil,
Doğduğumda belirlenmiştir...
Bir bak, yap yapacağını! Dağılmış bir olan,
Sevgi ölmüyor tomurcuğu içinde,
Her yerde özgür bir sevinçle
Dal dal ayrılıyor yaşamın yüksek ağacı.
Zamancıl bir bağlılık kalmıyor öyle...
Ayrılmamız gerek, çocuk! Duraksama,
Yalnız alını yazımı da bırakma bana.
O, bak! Parlıyor toprağın içmiş görünümü,
Tanrısal, sence gerçek olan, gençlik!
Uğulduyor, bütün ülkelerde kımıldıyor,
Değişiyor, genç bir de kolay, sofuca
Bir ağırbaşlılıkla oynanan çevik oyun,
Bununla kıvandırır ölümlüler ruhu

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Eski atayı... Git, dolaş sarsılmadan.
İnsanca git, düşün benim akşamımda.
Yakışıyor bana bu sessiz sofa, bu
Yüksekte kurulu geniş yer,
Dinlenmem gerek, iyice, pek yavaş kıyımlar
Hızlı bir oyunda ölümlülerin eli ayağı,
Bana kalırsa ben gençlik kıvancı içinde
Bir şen türkü söylemişim o sıra,
Kopmuş çalgının ince teli bile.
Sarmış beni ezgiler!.. O da bir şakaydı!
Çocukça kalkmıştın ona özenmeye.
Yumuşak bir yankı çınlar içimde...
Anlaşılmaz da...
İmdi yalnız sizi duyuyorum, tanrı sesleri!
PAUSANIAS. Neredesin?
Göremiyorum seni, acı geliyor bana
Söylediğin, ne varsa bir bilmece dersin.
Ne yaptım ne ettim sana, beni
Böyle yeriyorsun gönlünün uyarınca,
Yoksa gönlün adı bilinmeyen birinden,
Ya da sonuncudan çözülmek için
Seviniyor, didiniyor mu? Ummazdım bunu,
İnsan konutlarından sürülmüş birinden
Ürkerek korkunç gecede birlikte gezineceğimizi.
İşte bu yüzden, ey sevgili, burda yoktum
Gözyaşın gökten yağmur yağarcasına
Yüzünden boşaldığında, baktım yüzüne,
Sen gülümseyerek sıcak bir öğle güneşinde
Gölgesiz kumsalda kuruturken
Kaba saba köle giysilerini bir yaban gibi
Arada bir izler bırakırken kanımla
Çıplak bir attan kayalı yola düşünce...
Ah! Bunun için bırakmadım evimi
Çektim üstüme ulusun, babanın kargışını,
Sen beni dinlemek için oturmak istediğin
Yerde, attın kullanılmış bir kap gibi!
Uzağa mı gideceksin? Nereye? Nereye?
Seninle geleceğim, duramam, senin gibi,
Doğanın güçleriyle içten bir anlaşmada,
Senin gibi benim de açık değil geleceğim,
Sevinçli tanrılar gecesinde kanadın
Uçurur ruhumu dışa, korkmaz artık
O pek güzel tatlı su kefali boyuna,
Evet ben de cılız biri olurdum, cılız evet,
Oysa seviyorum seni, güçlüyüm senin gibi.
Tanrısal Herakles'in yanında
Yükselirsin sen de, aşağıdaki güçlülere,
Uzlaştırmak için titanları, oradan, tepeden,
İnersin uçsuz bucaksız bir oyluma,
Göze alırsın atılmayı uçurum kutluluğuna,
Gün ışığında yer yüreğinin direne direne
Gizlendiği yere, söyler üzüntülerini sana
Karanlık ana - evet sen gecenin,
Göğün oğlu! Ardından geliyorum senin!
EMPEDOKLES. Kal artık!
PAUSANIAS. Nasıl düşünürsün bunu?
EMPEDOKLES. Sen verdin bana kendini,
Benimsin artık, sorma daha!
PAUSANIAS. Olsun!
EMPEDOKLES. Söyler misin bir kez daha, oğul?
Bana
Kanını da canını da verir misin boyuna?
PAUSANIAS. Böyle boş bir söz söylemişsem sana
Bunu uykuyla uyanıklık arasında demişim.
Ey inanmayan kişi! Gene söylüyorum onu:
O da, bu da bugün olmaz artık,
Doğdum ben, bu kesinleşmiştir...
EMPEDOKLES. Pausanias denen adam değilim ben,

Yıllara bağlı değil kalışım benim.
 Bir ışık ancak, birden geçip gidecek.
 Sazın telinde bir ses...
 PAUSANIAS. Böyle çınlıyor sesler,
 Böyle yitip gidiyorlar havada!
 Sevimli bir yankı doğuyor onlardan.
 Artık arama beni uzun uzadıya, bırak,
 Bağışla bana, şu benim olan ünü!
 Acın mı yok çekecek, yeterince?
 Nasıl istersin beni yermeyi daha?
 EMPEDOKLES. Ey her nesneye baş koyan gönül!
 Önceden
 Bu, seve seve, vermiş bana altın gençliği.
 Ben de! Ey gök, ey yeryüzü! Bak daha
 Yakındasın, bu ara geçti saat,
 Güldün yüzüme, sen gözlerimin sevinci!
 Eskişi gibi durum, benimdin eskiden de,
 Kucağımdasın ilgarladığım bir nesne gibi,
 Aldattı beni güzel düş bir daha.
 Evet! Ne görkemli olurdu ölüm ateşine
 Kolkola gideydi tek başına yaşayan
 Bir kimsenin yerine, bir günün sonunda
 Mutlu bir çift, seve seve alırdım sevdiğimi
 Burda, bütün kaynaklarını soylu bir ırmağın
 Alışı, kutlu gecenin akan adak içkisi gibi.
 Tek tek gitmemiz daha iyi yolumuzda
 Tanrının her kişiye ayırdığı gibi.
 Suçu yok bunun, yolum gelmez ondan,
 Doğrudur, iyidir nerde olsa
 İnsan duygusuyla ilgilidir...
 Sonra... Yalnız kalınca adam
 Daha kolayca taşır yükünü bile
 Gitmesi gereken yere.
 Böyle yetişir ormanın meşeleri de
 Bilmez kimse, öylesine yaşlıdırılar.
 PAUSANIAS. Ne istersen yap! Dirmeyeceğim.
 Doğru olduğunu söylüyorsun bana,
 Doğrudur bence de, sevilesi son sözün.
 Gideyim artık! Tedirgin etmem seni,
 İlerde, sen de iyi düşünüyorsun,
 Evet, sessizlik iyi gelmez gönlüme.
 EMPEDOKLES. Ey sevgili, kızmıyorsun ya?
 PAUSANIAS. Sana mı? Sana mı?
 EMPEDOKLES. Öyleyse ne o? Evet! Biliyor musun
 nereye?
 PAUSANIAS. Buyur, başüstüne!
 EMPEDOKLES. O benim buyruğumdu
 Pausanias! Empedokles son buldu.
 PAUSANIAS. Babam benim! Öğüt ver bana!
 EMPEDOKLES. Birazını söylemeliydim,
 Nedense söz açmadım ondan sana,
 Yoksa boş konuşma, anlamsız söz
 Söylemek istemez dil besbelli.
 Bak! Pek sevgili kişi! Benim için başka
 Tür lüsü daha kolaydır, daha geniş
 Soluk alırım, yüksek Etna'nın karı gibi
 Orada güneş ışığında ısınan, parlayan,
 Eriyip tepeden yuvarlanan...
 Fıskıran suların üzerinde çiçeklenip
 Dönüyor iris'in sessiz yayı (*)
 Böyle dalgalanıyor, akıyor gönlümden.
 Bir ağırlık çöktükçe çöküyor, açıyor
 Pırıl pırıl yaşam, göksel olan.
 Gezin yiğitçe ey oğul! Veriyor,
 Öpücükle sözverişler konduruyorum alınına,
 Gün açıyor İtalya tepelerinde, orda,
 Romalılar ülkesi, eylemler yurdu, göz kırıyor,
 Kök salacakların orda, savaşçılar yolunda

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Erkişilerle mutlu mutlu karşılaştığın yerde.
Orası, kahramanlar yeri! Sen Tarento!
Siz kardeş sofalar, eskiden Platonumla
Işık içip gittiğim yerler benim,
Biz gençlere yolum, her günün
Kutlu okulda boyuna yeni görüldüğü yer.
Git gör onu da, ey oğul, selam et benden,
Eski gönüldeşe, onun yurdunda,
Çiçekli Illissus'da bir ırmak var, durduğu yerde.
Git, başka kıyıları, daha güvenli yerlere,
Burda sıkılacak için besbelli,
Sor Mıros'daki kardeşleri.
Duyarsın Urania'nın ağırbaşlı çalgısından
Orada seslerin değişmelerini.
Orda açarlar sana alinyazısı betiğini...
Git! Korkma! Her nesne dönecek kaynağına,
Önceden olup bitendir ortaya çıkması gereken.
(Pausanias gider.)

Üçüncü Sahne

Yaşlı (Manes). Empedokles.

YAŞLI. İmdi! Duraklama! Düşünme uzun uzadıya.
Geçti! Geçti! Duruluyor ortalık,
Dağılıp açılıyor görüntü!
EMPEDOKLES. Ne? Nereden?
Kimsin sen, be adam?
YAŞLI. Bu kökten yoksul birisi,
Senin gibi bir ölümlü o da,
Zamanında gönderildi sana
Göğün gözdesine, gök hıncı,
Tanrı öfkesi denen, başıboş olmayan.
EMPEDOKLES. Haa! Tanır mıydın onu?
YAŞLI. Sana birtakımını
Nil'de söyledim, uzakta.
EMPEDOKLES. Sen mi? Sen burda mıydın?
Şaşılacak iş değil bu! Ben öldükten
Bu yana gölgeler doğuyor yanımda!
YAŞLI. Ölümler konuşmaz, nerde sorarsan sor.
Senin için bir söz gerekirse, dinle yalnız!
EMPEDOKLES. Beni çağıran sesi duymuşum
önceden.
YAŞLI, Böyle mi konuştu seninle? - Söyle!
EMPEDOKLES. Neye yarar konuşma, ey yabancı?
YAŞLI. Evet, yabancıyım burda, çocuklar arasında!
Hepiniz Greksiniz. Önceden söyledim
Çok kez. Söylemek istemiyor musun
Ülusunun içinde ne durumda olduğunu?
EMPEDOKLES. Ne sanıyorsun beni? Bir kez daha
Çığırдың beni, niye? Gereğini söyledim.
YAŞLI. Evet çoktandır biliyordum onu,
Sana söylemişim, önceden bunu...
EMPEDOKLES. Peki imdi! Ne yapacaksın onunla?
Sen tanrının aleviyle korkutuyordun beni,
Bilirim o tanrıyı, seve seve veririm kendimi
Ona, kutlu halkımı verirsin bana, ey görmez!
YAŞLI. Değiştiremem senin başına gelecek olanı.
EMPEDOKLES. Buraya görmeye geldin, peki, nasıl
olacak?
YAŞLI. Şakayı bırak, kutla bayramını,
Süslen, çelenk koy başına, firdolayı,
Boşuna yıkılmıyor adak hayvan,
Birden gelen ölüm, baştanberi böyle,
Bilirsin onu iyice, usluca olmayanlar
Sana benzerler, ayrılmadan önce.
Evet, bilirsin, böyle olur,
Öyle düşüncesiz olman gerekmez bana karşı,

Olduğun gibi yıkıl yere, bir sözün var,
 Düşün onu ey esrik:
 Ancak bir tek nesne doğrudur bu zamanda;
 Bir kişiye söylelek verir günahın karası,
 Senden daha büyük olamam nasıl
 Yükselirse yüce güneş ışığı düşünce,
 Topraktan, yerden, gökten ürer de,
 Öyle gelişir o da, doğar günden, gecedem;
 Evren kaynıyor çevresinde, kökten kımıldanan,
 Bir ölümlünün göğsünde devinen,
 Yıkılıp yok olan ne varsa,
 Sarsılmış egemenliği çağın, kralın,
 Kurulmuş tahtında kara kara bakar ayaklanmaya.
 Günü karardı, yıldırımları düşüyor.
 Yukardan gelen yalın tutuşturur.
 Aşağıda direten yabancı bir çekişmedir ancak...
 Birisi, bir yeni kurtarıcı yakalıyor
 Gök ışınlarını, severek alıyor
 Ölümlü olanı, çekiyor göğsüne,
 Ne de yarıcı oluyor onda evren çatışması.
 Uzlaştırıyor insanlarla tanrıları,
 Yanyana yaşıyorlar, eskisi gibi, gene.
 Ortaya çıkınca, oğulun ana-atadan
 Görülür daha büyük olmadığı,
 Bağlayamaz ruhu kutlu yaşam,
 Unutmak onunla, o biricik olanla
 İlgili ne varsa, işte böyle yönetir
 Çağın yarıtanrısı, kırıp dağıtır,
 Evet, kendi yapar, arı duru ellerle bunu,
 O salt olan için ortaya çıkan gerekimi,
 Ona mutluluk veren, kendi mutluluğu,
 Elinde bulunan, ona görkemlilik veren
 Özden sıyrılır gene.
 Sen o adam mısın? O musun? O adam mı?
 EMPEDOKLES. Ben bu karanlık sözle tanıdım seni,
 Her nesneyi bileni! Tanırsın sen de beni...
 YAŞLI. Söyle, kimsin sen, ben kimim?
 EMPEDOKLES. Anar mısın gene, durmadan beni,
 gelir misin
 Benim kötü ruhum bana böyle saatte?
 Neden bırakmazsın be adam gideyim
 Sessiz sessiz? Göze alıyor musun burada
 Bana karşı direnmeyi, beni kışkırtmayı,
 Kızarak kutlu yola düşeyim diye?
 Çocuktum, bilmiyordum, gün ışığında
 Nenin gözüme yabancı geldiğini,
 Bu evrenin olağanüstü büyük biçimlenişleri
 Çepeçevre sarmıştı göğsümde uyuklayan
 Toy gönümünü kıvançlı kıvançlı,
 Şaşık şaşık dinlerdim suyun akışını çokluk
 Görürdüm güneşin çiçek çiçek açılışını
 Sessiz yerin gençlik gününün onda
 Tutuştuğunu. Bir türkü vardı içimde
 Işıl ışıldı tanlaşan gönüm düzenlenen
 Duada, ben yabancıları, karşımda olanları,
 Doğanın tanrılarını adlarıyla çağırılmışsam,
 Ruh sözde, görünümde, mutlu
 Bilmeceinde yaşamın açılmış demek bana -
 Böyle gelişmişim sessiz, ötekiyse
 Hazırdı daha önceden. Az bulunur olan,
 Su gibi, azgın insan dalgası
 Çarptı göğsüme, yanılmadan kırık
 Geldi yoksul halkın sesi kulağıma...
 Bu sıra ben sofada susmuş dururken
 Bir çığlık koptu kargaşalıktan gece yarısı
 Yayılıp yok oldu geniş kırlarda,
 Bırakmış yaşamaktan, kendi eliyle yıkılmış evini,
 Tadı kaçmış; bırakılmış tapınağın,

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

Kaçmışsa kardeşler, sevgililer hızla
Geçip gitmişse, baba oğlu tanımamışsa,
İnsan sözü anlaşılmasın olmuş demektir,
İnsan yasası dağılmış ---- alevde,
Bir yorum titretti, sardı beni,
Benim halkımın ölen tanrısıydı o!
Duydum sesini, baktım sessiz yıldızlara
Doğru yukarı, onun indiği yere.
Onu bağışlatmak için gittim oraya.
Bizim pek güzel günlerimizdi daha.
Gençleşmenin sonu varmış göründü,
Yumuşak davranıp altın çağına, pek güvenlisine,
Pırıl pırıl, güçlü bir güneşin, unutmadı,
Bende korkunç bir üzüntü vardı,
Ulustan gelen, bizi sımsıkı bağlayan...
Çok kez halkın teşekkürü bir çelenk
Gibi beni çevreleyende, daha yakın geldi
Bana ulusun ruhu, yalnız beni kuşattı...
Nerede bir ülke ölürse ruh seçer
Birini son kez, bununla söyler son yaşamı
Dile getiren kuğu türküsünü. (*)
İyice kurtardım onu, bilerek yardım ettim.
Olan oldu, ölüyorum artık
Ben boyuna -----

----- Oo, çağının sonu geldi!
Ey tin, bizi ortaya çıkaran, sensin
Aydın günde, bulutlarda bizi yöneten,
Sen, ey ışık! Evet sen, sen toprak ana!
Rahatım burada, çoktandır düzenlenen
Yeni saatimi yöneten odur,
Anılmıyor artık eskiden olduğu gibi,
Ölümlülerin yanında değil dirimi, ölümden
Kısa bir mutluluk içinde, buluyorum,
Onunla karşılaşıyorum bugün bile,
Odur hazırlayan, o zamanın beyi, şenliğe
Bir belirti olsun diye bir fırtınayı,
Bana da, kendine de. Bilir misin
Sessizliği iyice? Onu burada bekle
Uykusuz tanrıların susuşunu bilir misin?
Gece yarısı bizim için bitirecek işini...
Sen, söylediğin gibi bir gönüldeşiyse
Gök gürlüten tanrının, bir duyuştaysan onunla,
Tin'in onunla bilip gidiyorsa yolu,
Gel benimle, yalnızlıktan yakınıyorsa
Şimdi yeryüzünün gönlü,
Bir gönül borcu duyarak eski birliğe gökte
Açıyor alev kollarını karanlık ana,
Şimdi kendi ışığı içinde gidiverir başbuğ,
Sonra göstermek için onunla yakınıyoruzu
Düşeriz ardına kutlu ışıkların.
Sen, uzakta kalmayı kurarsan seve seve
Yapmamam gereken nedir senin için?
Senin için malvarlığı gerekli değilse
Neden alır, sıkanı verirsin onunla bana?
Size, ey yüceuslar size!
Bana yakın olan size, uzağı görenlere,
Teşekkürler ederim, giriştim bu işe artık,
Sizsiniz onu bana veren,
Bitecek burada acıların uzun sayısı,
Kurtulup başka bir görevden
Özgür ölüm içinde tanrısal yasaya göre!
Senin için bir yasak yemiştir o! Bırak
Git, gelemezsin ardımdan, dön geri!
YAŞLI. Ey zavallı, tutuşturmuş canını acı!
EMPEDOKLES. Neden sağaltmaya çalışırsın,
yetmez gücün?
YAŞLI. Bizimle ilgisi ne? Görüyor musun açıkça?
EMPEDOKLES. Söyle bana, sen her nesneyi gören!

HOLDERLIN-EMPEDOKLES

YAŞLI. Bizi sessiz bırak oğul, öğrenmeye bak.
EMPEDOKLES. Sen öğrettin bana, bugün de benden öğren.

YAŞLI. Bana her nesneyi söylemedin mi?

EMPEDOKLES. Hayır!

YAŞLI. Şimdi nereye?

EMPEDOKLES. Şimdilik gitmiyorum, ey koca adam!

Bu yeşil, iyi yeryüzünden
Sevinç duymadan geçemez gözlerim,
Teşekkürler ederim geçen zamana,
Gençliğimin gönüldeşlerine,
Bana kaçıp sığınan kardeşin, uzakta
Hellas'ın mutlu kentlerindeki tanışlarına,
Böyle olmalıydı, bırak beni artık,
Gün batanda görürsün beni gene...